Kartlegging av gevinstpotensialet i bruksfasen for digitale identitetslommebøker

09. desember 2025

Menon Economics

Capgemini invent

Innholdsfortegnelse

Sammendrag **2**

1. Introduksjon **5**

1.1 Bakgrunn og formål med oppdraget 5

1.2 Metodisk tilnærming 6

1.3 Avgrensninger 7

1.4 Oppbygning av rapporten 7

2. Rammebetingelser og kontekst **9**

2.1 Europeiske regelverk og krav til digitale identitetslommebøker 9

2.2 Dagens eID-infrastruktur i Norge 12

2.3 Status på digital identitetslommebok i Norge 13

3. Erfaringer fra internasjonale aktører **14**

3.1 Brukscaser i Europakommisjonens pilotprosjekter 14

3.2 Erfaringer og brukscaser med digital identitetslommebok i utvalgte europeiske land 21

3.3 Oppsummerte læringspunkter fra EU-piloter og europeiske erfaringer 26

4. Identifiserte brukscaser **27**

4.1 Forutsetninger for gevinstberegninger 27

4.2 Tilnærming til prioritering av brukscasene 27

4.3 Detaljert vurdering per brukscase 30

4.3A Digitalisering av fysiske bevis 30

4.3B Digitale bevis til forbedring av prosesser 49

4.4 Samlet oversikt over ikke-prioriterte brukscaser 70

4.5 Oppsummering - samlet gevinstpotensial 78

5. Hva skal til for å lykkes med digital identitetslommebok i Norge? **81**

5.1 Utarbeide en innføringsplan som sørger for høy brukeradopsjon med prioritering av høyfrekvente og etterspurte brukscaser 81

5.2 Aktivere økosystemet gjennom pilotering 82

5.3 Sikre bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller 83

5.4 Utarbeide en helhetlig tilnærming til samspillet mellom identitets- og virksomhetslommebok 83

Vedlegg **84**

A. Intervjuoversikt og virksomhetsutvalg 84

Sammendrag

Oppdrag, formål og tilnærming

Formålet med denne utredningen er å kartlegge gevinstpotensialet i bruksfasen for digitale identitetslommebøker i Norge, slik dette følger av eIDAS 2.0-forordningen. En digital identitetslommebok gjør det mulig for innbyggere å identifisere seg digitalt, motta og lagre digitale bevis og bruke dem på tvers av offentlige og private tjenester i hele Europa. I henhold til eIDAS 2.0 skal alle EU-medlemslandene ha sin første identitetslommebok klar innen desember 2026, mens Norge planlegger å innføre den innen 2030.

Identitetslommeboken gir brukeren kontroll over hvilke data som deles, og muliggjør sikker innlogging, tilgang til digitale attester og sertifikater, selektiv deling av opplysninger og juridisk bindende elektronisk signering. Dette legger til rette for styrket personvern og mer effektiv digital samhandling på tvers av sektorer.

Oppdraget er gjennomført av Capgemini Invent og Menon Economics i perioden fra oktober til desember 2025, på vegne av Digitaliseringsdirektoratet. Vurderinger og anbefalinger som fremkommer i denne rapporten er leverandørenes egne.

Utredningen bygger på dokumentstudier, semistrukturerte intervjuer med offentlige, private og frivillige aktører, samt gjennomgang av erfaringer fra europeiske piloter og utvalgte land som utvikler eller har begynt å ta i bruk digitale identitetslommebøker. Arbeidet har resultert i en en ikke uttømmende oversikt over potensielle brukscaser som reflekterer innspill fra relevante aktører og internasjonale utviklingsløp. Et utvalg av brukscasene er detaljert nærmere for å illustrere et mulig gevinstpotensial. Analysen inkluderer vurderinger av både prissatte og ikke-prissatte gevinster, i tråd med DFØs veiledning for samfunnsøkonomiske analyser. Tilnærmingen gir et strukturert grunnlag for å vurdere hvilke tjenester som kan gi størst verdi i norsk kontekst og hvilke forutsetninger som er sentrale for å lykkes med bruk av digital identitetslommebok i Norge.

Utredningen omfatter kun bruksfasen av digitale identitetslommebøker. Utstedelsesfasen, teknisk arkitektur, juridisk implementering i norsk regelverk og arbeid med virksomhetslommebøker inngår ikke i oppdraget.

Svært mange relevante brukscaser og rundt 950 millioner kroner i gevinstpotensial for de prioriterte casene

Utredningen identifiserer totalt 54 potensielle brukscaser for digital identitetslommebok. Av disse er 12 prioritert for nærmere analyse, mens de øvrige omtales på et overordnet nivå. Prioriteringen er gjort på bakgrunn av antatt nytte, relevans og mulighet for realisering i norsk kontekst. De prioriterte casene representerer bruksområder med tydelige brukerbehov og fordeler seg i hovedsak i to kategorier, digitale bevis som erstatter eksisterende fysiske bevis, og digitale bevis som forenkler eller forbedrer prosesser. Samtidig finnes det en lang rekke andre aktuelle brukscaser, og infrastrukturen som etableres med digital identitetslommebok kan benyttes på tvers av sektorer for en betydelig bredere portefølje av tjenester enn de som er identifisert her. Figuren under viser en oversikt over de prioriterte brukscasene.

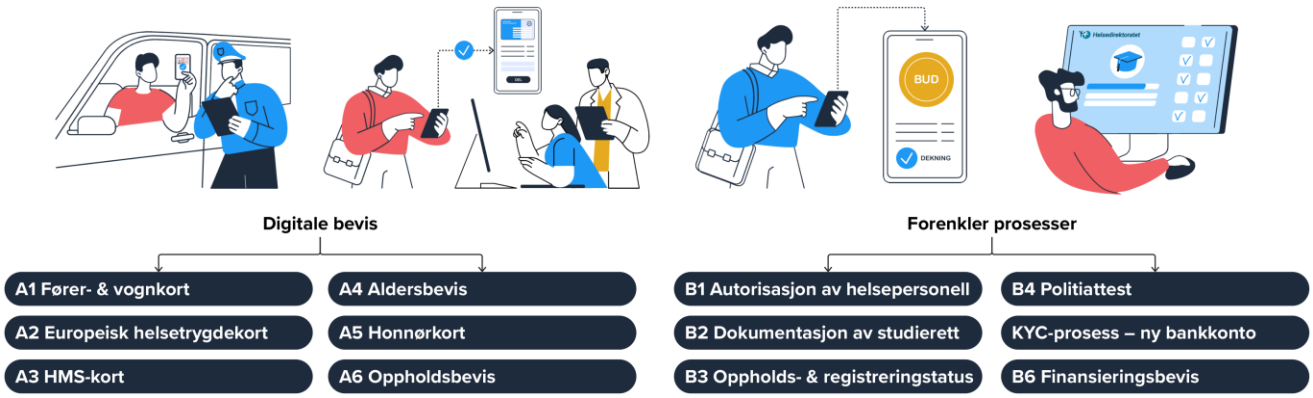

Figur 1: Oversikt over de prioriterte brukscasene

Samlet sett viser vurderingen av brukscasene at digitale identitetslommebøker har potensial til å gi betydelige forenklinger, styrket sikkerhet og mer effektiv samhandling på tvers av sektorer. Gevinstene vil realiseres gradvis, først når flere innbyggere tar løsningen i bruk og deretter i takt med økt tjenestetilgang og bredere aktørdeltakelse.

Tabellen under oppsummerer det estimerte gevinstpotensialet for de prioriterte brukscasene, uttrykt som nåverdi i 2025-kroner over analyseperioden. Tallene illustrerer hvilke gevinster som kan realiseres dersom løsningene tas i bruk som forutsatt, basert på de volum- og tidsforutsetningene som er beskrevet i hvert brukscase. For flere av brukscasene er virkningene ikke tallfestet fordi gevinstene enten er krevende å verdsette, eller fordi det mangler tilstrekkelig datagrunnlag til å gjøre en forsvarlig prissetting.

Brukscase	Prissatte virkninger, nåverdi (2025-kr)
A1 Fører og vognkort	395 mill.kr
A2 Europeisk helsetrygdkort	65 mill.kr
A3 HMS-kort	140 mill.kr
A4 Aldersbevis	*Ingen estimerte prissatte virkninger*
A5 Honnørkort	*Ingen estimerte prissatte virkninger*
A6 Oppholdsbevis	120 mill.kr
B1 Autorisasjon av helsepersonell	*Ingen estimerte prissatte virkninger*
B2 Dokumentasjon av studierett	20 mill.kr
B3 Oppholds- og registreringsstatus (EU/EØS)	29-32 mill.kr
B4 Politiattest	*Ingen estimerte prissatte virkninger*
B5 KYC-prosess – ny bankkonto	32-57 mill.kr
B6 Finansieringsbevis	120 mill.kr
Estimert gevinstpotensial	**921-949 mill.kr**

Tabell 1: Estimert gevinstpotensial for de prioriterte brukscasene

Anbefaling for videre arbeid

Med utgangspunkt i oppdragets formål, gjennomførte analyser og innsikt fra både norske aktører og europeiske erfaringer, anbefaler leverandøren at innføringen av digital identitetslommebok forankres i en helhetlig og trinnvis innføringsplan. Målet er å sikre høy brukeradopsjon, effektiv økosystemutvikling og en bærekraftig nasjonal skalering over tid. Gitt kompleksiteten i innføringen og avhengigheten mellom aktørene, vil en aktiv og koordinerende rolle fra Digitaliseringsdirektoratet være avgjørende.

En trinnvis innføringsplan bør prioritere brukscaser som forventes å gi tidlig og tydelig verdi for både innbyggere og tjenesteleverandører. Høyfrekvente og etterspurte brukscaser er særlig viktige, ettersom de gir umiddelbar nytte og dermed driver brukeradopsjon. Erfaringer fra europeiske piloter viser at tjenester med høy bruksfrekvens har størst adopsjonskraft og bidrar til å få markedsaktører til å koble seg på økosystemet. Brukscasene identifisert i denne utredningen bør være ett sentralt utgangspunkt.

Videre anbefales det at økosystemet aktiveres tidlig gjennom målrettet pilotering, klare rolle- og ansvarsavklaringer og tilgang til testmiljøer som gjør det mulig for offentlige og private aktører å utvikle og prøve ut tjenester før nasjonal utrulling. Det er viktig med tydelig og målrettet kommunikasjon til relevante aktører om hvilke gevinster digitale identitetslommebøker kan gi. Gitt dagens roller og ansvar, bør Digitaliseringsdirektoratet bør være ett nav i økosystemet som besørger kommunikasjon, deling av beste praksis og kompetanseheving, prioritering av piloter, finansiering av piloter med videre. For å sikre reell deltakelse i økosystemet bør det legges til rette for bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller som gir insentiver både for utstedere, brukersteder og tjenesteleverandører.

Det anbefales også at samspillet mellom identitetslommebok og virksomhetslommebok avklares tidlig i innføringsløpet. Flere sentrale brukscaser forutsetter at innbyggere kan opptre på vegne av en virksomhet, og tydelige rammer for dette vil redusere kompleksitet for tjenesteleverandører, styrke muligheten for gjenbruk av løsninger og bidra til en mer effektiv og skalerbar nasjonal implementering.

Utredningen viser at digital identitetslommebok kan gi betydelige gevinster for Norge, men realiseringen avhenger av en trinnvis innføringsstrategi, tydelig koordinering og aktivering av økosystemet. Uten dette er det en klar risiko for at gjennomføres betydelige investeringer i infrastrukturen for digital identitetslommebok, uten at gevinster realiseres i særlig grad.

1. Introduksjon

1.1 Bakgrunn og formål med oppdraget

På oppdrag fra Digitaliseringsdirektoratet er det gjennomført en kartlegging av gevinstpotensialet i bruksfasen av digitale identitetslommebøker i Norge (EU Digital Identity Wallet)[1]. Oppdraget inngår i Digitaliseringsdirektoratets samlede arbeid med implementeringen av eIDAS 2.0-forordningen. [2]

Formålet med eIDAS 2.0 er å sikre at enhver person har tilgang til sikker elektronisk identifikasjon og tillitstjenester som kan brukes i hele EU og EØS. Slik skal alle borgere ha mulighet til å delta i det digitale samfunnet og være sikret tilgang til digitale offentlige og private tjenester i EU og EØS.[3] I henhold til eIDAS 2.0 skal alle EU-medlemslandene ha sin identitetslommebok klar innen desember 2026, [4] mens Norge planlegger å innføre den digitale identitetslommeboken innen 2030.[5]

Digitaliseringsdirektoratet leder det samlede arbeidet med å utrede og implementere eIDAS 2.0, herunder en konseptvalgutredning (KVU) som vurderer alternative konsepter for et digitalt økosystem for lommeboken. Mens KVU-arbeidet har et sterkt avgrenset fokus på å realisere delmål i handlingsplanen for eID i Norge, er det også nødvendig å se bredere på konsekvenser av innføringen av rettsaktene. Digitaliseringsdirektoratet ønsker derfor i dette oppdraget å få økt kunnskap om gevinstpotensialet i bruksfasen for digitale identitetslommebøker. I beskrivelsen av oppdraget står det følgende:[6]

«Digitaliseringsdirektoratet ønsker å få økt kunnskap om gevinstpotensialet til bruksfasen av digital identitetslommebok. Dette ønskes gjennomført gjennom en utredning av

- *hvordan ulike samfunnsområder (offentlig sektor, privat næringsliv, sivilsamfunnet) vil påvirkes av innføringen av digital identitetslommebok*
- *en vurdering av potensielle gevinster for offentlig sektor, næringslivet og sivilsamfunnet ved innføring av digital identitetslommebok*
- *hvordan de identifiserte gevinstene kan forløses, herunder for offentlig sektor, privat næringsliv og sivilsamfunnet.*

Utredningen skal bidra med en metodisk og strukturert tilnærming til disse spørsmålene, og skal på en grundig og dekkende måte skissere hvordan disse tre punktene samlet sett gir en oversikt over handlingsalternativer for implementering av digital identitetslommebok i Norge. Kunnskap, erfaringer og innsikt fra andre europeiske lands pågående prosesser skal være en del av utredningen.»

En digital identitetslommebok vil fungere som en ny nasjonal tillitsinfrastruktur for sikker og standardisert deling av digitale bevis. Verdien av en slik infrastruktur vil utvikle seg gradvis i takt med at tjenester modnes, aktører tar løsningen i bruk og nye behov oppstår. Det er derfor knyttet usikkerhet til hvilke brukscaser som vil materialisere seg først og hvordan økosystemet vil utvikle seg over tid.

For å realisere en digital identitetslommebok i norsk kontekst kreves det derfor en klar forståelse av hvilke tjenester som skaper verdi for innbyggere, virksomheter og forvaltningen. Som del av utredningen er det derfor identifisert og vurdert et sett potensielle brukscaser, basert på semistrukturerte intervjuer, dokumentstudier og internasjonale erfaringer, med formål om å synliggjøre hvor den norske digital identitetslommeboken kan gi effekt.

[1] EU-kommisjonen, EU Digital Identity Wallet - Home, 2025, lenke her
[2] Digitaliseringsdirektoratet, Implementering av eIDAS 2.0, 2025, lenke her.
[3] EUs eIDAS-forordning 2.0, Artikkel 5a lenke her.
[4] Regjeringen, Endringsbestemmelser i eIDAS-forordningen, 2025, lenke her.
[5] Samarbeidsportalen, Slik blir digitale identitetslommebøker utredet, 2025, lenke her
[6] Digitaliseringsdirektoratet, Bistand for å få økt kunnskap om gevinstpotensialet til bruksfasen av Digital Identitetslommebok, 2025

1.2 Metodisk tilnærming

Oppdraget er gjennomført med en metodisk tilnærming som kombinerer kvalitative og kvantitative analyser, inspirert av direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) veiledere for samfunnsøkonomiske analyser.[7] Tilnærmingen følger en sekvensiell struktur som beveger seg fra kunnskapsinnhenting til analyse og sammenstilling, slik at arbeidet bygger på et konsistent og etterprøvbart kunnskapsgrunnlag. Fremgangsmåten er illustrert i figuren under og videre beskrevet i det følgende.

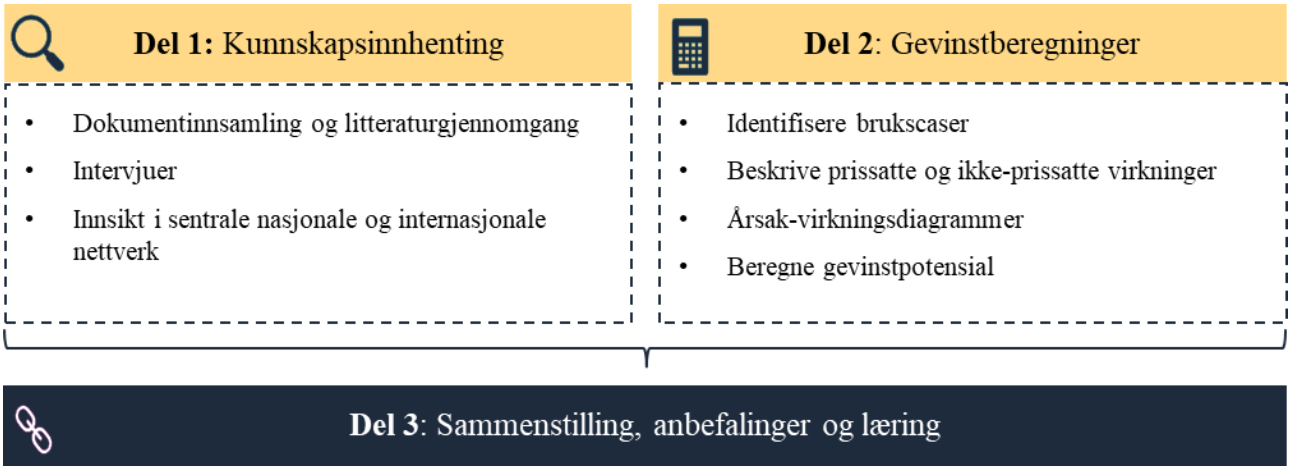

Figur 2: Metodisk tilnærming

Kunnskapsinnhenting

Arbeidet baseres på systematisk innhenting og sammenstilling av eksisterende dokumentasjon, tidligere analyser og pågående arbeid nasjonalt og internasjonalt. Dette inkluderer semi-strukturerte intervjuer med aktører i offentlig, privat og frivillig sektor, samt erfaringer fra europeiske stor-skala piloter under eIDAS 2.0 og et utvalg av internasjonale myndigheter. Formålet er å etablere et solid kunnskapsgrunnlag som danner utgangspunkt for prioritering av brukscaser og videre gevinstvurdering. Intervjuobjekter ble avstemt i samråd med oppdragsgiver. Enkelte norske virksomheter og utenlandske aktører hadde ikke anledning til å stille opp på intervju innenfor tidsperioden kartleggingen ble gjennomført. Intervjuobjekter er inkludert i vedlegg A.

Gevinstberegninger

For utvalgte brukscaser vurderes både prissatte og ikke-prissatte gevinster. Hvilke brukscaser som er identifisert og detaljert er nærmere forklart i kapittel 4. Beregningene skal illustrere gevinstpotensialet i bruksfasen av digitale identitetslommebøker. Analysen bygger på årsak-virkningsmodeller og vurderes opp mot et nullalternativ uten digital identitetslommebok. Metodikken er i tråd med DFØs veiledning for samfunnsøkonomiske analyser og følger prinsippene i utredningsinstruksen.[8]

Sammenstilling

Funn og resultater sammenstilles og visualiseres for å gjøre komplekse sammenhenger tilgjengelige for ulike målgrupper. Dette skjer gjennom bruk av figurer, brukerreiser og tabeller. Sammenstillingen danner grunnlag for de endelige vurderingene av gevinstpotensial og forutsetninger for å lykkes med digital identitetslommebok.

Tilnærmingen sikrer en helhetlig og etterprøvbar prosess fra kunnskapsinnhenting til analyse og syntese, og danner et grunnlag for vurdering av gevinstpotensialet og anbefalinger for videre arbeid.

[7] DFØ, Veileder i samfunnsøkonomisk analyse, 2025, lenke her.
[8] DFØ, Veileder i samfunnsøkonomisk analyse, 2025, lenke her.

1.3 Avgrensninger

Utredningen omfatter **kun bruksfasen** av digitale identitetslommebøker. Det innebærer at arbeidet retter seg mot situasjoner der enkeltpersoner tar i bruk identitetslommeboken i samhandling med offentlig-, privat- eller frivillig sektor. Det er et pågående lov- og utredningsarbeid knyttet til å avklare hvem som vil kunne få utstedt digital identitetslommebok med eID på høyt sikkerhetsnivå i Norge og hvordan dette skal gjennomføres. Norske borgere og utenlandske borgere vil kunne få digital identitetslommebok, men det legges til grunn at EU/EØS-borgere kan ta med seg en digital identitetslommebok fra sitt hjemland.

Følgende temaer **inngår ikke** i oppdraget:

- **Utstedelsesfasen**, teknisk arkitektur og implementering av eIDAS 2.0-forordningen i norsk regelverk
- **Arbeidet omfatter ikke en virksomhetsrettet lommebok**, men brukscaser som berører forholdet mellom person og virksomhet kan inngå dersom de gjelder personidentitet, men en egen virksomhetslommebok vurderes ikke i denne utredningen[9]
- **Representasjon og fullmakter.** Brukscaser som forutsetter representasjon eller digitale fullmakter omfattes ikke av analysen i denne rapporten. Årsaken er at området per i dag vurderes som umodent i norsk kontekst, samtidig som det pågår et parallelt arbeid på området. Flere aktører løftet likevel frem behov og anvendelser knyttet til representasjon i intervjuer, og disse er derfor omtalt på et overordnet nivå i kapittel 4.5[10]
- **Konkrete forretningsmodeller eller valg av teknologi.** Utredningen vurderer potensielle gevinster og forutsetninger, men gir ikke anbefalinger om spesifikke løsninger

Videre vurderes forutsetninger som er spesifikke for hvert brukscase i kapittel 4, herunder datagrunnlag, endringsbehov, krav til regelverk og behovet for koordinering mellom aktører.

Denne utredningen beskriver situasjonen for den digitale identitetslommeboken slik den forelå i desember 2025, basert på arbeid gjennomført fra oktober til desember. Den korte tidsrammen og et begrenset dokumentasjonsgrunnlag påvirker hvor dypt analysene kan gå. Utviklingen av digitale identitetslommebøker er fortsatt i en tidlig og raskt skiftende fase, både teknologisk og regulatorisk. Nye avklaringer og oppdateringer i eIDAS-regelverket kan derfor endre forutsetningene og funnene som rapporten bygger på.

1.4 Oppbygning av rapporten

Rapporten er strukturert i fire deler, som beskrevet nedenfor.

- **Kapittel 2 om rammebetingelser og kontekst:** Beskriver sentrale europeiske krav og føringer knyttet til eIDAS 2.0 og digitale identitetslommebøker, samt dagens norske eID-infrastruktur og status digital identitetslommebok i Norge
- **Kapittel 3 om erfaringer fra internasjonale aktører**: Vurderer brukscaser som er testet i EU-piloter og i utvalgte europeiske land, med vekt på hvilke erfaringer som er gjort, og hvilken relevans og overføringsverdi disse kan ha for norsk kontekst
- **Kapittel 4 om identifiserte brukscaser:** Gir en oversikt over et bredt sett potensielle brukscaser for digital identitetslommebok i Norge. Et utvalg analyseres i detalj, inkludert visualisering av brukerreise og vurdering av samfunnsøkonomiske gevinster med både prissatte og ikke-prissatte effekter. De øvrige brukscasene beskrives på et overordnet nivå

[9] Digitaliseringsdirektoratet, Lommebøker for virksomheter, 2025, lenke her.
[10] Digitaliseringsdirektoratet, Veien mot en felles løsning for digital representasjon, 2025, lenke her.

- **Kapittel 5 om hva som skal til for å lykkes med digital identitetslommebok i Norge:** Vurderer hvilke forutsetninger som må være på plass for en vellykket innføring av digital identitetslommebok. Det omfatter blant annet betydningen av høy utbredelse av etterspurte tjenester, behovet for å aktivere økosystemet gjennom pilotering, sikre bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller, samt utvikling av en helhetlig tilnærming til samspillet mellom identitets- og virksomhetslommebøker

2. Rammebetingelser og kontekst

Dette kapittelet beskriver de rammebetingelsene som legger grunnlaget for utvikling av digitale identitetslommebøker i Norge. Først redegjøres det for de europeiske kravene i eIDAS 2.0 og hvilke føringer det har for EU/EØS landene og Norge. Deretter gjennomgås dagens eID-infrastruktur i Norge. Avslutningsvis presenteres status for det nasjonale arbeidet med digital identitetslommebok.

2.1 Europeiske regelverk og krav til digitale identitetslommebøker

Den opprinnelige eIDAS-forordning, trådte i kraft i EU i 2016, og hadde som formål å tilrettelegge for økt elektronisk samhandling mellom næringsdrivende, borgere og offentlige myndigheter på tvers av landegrensene i EU/EØS. Forordningen levde ikke opp til ambisjonene om grensekryssende bruk av eID, og det ble etter en evalueringsrunde i 2020 identifisert behov for en revidering av forordningen. EU-kommisjonen har siden 2021 jobbet med en oppdatering av forordningen,[11] og i 2024 kom endringsforordningen, eIDAS 2.0.

Formålet med eIDAS 2.0 er å sikre at enhver person har tilgang til sikker elektronisk identifikasjon og tillitstjenester som kan brukes i hele EU og EØS. Dette for å sikre at alle borgere har mulighet til å delta i det digitale samfunnet og er sikret tilgang til digitale offentlige og private tjenester i EU og EØS. [12] eIDAS 2.0 forplikter videre staten til å sørge for at alle brukergrupper har tilgang til en digital identitetslommebok, som inneholder en eID på nivå høyt. Den digitale identitetslommeboken skal være enkel å bruke for alle og etterleve kravene til universell utforming. [13]

Endringsforordning, eIDAS 2.0, er høyst relevant for Norge, og elementer av forordningen som digital identitetslommebok er allerede inkludert i regjeringens nye digitaliseringsstrategi 2024-2030[14] og Norges eID- strategi for offentlig sektor.[15]

Hovedfunksjonalitet i den digitale identitetslommeboken

Den digitale identitetslommeboken bygger på fire hovedfunksjonaliteter.[16]

1. **Autentisering**: Den digitale identitetslommeboken kan brukes til sikker innlogging og identitetsbekreftelse i både offentlige og private digitale tjenester på sikkerhetsnivå høyt

2. **Lagring av digitale bevis**: Brukeren kan lagre digitale attester og sertifikater, som førerkort, vitnemål eller helsedokumenter. Dokumentene ligger tilgjengelig i lommeboken og kan brukes når behovet oppstår, uten krav til fysisk dokumentasjon

3. **Deling av bevis og attributter**: Lommeboken muliggjør selektiv deling av opplysninger. En person kan for eksempel bevise at de er over 18 år uten å dele fødselsdato. Dette ivaretar dataminimering og styrker personvernet ved å redusere unødvendig informasjonsdeling, samtidig som brukeren har full kontroll over hvilke data som deles og med hvem

4. **Elektronisk signering**: Lommeboken kan brukes til juridisk bindende elektronisk signering av dokumenter

[11] Digitaliseringsdirektoratet, Et viktig skritt nærmere digital identitetslommebok, 2024, lenke her.
[12] EUs eIDAS-forordning 2.0, Artikkel 5a her.
[13] Digitaliseringsdirektoratet, Et viktig skritt nærmere digital identitetslommebok, 2024, lenke her.
[14] Digitaliseringsdirektoratet, Implementering av eIDAS 2.0, 2025, lenke her.
[15] Kommunal- og distriktsdepartementet, Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor, 2023, lenke her.
[16] European Commission, What are EU Digital Identity Wallets, lenke her.

Figuren under viser eksempler på hvilke typer brukscaser en digital identitetslommebok kan inneholde.

Figur 3: Digital identitetslommebok med eksempler på brukscaser

Tvungen aksept i utvalgte sektorer

Et viktig prinsipp i eIDAS 2.0 er kravet om tvungen aksept av digitale identitetslommebøker i enkelte sektorer. Det innebærer at den digitale identitetslommeboken er frivillig for brukeren, men obligatorisk for tjenesteyteren å akseptere. [17] Målet er å sikre at borgere kan bruke sin digitale identitet på tvers av både offentlige og private tjenester som krever sikker elektronisk autentisering. I praksis innebærer dette at virksomheter i sektorer som allerede er underlagt krav til sterk autentisering må støtte bruk av en europeisk digital identitetslommebok som innloggings- eller identifikasjonsløsning. Dette omfatter: [18]

- Bank- og finanssektoren
- Helsesektoren
- Utdanningssektoren
- Telekommunikasjon
- Energisektoren

[17] EUs eIDAS-forordning 2.0, Artikkel 5f, pkt.2 og pkt.3, s 25-26 her.
[18] EUs eIDAS-forordning 2.0, Artikkel 5f, pkt.2 og pkt.3, s. 25-26, lenke her.

- Transportnæringen
- Post og postrelaterte tjenester
- Digital infrastruktur
- I tillegg stilles det krav til at store plattformer slik det er referert i Digital Services Act, må akseptere lommeboken. I praksis omfatter det plattformer som Google, Amazon, Facebook, Apple, Meta, Tiktok og Snapchat

Kjerneattributter og krav i Annex VI

Et sentralt element i eIDAS 2.0 er innføringen av attesterte attributter (Qualified Electronic Attestations of Attributes). [19] Dette er digitale bekreftelser på opplysninger utstedt av betrodde tredjeparter, for eksempel førerkortopplysninger, vitnemål eller yrkesautorisasjoner, som brukeren kan lagre og dele via sin digitale identitetslommebok. Dette gjør det mulig å dokumentere forhold som identitet, kvalifikasjoner eller fullmakter på en sikker måte, samtidig som dataminimering og brukerkontroll ivaretas. For å sikre at slike bevis kan brukes på tvers av landegrenser, fastsetter forordningen et felles europeisk minimumssett av kjerneattributter, som er beskrevet i Annex VI. Dette omfatter: [20]

- Adresse
- Alder
- Kjønn
- Sivilstand
- Familiesammensetning
- Nasjonalitet eller statsborgerskap
- Utdanningskvalifikasjoner, titler og lisenser
- Yrkesmessige kvalifikasjoner, titler og lisenser
- Fullmakter og mandater til å representere fysiske eller juridiske personer
- Offentlige tillatelser og lisenser
- For juridiske personer: finansielle data og selskapsinformasjon

Kjerneattributtene i Annex VI utgjør dermed det strukturelle rammeverket for hvilke typer attesterte attributter som minimum skal kunne inngå i en europeisk digital identitetslommebok. For Norge innebærer dette at relevante nasjonale registre må kunne levere og bekrefte slike opplysninger i tråd med EUs krav til interoperabilitet, sikkerhet og personvern. [21]

Tidsplan og gjennomføring

EU har fastsatt en ambisiøs tidsplan for innføringen av digitale identitetslommebøker. Innen desember 2026 skal alle medlemsstater tilby minst én digital identitetslommebok til sine innbyggere og fast bosatte. Denne fristen gjelder ikke direkte for Norge, som står utenfor EU, men som EØS-land forventes Norge å følge de overordnede kravene i eIDAS

[19] EU-kommisjonen, Wallet for issuers,2024, lenke her.
[20] Regulation (EU), 2024/1183 (EUT L 2024 183), 2024, lenke her.
[21] Regjeringen, Endringsbestemmelser i eIDAS-forordningen, 2025, lenke her.

2.0. Norske myndigheter legger foreløpig til grunn at en nasjonal identitetslommebok vil kunne innføres mot 2030, basert på behovet for en gradvis, sikker og teknisk moden implementering.[22]

2.2 Dagens eID-infrastruktur i Norge

Norge har over flere tiår utviklet en eID-infrastruktur som utgjør grunnlaget for digital samhandling mellom innbyggere, virksomheter og offentlig sektor. Infrastrukturen er resultat av et langvarig samarbeid mellom offentlig og privat sektor, og Norge utmerker seg i europeisk sammenheng med høy utbredelse av eID på høyt sikkerhetsnivå.

En stor andel av den norske befolkningen bruker eID i digital samhandling både med offentlig og privat sektor. BankID, på sikkerhetsnivå høyt, er den klart mest utbredte løsningen og en sentral driver for den høye bruken av eID i Norge. I tillegg tilbys den statlige eID-løsningen MinID, som er på sikkerhetsnivå betydelig, samt de markedsbaserte løsningene Buypass og Commfides, som begge er på sikkerhetsnivå høyt. [23]

Forvaltningen av dagens eID-infrastruktur er fordelt mellom flere aktører. Digitaliseringsdirektoratet har nasjonalt koordineringsansvar og forvalter ID-porten, som fungerer som felles innloggingspunkt til offentlige digitale tjenester. For innlogging kan brukere, avhenig av en tjenestes sikkerhetsnivå, velge mellom den offentlige eID-løsningen MinID eller de markedsbaserte løsningene BankID, Buypass og Commfides. De markedsbaserte eID-løsningene brukes også til å logge seg inn hos digitale private tjenester. Unntaksvis benyttes eID direkte i en offentlig digital tjeneste uten å gå via ID-porten, og enkelte sektorer har egne innloggingsløsninger, som Feide i utdanningssektoren.[24] Figuren under viser overordnet hvordan eID brukes til å logge inn på digitale tjenester i dag. [25]

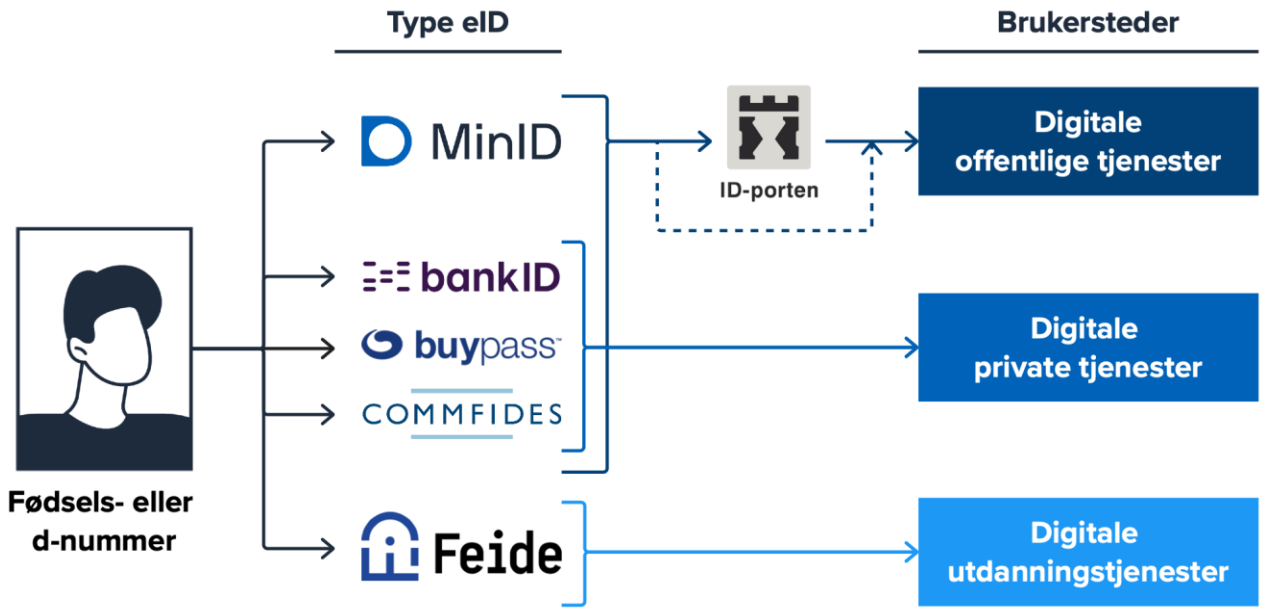

Figur 4: Overordnet eksempel på hvordan eID brukes i dag

[22] Digitaliseringsdirektoratet, Slik blir digitale identitetslommebøker utredet, 2024, lenke her.
[23] Kommunal- og distriktsdepartementet, Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor, 2023, lenke her.
[24] Kommunal- og distriktsdepartementet, Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor, 2023, lenke her.
[25] Kommunal- og distriktsdepartementet, Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor, 2023, lenke her.

2.3 Status på digital identitetslommebok i Norge

Arbeidet med digitale identitetslommebøker i Norge er fortsatt i en tidlig fase, hvor flere initiativer pågår samtidig for å avklare forvaltning, teknologisk tilnærming, regelverk og brukscaser for digital identitetslommebok. Det inkluderer både nasjonale utredninger og praktiske pilotprosjekter, endring av norsk regelverk, samt deltakelse i større europeiske samarbeid.

Konseptutvalgsutredning

Formålet med konseptvalgutredningen (KVU) er å utrede hvilke konsepter som er best egnet til å oppfylle regjeringens mål om at eID på høyt sikkerhetsnivå kan gjøres tilgjengelig for flere og mål om å tilby alle en digital identitetslommebok med eID. Skatteetaten, Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet er samarbeidspartnere i utredningsarbeidet som ledes av Digitaliseringsdirektoratet. Det er tre tiltak i handlingsplanen for eID-strategien som er utgangspunktet for denne utredningen, som er avgrenset til å gjelde utstedelsesfasen av eID. [26]

Deltakelse i pilotprosjekter

Norge har deltatt i flere europeiske pilotprosjekter som skal gi praktisk erfaring med bruk av lommebokteknologi på tvers av landegrenser. Dette inkluderer blant annet samarbeid gjennom EWC, NOBID og DC4EU, hvor det testes bruk av digitale identitetslommebøker for tverrnasjonal betaling, digitalt førerkort, studentbevis og andre attesterte attributter. [27] Disse aktivitetene omtales nærmere i kapittel 3.

I tillegg pågår det nasjonale piloter som skal gi erfaring med lommebokkonsepter og digitale bevis i norske prosesser. DFØ tester virksomhetslommebok i offentlige anskaffelser[28], med mål om å forenkle og automatisere utveksling av dokumentasjon mellom leverandører og oppdragsgivere. Videre har Oslo kommune gjennom prosjektet Enkel servering prøvd ut bruk av digital identitetslommebok i prosessen for skjenkebevilling.[29]

Nasjonal «sandkasse» for digitale identitetslommebøker

For å støtte innovasjon og sikre felles læring er det etablert en nasjonal sandkasse for digitale identitetslommebøker, driftet av Digitaliseringsdirektoratet. [30] Sandkassen er et isolert testmiljø der offentlige og private aktører kan eksperimentere med brukerreiser, utstedelse av digitale bevis, deling av attributter og prototyper for betalings- og signeringsløsninger. Formålet er å avdekke tekniske og regulatoriske utfordringer tidlig, samt etablere felles forståelse for standarder og krav til interoperabilitet.

Siden sandkassen er relativt ny, foreligger det foreløpig begrenset erfaring med reelle caser. Ingen konkrete brukscaser er per nå fullt utprøvd, men de første aktivitetene har allerede gitt innsikt iblant annet dataminimering, brukergrensesnitt, registerintegrasjoner og praktiske flaskehalser ved fremtidig skalering.

[26] Digitaliseringsdirektoratet, Slik blir digitale identitetslommebøker utredet,2024, lenke her.
[27] Digitaliseringsdirektoratet, Et viktig skritt nærmere digital identitetslommebok, 2024, lenke her.
[28] Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, nytt digitalt verktøy i anskaffelsesprossesen,2024, lenke her.
[29] Oslo Kommune, Digital lommebøker kan effektivisere saksbehandlingen, 2024, lenke her.
[30] Digitaliseringsdirektoratet, Lanserer sandkasse for digitale identitetslommebøker, 2025, lenke her.

3. Erfaringer fra internasjonale aktører

Samtidig som Norge vurderer hvordan kravene i eIDAS 2.0 skal implementeres, pågår det et omfattende utviklingsarbeid i resten av Europa. Flere land deltar i EUs EUDI-piloter[31], der ulike tekniske løsninger, brukerreiser og digitale bevis testes i praksis. Disse pilotene gir innsikt i hvordan digitale identitetslommebøker kan fungere i reelle situasjoner, og hvilke utfordringer og muligheter som oppstår underveis.

Det har blitt investert 90 millioner euro i EUs økosystem for digital identitet, hvor Europakommisjonen står bak halvparten av investeringene[32]. Dette demonstrer at EU satser tungt på initiativet som skal vesentlig forbedre hvordan innbyggere og virksomheter kan identifisere seg digitalt på tvers av Europa.

Formålet med dette kapittelet er å gi en oversikt over de viktigste erfaringene fra piloter av digitale identitetslommebøker og annet pågående arbeid. Det redegjøres først for EUs pilotprosjekter og de ulike brukscasene pilotene tester for digital identitetslommebok. Deretter belyser vi prioriterte brukscaser i utvalgte land. Til slutt, oppsummeres hvilke konsekvenser disse erfaringene har for videre utvikling og implementering av digital identitetslommebok i Norge.

3.1 Brukscaser i Europakommisjonens pilotprosjekter

Under EUDI-initiativet[33] har Europakommisjonen finansiert seks store pilotprosjekter, kjent som *Large Scale Pilots (LSP).* [34] Mer enn 550 offentlige og private aktører fra 26 EU-land, samt Norge, Island og Ukraina, deltar. Pilotprosjektene har hatt som overordnet formål å teste hvordan en felles europeisk digital identitetslommebok kan brukes på tvers av grenser og sektorer.

De første investeringene ble gjort i fire pilotprosjekter: EWC, NOBID, POTENTIAL og DC4EU, som ble gjennomført i perioden 2023-2025. Deretter ble det investert i APTITUDE og WE BUILD Consortium, som ble igangsatt i 2025 og skal pågå fram til 2027. Da de to sistnevnte fortsatt er i tidlig fase og foreløpig ikke har levert resultater, omtales de kun på overordnet nivå.

Innsikten som presenteres i det kapittelet bygger på dokument- og litteraturstudier, samt semistrukturerte intervjuer med representanter fra tre av pilotene, EWC, NOBID og DC4EU. Tabellen under viser hvilke brukscaser som inngår i de seks pilotene.

Pilot	Involverte land	Brukscase
EWC	**Norge**, 20 EU-land, Ukraina, Storbritannia og Sveits	1. Reise (flyplassinnsjekk og hotellregistrering) 2. Betaling (kjøp av fergebillett og museumsbillett med aldersverifisering)
NOBID	**Norge**, 4 EU-land og Island	1. Betaling (nasjonalt og grensekryssende)
DC4EU	**Norge**, 20 EU-land og Ukraina	1. Utdanning (utstedelse av vitnemål og kompetansebevis) 2. Trygdedokumenter (utstedelse av A1 bevis og europeisk helseforsikringskort)

[31] Europakommisjonen, What are the Large Scale Pilot Projects, 2025, lenke her.
[32] Europakommisjonen, EU Digital identity: 4 projects launched to test EUDI Wallet 2023, lenke her.
[33] EUs utvikling av en europeisk digital identitetslommebok (European Digital Identity Wallet, EUDI), lenke her.
[34] Europakommisjonen, What are the Large Scale Pilot Projects, 2025, lenke her.

Pilot	Involverte land	Brukscase
POTENTIAL	19 EU-land og Ukraina	1. E-resept (bruk av e-resept på tvers av grenser) 2. Digitalt førerkort (bilutleie/bildeling med verifisering før utlevering, og politikontroll) 3. E-SIM (aktivering av et mobilt SIM-kort) 4. Signering (juridisk bindende e-signering) 5. Bankkonto (åpne av bankkonto på tvers av Europa) 6. Tilgang til offentlige tjenester (søknad og utstedelse av ulike attester, samt. innsending av skattemelding)
APTITUDE (pågår)	12 EU-land	1. Reise (booking og identitetsverifisering for hotellgjester) 2. Bilregistering (interoperabilitet[35] ved bilregistering) 3. Billetter og innsjekk (integrasjon av billetter for all transport i samlet løsning) 4. Betaling (med sterk kundeautentifisering)
WE BUILD (pågår)	26 EU-land	1. Betaling (optimalisering av betalingsprosesser) 2. Representasjon (av juridiske personer)

Tabell 2: Oversikt over EUs pilotprosjekter

3.1.1 EWC (European Wallet Consortium)

EWC er en av de seks store pilotprosjektene initiert av EU, som testet EUs digitale identitetslommebøker i ulike bruksscenarioer.[36] Det var et samarbeid mellom 24 europeiske land, inkludert Norge, og 80 offentlige- og private virksomheter. Ifølge EWC-koordinator testet piloten hovedsakelig funksjonalitet, og de har derfor ikke gjort gevinstberegninger.

Formålet til EWC var å oppnå høyest mulig brukeradopsjon av digital identitetslommebok, gjennom å fokusere på brukscaser som er sentrale i menneskers digitale liv. Det vil si brukssituasjoner som oppstår ofte og som mange mennesker befinner seg i (høyfrekvens og høyvolum brukscaser).[37] EWC vektla brukervennlighet og brukeropplevelse i pilotene, for å sikre at digital identitetslommebok kan overgå forventningene assosiert med dagens løsninger som Applepay og Google Wallet. Dette resulterte i at de valgte å pilotere brukscasene, reise, betaling og organisatorisk identitet (ODI). I det videre vil de to førstnevnte brukscasene beskrives.

Brukscase reise

EWC testet hvordan en digital representasjon av utvalgt passinformasjon kan brukes til identitetsverifisering ved reise.[38] Piloten omfattet flyplassinnsjekk og hotellregistrering, der brukeren kunne dele utvalgte identitetsdata (for eksempel navn, fødselsdato og bilde) fra en digital passkopi lagret i lommeboken. Formålet var å demonstrere selektiv datadeling, der brukeren kun deler nødvendige opplysninger.[39]

Erfaringene fra EWC-piloten viser at løsningen reduserte manuelle datainntastingsfeil, og ble vurdert som vesentlig mer effektiv og brukervennlig enn dagens løsning. Rundt 70 prosent av deltakerne opplevde prosessen som enklere og raskere enn manuell utfylling.[40] Brukerinnsikt fra piloten fremhever imidlertid viktigheten av å tydelig vise hvilke data som deles. Enkelte pilotdeltakere etterlyste at den digitale identitetslommeboken bør støtte situasjoner der flere personer reiser sammen og deler én bestilling.

[35] Interoperabilitet kan defineres som evnen til at utveksle og bruke informasjon mellom forskjellige system på en effektiv måte, lenke her.
[36] Europakommisjonen, Large Scale Pilot EWC, 2025, lenke her.
[37] EWC, About us, 2025, lenke her.
[38] EWC, Digital Travel Credential for EUDI wallets, 2024, lenke her.
[39] Datatilsynet, Dataminimering, 2019, lenke her.
[40] EWC, Travel and Hospitality, 2025, lenke her.

Brukscase betaling

EWC-piloten testet hvordan digitale identitetsattributter kan brukes til sikker og brukervennlig betaling på tvers av landegrenser. Målet var å vise hvordan digital identitetslommebok kan forenkle identitetsvalidering ved betaling både online og i fysisk handel. Piloten testet booking av fergebilletter og kjøp av museumsbillett kombinert med aldersverifisering.

Erfaringer fra EWC-piloten viser at brukerne opplevde både booking av fergebilletter og museumsbilletter som enklere og mer effektiv i digital identitetslommebok, og at økt nytte gjaldt spesielt for aldersverifisering ved kjøp.[41] Likevel, savnet de bedre brukeropplevelse i appen, altså et bedre UX-design, og enkelte rapporterte forvirring rundt QR-koder. Tilsvarende som for reisebrukscaset fremhevet brukerne behov for en funksjonalitet som støtter kjøp i grupper. I samtale med EWC koordinator peker han på det ikke er noen tydelige gevinster med å ha betalingsløsning i digital identitetslommebok sammenlignet med dagens betalingsløsninger.

Erfaringer og læringspunkter

EWC-piloten viser at digital identitetslommebok kan styrke både brukervennlighet og sikkerhet, men at lav tillit blant brukere fortsatt er en barriere for adopsjon. Kun 29 prosent av EU-borgere oppgir at de i dag ville tatt løsningen i bruk, og piloten løfter derfor behovet for bedre brukeropplevelse og økt tillit som sentrale forutsetninger for bred adopsjon.[42]

Flere forhold påvirker brukeraksept, blant annet batteriavhengighet, begrenset digital tilgang og usikkerhet ved bytte av enhet. Erfaringer fra piloten viser også at brukere forventer en løsning som er minst like enkel og intuitiv som kommersielle alternativer som Apple Wallet og Google Wallet.[43] For å imøtekomme disse forventningene anbefaler piloten at det utvikles tydelige retningslinjer for brukerdesign, etablere konsistente designprinsipper på tvers av leverandører, og ta utgangspunkt i kjente designmønstre og teknologiske løsninger, som Apple Pay og MitID. Kontinuerlig sammenligning med bransjeledende aktører trekkes frem som nødvendig for å sikre høy kvalitet på brukeropplevelsen.[44]

Erfaringer fra EWC-piloten viser at brukerne ønsker tydelig kommunikasjon om sikkerhet og personvern, og konkret innsikt i hvilke data som deles og hvordan de beskyttes. Piloten peker også på behov som dagens kommersielle løsninger ikke dekker, blant annet sømløse reiser på tvers av landegrenser, der digital identitetslommebok kan ha en sentral funksjon.[45] Videre fremheves det at en forretningsmodell for digital identitetslommebok må ivareta strenge personvernhensyn. Det gjenstår imidlertid utfordringer med å utvikle en bærekraftig forretningsmodell som fullt ut oppfyller disse kravene.[46]

3.1.2 NOBID (Nordic-Baltic eID Wallet Consortium)

NOBID var den andre av de seks store pilotprosjektene initiert av EU.[47] Det var et samarbeid mellom seks europeiske land og 34 offentlige- og private virksomheter, der Norge ved Digitaliseringsdirektoratet har overordnet koordineringsansvar.

Brukscase betaling

NOBID piloterte bruk av digital identitetslommebok til å gjennomføre betalinger for varer og tjenester, enten i butikk eller mellom privatpersoner. Betalingen starter med en betalingsforespørsel fra mottaker og brukeren godkjenner betalingen i den digitale identitetslommeboken.[48]

[41] EWC, Travel and Hospitality, 2025, lenke her.
[42] EWC, End user pilots (1,2 and 3) and citizen research results, 2025, lenke her.
[43] EWC, EWC Phase 1 learnings (2 pager), 2025, lenke her.
[44] EWC, End user pilots (1,2 and 3) and citizen research results, 2025, lenke her.
[45] EWC, End user pilots (1,2 and 3) and citizen research results, 2025, lenke her.
[46] EWC, EWC D4.5 eIDAS Economic Model Analysis, lenke her.
[47] Europakommisjonen, Large Scale Pilots NOBID, 2025, lenke her.
[48] NOBID, Outputs, 2025, lenke her.

Piloten vektla å bygge videre på eksisterende betalingsinfrastruktur. Hensikten var å demonstrere hvordan en digital identitetslommebok kan brukes til betaling både nasjonalt og på tvers av landegrenser.[49] NOBID testet betalingscaset parallelt i flere land. Det samme konseptet ble testet i ulike nasjonale kontekster, noe som ga nyttig innsikt i likheter og forskjeller på tvers av land:[50]

- Alle land bekreftet at betalinger med digital identitetslommebok var teknisk mulig og kunne fungere på tvers av landegrenser
- QR-betaling er godt etablert i Italia og Tyskland, men mindre utbredt i Island og Latvia. Dette gjør at løsningen oppleves som mindre brukervennlig for brukere i Island og Latvia, enn i de to førstnevnte landene
- Juridiske og regulatoriske utfordringer varierte, blant annet knyttet til ansvar, sertifisering og sikkerhetskrav
- Behov for teknisk og UX-standardisering, juridisk avklaring og interoperabilitet ble identifisert som felles utfordringer. I tillegg ble det pekt på behovet for mer grensekryssende testing fremover

Erfaringer og læringspunkter

Erfaringene fra NOBID-piloten viser at det er mulig å få tekniske løsninger for betaling til å fungere på tvers av nasjonale systemer, men dette krever tett samarbeid mellom banker, myndigheter og teknologileverandører. Piloten lyktes med å bruke eksisterende betalingsinfrastruktur, som viser at digital identitetslommebok kan integreres i dagens finansielle økosystem, men at standardisering og felles grensesnitt er kritisk.

Evalueringen av NOBID-piloten fremhever også flere utfordringer tilknyttet brukeropplevelse, særlig rundt PIN-oppsett, uklar flyt og samspill mellom ulike tjenesteleverandører. Enkelte brukere opplevde forenklet grensesnitt som mindre sikkert, mens andre savnet bedre veiledning ved komplekse oppgaver. Det ble tydelig at tillit ikke oppstår automatisk, men må bygges gjennom tydelig kommunikasjon, statlig støtte og god brukeropplevelse. Mange brukere fremhevet at det å ha flere offisielle identitetsbevis samlet i én app, støttet av myndighetene, gir økt trygghet. Dette ble også fremhevet som en viktig faktor for brukeradopsjon, i tillegg til tydelig kommunikasjon om personvern og sikkerhet. NOBID-piloten har lagt grunnlaget for videre piloter som WE BUILD og APTITUDE.

I tillegg til funnene knyttet til brukeropplevelse og tillit, peker evalueringen også på strukturelle forhold i økosystemet. NOBID-piloten fremhever at bærekraftige forretningsmodeller, kombinert med tydelige insentiver, er avgjørende for aktørene som skal inngå i et fremtidig økosystem for digitale identitetslommebøker.[51]

3.1.3 DC4EU (Digital Credentials for Europe Consortium)

DC4EU var den tredje av de seks store pilotprosjektene initiert av EU[52]. Det var et samarbeid mellom 23 europeiske land, inkludert Digitaliseringsdirektoratet og Sikt fra Norge, og over 92 offentlige- og private virksomheter.[53]

Spania koordinerte piloten som testet interoperabilitet og skalerbarhet for digitale attester og rettighetsdokumenter på tvers av land og sektorer, i utdanningssektoren og innenfor sosialtrygdedomenet.[54]

Brukscase utdanning

I intervjuet med representant fra DC4EU ble det fremhevet at piloten i utdanningssektoren fokuserte på utstedelse og lagring av vitnemål og utdanningsbevis i digital identitetslommebok, både for grunnskole, videregående, fagskole og høyere utdanning. Brukscaset skal gi søkere mulighet til å dokumentere kvalifikasjoner på en trygg og standardisert måte både i Norge og internasjonalt. Ønsket gevinstpotensiale var raskere opptak, mindre manuell dokumentkontroll,

[49] NOBID, Outputs, 2025, lenke her.
[50] NOBID, Deliverable 7.2: Testing and Executing the Payment Solution, 2025
[51] NOBID, Deliverable 7.3 Impact Assessment of the payment use case s.69, 2025
[52] Europakommisjonen, Large Scale Pilot DC4EU, 2025, lenke her.
[53] DC4EU, Consortium, 2025, lenke her.
[54] DC4EU, Outputs, 2025, lenke her.

og enklere verifiserbarhet av studiebakgrunn og karakterer. Dette er særlig relevant ved opptak fra utlandet, hvor saksbehandlingstiden i dag kan være betydelig.

DC4EU-piloten testet også digital utstedelse av kompetansebevis som bekrefter profesjonelle kvalifikasjoner. Dette gjør det mulig for arbeidsgivere å motta automatisk verifiserbare attester og sertifiseringer, inkludert ikke-formell kompetanse fra bransjer og kurs. Målet var å styrke rekruttering, redusere risiko for feil eller juks, og gi raskere vurderinger i prosesser som krever dokumentasjon av erfaring.

Brukscase trygdedokumenter

DC4EU-piloten testet også et brukscase for digitale trygdedokumenter, med mål om å løse utfordringer knyttet til papirbaserte rettighetsdokumenter, som ofte medfører trege og kompliserte verifiseringsprosesser og økt risiko for feil og svindel. I sin evaluering fremhever DC4EU-piloten at de har utviklet en sikker og interoperabel digital løsning for å utstede, tilbakekalle og verifisere sosialtrygd-dokumenter. Løsningen ble testet på et standardisert skjema for sosialtrygdrettigheter (Portable Document A1) og for det europeiske helsetrygdkortet (EHIC).[55]

Erfaringer og læringspunkter

DC4EU-piloten viste at en europeisk digital identitetslommebok kan gi studenter og arbeidstakere økt kontroll over egne data, samtidig som den fungerer på tvers av landegrenser med høy grad av tillit. Digitalisering av vitnemål og rettighetsdokumenter ga raskere prosesser, styrket personvern og bedre sporbarhet, og piloten har etablert referansearkitektur som kan danne grunnlag for videre skalering.[56]

Evalueringen av piloten peker på positive effekter for mobilitet, ved at både studenter og arbeidstakere får enklere verifisering av kvalifikasjoner på tvers av landegrenser. Piloten viste også at en digital identitetslommebok tilrettelegger for sømløs anerkjennelse og verifisering av vitnemål og kvalifikasjoner internasjonalt, noe som kan bidra til raskere saksbehandling, redusert administrativ belastning og økt studentmobilitet. Samtidig understrekes det at gevinster først realiseres i større omfang når tekniske og juridiske rammeverk tilpasses en mer automatisert saksbehandling. [57]

Samarbeidet mellom utdanningsinstitusjoner, trygdeetater og teknologileverandører trekkes fram som en forutsetning for at pilotarbeidet lot seg gjennomføre. Erfaringene understøtter også betydningen av å etablere felles strukturer for data, nivå, karakterer og faginnhold. Representanten fra DC4EU-piloten peker på at uten standardisering vil digitale dokumenter i praksis fungere som PDF-lignende vedlegg, noe som gir begrenset automatisering og liten effektivitetsgevinst. Et annet viktig funn som representanten fra DC4EU fremhever er behovet for sentrale registre som lagrer data trygt over tid. Dette er spesielt viktig innen utdanning, hvor institusjoner kan legges ned og vitnemålsdata ellers kan gå tapt.

Til slutt løftes behovet for tydelig rolle- og ansvarsfordeling. Det må avklares hvem som har myndighet til å utstede ulike typer attester og bevis. Klare utstedelsesmyndigheter pekes på som avgjørende for å sikre kvalitet, legitimitet og tillit til bruken av digitale identitetsbevis i en lommebok.

3.1.4 POTENTIAL

POTENTIAL var den fjerde av de seks store pilotprosjektene initiert av EU.[58] Det var et samarbeid mellom 20 europeiske land og mer enn 140 offentlige- og private virksomheter, hvor Norge ikke var deltakende. De piloterte seks brukscaser for å demonstrere hvordan digital identitetslommebok kan fungere grensekryssende. Disse var e-resept, digitalt førerkort, E-SIM, juridisk bindende e-signering, identitetsverifisering ved åpning av bankkonto, og tilgang på offentlige tjenester. Totalt ble det gjennomført mer enn 1300 tester og over 1000 transaksjoner, hvor 249 var grensekryssende.

[55] European Health Insurance Card
[56] Europakommisjonen, Large Scale Pilot DC4EU, 2025, lenke her.
[57] Europakommisjonen, Large Scale Pilot DC4EU, 2025, lenke her.
[58] Europakommisjonen, Large Scale Pilot Potential, 2025, lenke her.

Brukscase e-resept

EU innfører grensekryssende elektroniske helsetjenester i alle medlemsland innen utgangen av 2025.[59] POTENTIAL testet integrasjon av e-resept i digital identitetslommebok for sikker tilgang og verifisering av e-resepter og digital helseidentifikasjon (HealthID). Dette skal gjøre det mulig for reisende å hente medisiner i et annet EU-land uten fysisk dokumentasjon. Testfasen fokuserte på interoperabilitet, brukeropplevelse og fungerende refusjonsordninger. Over tid skal løsningen understøtte et helhetlig digitalt helsemiljø i EU med pasienten i sentrum. Piloten fremhever at de fikk demonstrert at e-resept og pasientidentifikasjon på tvers av grenser fungerer i digital identitetslommebok.[60]

Brukscase digitalt førerkort

Med mål om å etablere et standardisert og sikkert identifikasjonssystem i forbindelse med politikontroll eller bilutleie testet POTENTIAL-piloten brukscaset digitalt førerkort i fire bruksscenarioer. Disse var utstedelse av digitalt førerkort via registreringsmyndighet, leie eller deling av bil online, verifisering hos bilutleie før utlevering, og kontroll av gyldighet ved politikontroll.[61] Når POTENTIAL testet digitalt førerkort i lommebok for politikontroll og bilutleie fikk de vist at det fungerer grensekryssende. Derimot viste piloten at offline-verifisering er en utfordring, samt at brukeropplevelse (UX-design) har forbedringspotensial.

Brukscase E-SIM

POTENTIAL fokuserte på digitalisering av prosessen med å aktivere et mobilt SIM-kort (E-SIM), slik at brukere kan bekrefte sin identitet med sin mobile enhet på tvers av Europas landegrenser.[62] Erfaringer fra POTENTIAL-piloten viser at digital identitetslommebok kan muliggjøre en rask og sikker digital onboarding for telekom. POTENTIAL fremhever i sin vurdering av piloten at offisiell godkjenning fra myndighetene er essensielt for bred brukeradopsjon.

Brukscase juridisk bindende e-signering

Juridisk bindende e-signering (QES)[63] gir samme juridiske gyldighet som en håndskrevet signatur og kan brukes i en rekke situasjoner, som ved signering av arbeidskontrakter, åpning av bankkonto, eller innsending av offentlige dokumenter. Brukscaset fokuserte på integrering av bindende e-signering i digital identitetslommebok, slik at brukere kan signere dokumenter sikkert og gratis uten ekstra administrative steg. Flere nasjonale løsninger støtter allerede bindende e-signering, men det finnes variasjoner i protokoller og tilnærminger. Pilotene viste at kvalifisert elektronisk signering via digital identitetslommebok er mulig, men full utrulling hindres fortsatt av juridiske uklarheter og standarder som er under utvikling.

Brukscase åpning av bankkonto på tvers av Europa

Brukscaset fokuserte på å digitalisere og forenkle prosessen med å åpne bankkontoer på tvers av Europa.[64]. Dette skal bidra til et mer sammenkoblet og tilgjengelige banktjenester, samtidig som det styrker tilliten til digitale banktjenester. En robust autentiseringsløsning vil redusere risikoen for svindel og identitetstyveri, og brukerne slipper omfattende papirarbeid og kompliserte verifiseringsprosesser. Piloten viste at digital identitetslommebok kan brukes til identifisering ved åpning av bankkonto og effektivisere selve prosessen.[65] Likevel, gjenstår det fortsatt regulatoriske utfordringer, tilknyttet samordning av regler på tvers av EU-land.

Brukscase tilgang til offentlige tjenester

Dette brukscaset handlet om å gjøre offentlige tjenester tilgjengelige digitalt via lommeboken, slik at innbyggere kan identifisere seg og utføre handlinger som søknad om fødselsattest, eller innsending av skattemelding på en sikker og

[59] POTENTIAL, ePrescription, 2025, lenke her.
[60] POTENTIAL, Main findings, lessons learned and recommendations, 2025, lenke her.
[61] POTENTIAL, Mobile Driving Licence, 2025, lenke her.
[62] POTENTIAL, Sim Card Registratetion, 2025, lenke her.
[63]POTENTIAL, Main findings, lessons learned and recommendations, 2025, lenke her.
[64] POTENTIAL, Bank Account opening, 2025, lenke her.
[65] POTENTIAL, Main findings, lessons learned and recommendations, 2025, lenke her.

enkel måte. Målet var å etablere en standardisert løsning som fungerer på tvers av alle EU-land, og som gir innbyggerne en smidig og effektiv digital opplevelse.

Brukscaset kan gi flere fordeler som at brukerne slipper fysisk oppmøte og omfattende papirarbeid, samtidig som prosessene blir raskere og mer sikre. I tillegg til at den digitale tilnærmingen reduserer risikoen for feil og tap av dokumenter, og gir bedre tilgjengelighet for alle EU-borgere. Erfaringer fra POTENTIAL viser at det er mulig å kun dele utvalgte deler av en attest, for eksempel navn og ikke fødselsdato (SD-JWT).[66] I tillegg erfarte piloten at grensekryssende scenarioer, som identifisering, fullmakt og bostedsattester fungerer i digital identitetslommebok.

Erfaring og læringspunkter

POTENTIAL fremhever i sin evaluering av piloten at det er teknisk gjennomførbart å tilby de nevnte brukscasene i digital identitetslommebok, også i sensitive sektorer som helse og bank. Piloten fremhever også at de lyktes i å levere fungerende infrastruktur for grensekryssende bruk.[67]Evaluering etter POTENTIAL-piloten fremhever anbefalinger for myndigheter og beslutningstakere: [68]

1. **Interoperabilitet** på tvers av grenser er mulig, men sårbart, noe som gir behov for samsvarstesting mellom EU-land og tilpasning til felles standarder avgjørende

2. **Styring og involvering er like kritisk som teknologi**: Medlemsstater med sterk nasjonal koordinering og tidlig engasjement fra privat sektor oppnår raskest fremgang

3. **Sikkerhet** avhenger ikke bare av det tekniske, men også av styring, sertifisering og ansvarsrammeverk

4. **Brukernes tillit** krever digitale identitetslommebøker som er enkle, transparente og tydelig ivaretar personvern

5. **Inkludering er viktig**: Mindre medlemsstater og Ukraina har hatt nytte av delt ekspertise, men vil fortsatt trenge EU-støtte for å kunne implementere i samme tempo

3.1.5 APTITUDE (2025-2027)

APTITUDE er den femte av de seks store EU-initierte pilotprosjektene. Det er et samarbeid mellom 118 partnere i offentlig- og privat sektor fra 12 europeiske land. Pilotprosjektet ble lansert i oktober 2025 og varer i 24 måneder. Piloten skal fokusere på interoperabilitet, brukervennlighet og skalerbarhet.

Forventningen er at APTITUDE vil gi verdifulle erfaringer med praktisk bruk av lommeboken på tvers av sektorer og landegrenser, og bidra til å modne tekniske og organisatoriske løsninger for bred utrulling i Europa. APTITUDE-piloten har pågående testing av digital identitetslommebok i reelle bruksscenarier tilknyttet reise, bilregistrering, billetter og betaling[69]. I likhet med EWC-piloten tester APTITUDE identitetsverifisering med en digital kopi av utvalgt passinformasjon, for mer sømløs og raskere grensekryssing. APTITUDE tester også interoperabilitet ved bilregistering, og deling av førerrett av kjøretøy.

APTITUDE har pågående testing av hvordan digital identitetslommebok kan forenkle booking og identitetsverifisering for hotellgjester, integrasjon av billetter og legitimasjoner for fly-, tog-, buss- og sjøtransport i en samlet løsning, og neste-generasjons studentkort. Til slutt, tester de også betaling.

3.1.6 WE BUILD Consortium (2025-2027)

WE BUILD er den siste av de store pilotprosjektene initiert av EU. Det er et samarbeid bestående av nesten 200 partnere fra hele Europa, inkludert norske aktører som Brønnøysundregistrene, Direktoratet for økonomistyring (DFØ) og Signicat. Piloten startet opp i september 2025 med planlagt varighet på 24 måneder. Den fokuserer på brukscaser

[66] POTENTIAL, Selective Disclosure JSON Web Token (SD-JWT), 2025
[67] POTENTIAL, POTENTIAL Pilot Concludes, Setting the Stage for Europe's Digital Identity Wallets, 2025, lenke her.
[68] POTENTIAL, POTENTIAL Pilot Concludes, Setting the Stage for Europe's Digital Identity Wallets, 2025, lenke her.
[69] APTITUDE, Digital Identity Wallets in Europe, 2025, lenke her.

som optimaliserer betalingsprosesser tilknyttet kunder (B2C), bedrifter (B2B) og myndigheter (B2G), og andre forretningsmessige brukssituasjoner[70].

Prosjektet utvikler løsninger for signaturrettigheter, fullmakter og elektronisk signering, og har som mål å muliggjøre sikker digital representasjon av juridiske personer og effektiv dokumenthåndtering. WE BUILD forventes å bli sentral for å etablere felles standarder og produksjonsklare løsninger for organisasjonsidentitet og digital samhandling i næringslivet.

3.2 Erfaringer og brukscaser med digital identitetslommebok i utvalgte europeiske land

For å belyse hvordan arbeidet med digitale identitetslommebøker utvikler seg internasjonalt, er det også innhentet erfaringer fra utvalgte europeiske land. Erfaringene baserer seg på offentlig tilgjengelig dokumentasjon og semistrukturerte intervjuer med Digitaliseringsstyrelsen i Danmark, Belgian Federal Public Service Policy and Support i Belgia og Myndigheten för digital förvaltning i Sverige, samt fageksperter med innsikt i utviklingen i Tyskland. Det er også innhentet overordnede erfaringer fra Italia, Nederland og Finland.

Det understrekes at Danmark, Belgia, Sverige og Tyskland oppgir at de ikke har gjennomført beregninger av gevinstpotensialet for en digitale identitetslommebøker i brukscasen. Figuren under gir en oversikt over hvilke brukscaser landene prioriterer ved innføring av digital identitetslommebok, samt hvilke områder de vurderer som aktuelle å prioritere videre fremover.

Land	Prioriterte brukscaser	Forventet videreprioriterte brukscaser
Danmark	• Digitalt identitetsbevis • Digitalt aldersbevis	• Digitalt førerkort • Europeisk helsetrygdkort
Belgia	• Innlogging til offentlig tjenester • Digitalt identitetsbevis • Digitalt førerkort • EasyPlus-kort[71] • Digitale attester • Digital postkasse	• Digitalt aldersbevis • Elektronisk attesterte attributter for komplekse bevis • Representasjon og fullmakter
Sverige	• Digital aldersverifisering	• Digitalt førerkort • Europeisk helsetrygdkort • E-resept
Tyskland	• Digitalt førerkort- og vognkort • Autentisering i offentlige tjenester • Identifikasjon ved henting av pakker • Digitale bevis for frivillige • Digital pensjonsattest	Tyskland har ikke offentliggjort prioriteringer utover de fem brukscasene
Italia	• Digitalt førerkort • Digitalt helsetrygdkort • Digitalt uførekort	• Digital betaling
Nederland	• Digitalt identitetsbevis	• Dokumentsignering • Dokumentdeling i praktiske tjenesteforløp (f.eks. boliglån)

[70] WE BUILD Consortium, Wallet Ecosystem for Business and payments, 2025, lenke her.
[71] EasyPlus-kortet er et sosialt sikkerhetskort for mindreårige i Belgia som ikke har egen ID

Land	Prioriterte brukscaser	Forventet videreprioriterte brukscaser
Finland	• Elektronisk signering	• Digitalt identitetsbevis • Digitalt førerkort

Tabell 3: Oversikt over utvalgte europeiske land med prioriterte brukscaser

3.2.1 Danmark

Danmark er i gang med utviklingen av en digital identitetslommebok. De har prioritert brukscasene digitalt identitetsbevis og digitalt aldersbevis, som planlegges å bli lansert i den danske digitale lommeboken (AltID) våren 2026.[72] Bakgrunnen for prioriteringen er at Danmark i dag mangler et nasjonalt identitetsbevis, noe som gjør at mange borgere uten førerkort i praksis ikke har et tilgjengelig identitetsbevis. De nye bevisene kan brukes ved blant annet kjøp av alkohol og energidrikk, adgang til aldersbegrensede arenaer og til uthenting av pakker.

I samtale med representant fra Digitaliseringsstyrelsen fremheves det at de har prioritert brukscaser som gir dataminimeringsgevinster, fordi dette reduserer mengden personopplysninger som deles og lagres. Dette er noe de kommuniserer tydelig på sine hjemmesider: «*Det smarte med aldersattesten er at du kun viser at du er over en viss aldersgrense, for eksempel at du er over 18 år. Du deler ikke din eksakte alder, personnummer eller annen personlig informasjon. Derfor kan du være helt anonym når du bruker aldersattesten*».

De fremhever at selv om det digitale identitetsbeviset ikke gir full anonymitet, er det utformet for å være så dataminimerende som mulig. Brukeren kan selv velge hvilke opplysninger som deles, for eksempel navn, fødselsdato, nasjonalitet, adresse og personnummer. Digitaliseringsstyrelsen fremhever at dette sikrer at mottakeren kun får nødvendig informasjon.

Forventet videre prioritering av brukscaser

Digitaliseringsstyrelsen implementerer identitetslommeboken i faser, og legger gradvis til mer funksjonalitet for å skape maksimal verdi for brukerne og for å møte kravene til eIDAS 2.0.[73] I neste fase planlegger Danmark å integrere digitalt førerkort og europeisk helsetrygdkort i digital identitetslommebok. Bevisene finnes allerede i populære apper med bred brukerbase, Kørerkort-appen[74] og Sunhedskort-appen[75], men Danmark ser fortsatt verdi i å inkludere disse i identitetslommeboken. I dialog med Digitaliseringsstyrelsen peker de på at brukscaser som politiattest, helseattest og utdanningsbevis, der dokumentasjon innhentes og verifiseres, også har gevinstpotensial.

Mulige læringspunkter for Norge

I dialog med Danmark fremheves det at brukeradopsjon og tjenestetilgang er gjensidig avhengige. Innbyggere tar ikke i bruk lommeboken uten relevante tjenester, mens tjenesteleverandører avventer investeringer før nok brukere er på plass. Dette gjør det nødvendig at myndighetene aktivt stimulerer økosystemet gjennom prioriterte brukscaser, insentiver, krav eller obligatoriske tjenester for å sikre tilstrekkelig tidlig volum og reell verdi. Den danske trinnvise innføringen viser også at en gradvis utbygging av funksjonalitet gir rom for testing, læring og justeringer underveis, og at en samlet lommebok kan gi tydelige forenklinger selv når enkelte bevis allerede eksisterer digitalt i separate apper.

3.2.2 Belgia

Belgia har kommet godt i gang med utviklingen av digitale identitetslommebøker og lanserte i oktober 2025 myGov.be, en statlig digital identitetslommebok. Brukscasene som er prioritert i dagens løsning omfatter sikker innlogging til offentlige tjenester, digitalt identitetsbevis, digitalt førerkort (foreløpig uten juridisk gyldighet), og EasyPlus[76]-kortet

[72] Digitaliseringsstyrelsen, Din app til digitale beviser og ID, 2025, lenke her.
[73] Digitaliseringsstyrelsen, eIDAS2 og den digitale identitetslommeboken, lenke her.
[74] Færdselsstyrelsen, Kørekort-appen, 2025, lenke her.
[75] Sunhed.dk, Sundhedskortet, 2025, lenke her.
[76] EasyPlus-kortet er et sosialt sikkerhetskort for mindreårige i Belgia som ikke har egen ID

for mindreårige. Den digitale lommeboken gir også tilgang til digitale attester som fødsels- og vigselsattester og fungerer som inngang til eBox, den offentlige digitale postkassen.

MyGov.be er ment å komplementere den private etablerte eID-løsningen Itsme®, som har over 7,5 millioner brukere (omtrent 64 prosent av befolkningen).[77] Ambisjonen er å gi innbyggerne enkel, sikker og suveren tilgang til offentlige digitale tjenester, samtidig som staten har en løsning i beredskap dersom Itsme® skulle miste kontinuitet eller bli kjøpt opp av utenlandske aktører, samtidig som kravene i eIDAS 2.0 oppfylles. [78]

Forventet videre prioritering av brukscaser

For videre utvikling peker Belgia på tre særlig viktige brukscaser. Det første er digitalt aldersbevis, som anses særlig relevant i nettbaserte tjenester som gambling og tilgang til aldersbegrenset innhold. Det andre er elektronisk attesterte attributter (EAA), som på sikt skal omfatte flere typer dokumentasjon, selv om mer komplekse bevis, som diplomer, først kan komme når både lovgrunnlag, datatilgang og tekniske løsninger er etablert. Det tredje er representasjon og fullmakter, som vurderes som et betydelig fremtidig behov, men samtidig svært krevende å realisere på grunn av manglende harmonisering mellom EU-land.

Mulige læringspunkter for Norge

Belgias erfaringer viser at en statlig identitetslommebok må tilby tydelig merverdi i et marked der sterke private aktører allerede er etablert, dersom man skal sikre reell brukeradopsjon. Det pekes videre på at full verdi av en digital identitetslommebok først kommer når tilstrekkelig mange tjenester er tilgjengelige, samtidig som tjenesteleverandører typisk avventer investeringer til en kritisk masse brukere er på plass. Derfor understrekes det at myndighetene må stimulere både tjenesteleverandører og innbyggere for å få økosystemet i gang. Dette forsterker behovet for å prioritere høyfrekvente og etterspurte brukscaser, kommunisere nytte tydelig og jobbe aktivt med økosystemet for å sikre at løsningen skaleres over tid.

3.2.3 Sverige

Sverige har høy eID-bruk, og en stor andel av befolkningen benytter eID til digitale offentlige og private tjenester. [79] Markedet domineres av BankID på betydelig sikkerhetsnivå[80]. De øvrige markedsaktørene er Freja eID med betydelig sikkerhetsnivå[81] og AB Svenska pass med høyt sikkerhetsnivå.[82] Sverige har foreløpig hatt begrenset fokus på konkrete brukscaser for digital identitetslommebok. Representanten fra Sverige understreker at det i liten grad er gjennomført nytteanalyser eller vurderinger av potensielle gevinster, og at arbeidet befinner seg i en tidlig fase. Likevel pekes det på noen områder som forventes prioritert frem mot desember 2026. Digital aldersverifisering trekkes frem som et av de første casene som kan realiseres, drevet av politisk press knyttet til etablering og håndheving av aldersgrenser i sosiale medier.

Forventet videre prioritering av brukscase

Digitalt førerkort pekes på som en fremtidig brukscase, men vurderes som lite realistisk før tidligst 2030. Integrering av det europeiske helsetrygdkortet (EHIC) trekkes også frem som et aktuelt scenario, og kan gi rask gevinst fordi dagens prosess er manuell, fragmentert og ressurskrevende.

E-resept vurderes som et potensielt høyt nyttetilfelle, særlig fordi en digital identitetslommebok kan fungere offline, noe som er avgjørende i beredskapssituasjoner. Dette fremheves som et særskilt problem i dagens system, hvor resepter ikke kan hentes ut hvis nettbaserte løsninger er utilgjengelige. [83]

[77] EUidentitycard, Belgian eID card 2025: application, itsme, photo, price, 2025, lenke her.
[78] The Brussels Times, Belgium launches MyGov.be, a state-run alternative to Itsme, 2025, lenke her.
[79] Eurostat, Use of electronic identification (eID), 2023, lenke her.
[80] BankID, Vårt sikkerhetsarbeid, 2025, lenke her.
[81] Indura, Freja eID, 2025, lenke her.
[82] Svensk e-identitet, Sikkerest av dem alle, 2025, lenke her.
[83] Intervju med DIGG (Den svenske myndighet for digital forvaltning), 2025

Det ble også vist til interesse fra privat sektor, særlig billett- og arrangementsaktører, som ser potensial i mer pålitelig identitets- og attributtdeling. Dette viser at markedet utenfor offentlig sektor kan være en viktig drivkraft for tidlige brukscaser.

Mulige læringspunkter for Norge

Representanten fra Sverige peker på at den største gevinsten ved en digital identitetslommebok ligger i bedre datadeling og håndtering av personinformasjon. For at digitale bevis skal skape verdi, må det etableres en helhetlig tilnærming til datadeling og samhandling i offentlig sektor. [84]

Videre understrekes at BankID fungerer svært godt i dagens marked, både i brukeropplevelse og utbredelse. En digital identitetslommebok må derfor tilby tydelig merverdi for både brukere og tjenesteleverandører dersom den skal tas i bruk i stor skala. Dette innebærer at løsningen bør inkludere bevis som brukerne faktisk har behov for, og at gevinstene raskt må synliggjøres.

Både representanten fra Sverige og erfaringer fra EWC-piloten viser at det er viktig at en digital identitetslommebok har offline-funksjonalitet, slik at løsningen fungerer i krise- og beredskapssituasjoner. Dette adresserer også brukerbekymringer knyttet til batteriavhengighet og begrenset digital tilgang, som har vært identifisert som barrierer i europeiske piloter. [85]

3.2.4 Tyskland

Europakommisjonen vurderer Tyskland som betydelig under EU-gjennomsnittet både når det gjelder digitale offentlige tjenester og adopsjon av eID. En lav andel av befolkningen bruker eID på sikkerhetsnivå høyt og store deler av offentlig sektor er fortsatt basert på manuelle og papirintensive prosesser.[86] Dette gir Tyskland særskilte utfordringer tilknyttet brukeradopsjon når digitale identitetslommebøker skal utrulles. Samtidig viser undersøkelser at 74 prosent av tyskerne mener digitalisering gjør hverdagen enklere, noe som indikerer et potensielt godt brukergrunnlag for økt bruk over tid.

Den statlige innovasjonsenheten SPRIND har fått i oppdrag å teste ut konkrete brukscaser knyttet til en fremtidig tysk digital identitetslommebok. SPRIND utvikler ikke selve lommeboken, men fungerer som eksperimentarena for løsninger som kan inngå i det fremtidige økosystemet. Ifølge intervjuet med tyske fageksperter er det foreløpig ikke offentliggjort hvilke brukscaser som skal prioriteres først. Likevel antydes det at Tyskland har identifisert fem interne prioriterte caser som nå er under utprøving:

1. **Digitalt førerkort og vognkort**, med mulighet for rask og sikker verifikasjon overfor myndigheter
2. **Digital autentisering i offentlige tjenester**, for å forenkle søknadsprosesser og redusere saksbehandlingstid
3. **Identifikasjon ved pakkehenting**, for å redusere svindel og styrke brukeropplevelsen i logistikk-kjeden
4. **Digitale bevis for frivillig arbeid**, som skal gi enklere tilgang til fordeler og rabatter for frivillige
5. **Digital pensjonsattest**, som skal forenkle tilgang til pensjonsrelaterte tjenester og dokumentasjon

Brukscasene er valgt fordi de er praktiske, lett forståelige for innbyggere og vurderes som godt egnet til å bygge tidlig brukeradopsjon i et marked med lav digital modenhet. Ifølge intervjuet er målet å demonstrere hurtig nytte, skape tillit og legge grunnlag for videre skalering av systemet

Mulige læringspunkter for Norge

Tysklands tilnærming til innføring av digital identitetslommebok viser særlig betydningen av å prioritere konkrete og hverdagsnære brukscaser som kan gi rask og synlig nytte for innbyggere. Erfaringen understreker at praktiske, lett

[84] Intervju med DIGG (Den svenske myndighet for digital forvaltning), 2025
[85] EWC, EWC Phase 1 learnings 2 pager, 2025, lenke her.
[86] Europakommisjonen, Germany 2025 Digital Decade Country Report, 2025, lenke her.

forståelige tjenester kan fungere som effektive innganger for å skape tillit og etablere et bredere brukergrunnlag som senere muliggjør utrulling av mer komplekse bevis.

Videre viser Tysklands arbeid at pilotering i reelle situasjoner er viktig for å redusere risiko, avdekke praktiske utfordringer og sikre at løsningene fungerer i praksis før nasjonal skalering. Piloter brukes aktivt som læringsarenaer, ikke som engangsprosjekter, og bidrar til kontinuerlig justering av både teknologi, prosesser og brukeropplevelse.

3.2.5 Øvrige erfaringer fra andre land

For å supplere bildet av den europeiske utviklingen belyses status og prioriterte brukscaser i Italia, Nederland og Finland. Eksemplene illustrerer hvilke brukscaser landene har valgt å starte med, og hvilke brukscaser som planlegges i neste fase.

Italia

Italia har valgt å bygge den digitale identitetslommeboken (IT-wallet) inn i den nasjonale offentlige tjenesteappen IO, som lanserte sin første versjon i desember 2024. [87]. Italia har prioritert brukscaser som benyttes i hverdagslige situasjoner, som digitalt førerkort, helsetrygdkort og uførekort. Disse har gitt tydelig nytte for brukerne og legger til rette for en gradvis utvidelse av tjenestene uten store innføringsbarrierer. Italias fremtidige fokus er å videreutvikle den digitale identitetslommeboken til også å støtte digital betaling.[88]

Nederland

Nederland lanserte i slutten av mars 2024 en første versjon av den nederlandske identitetslommeboken (NL Wallet). I første omgang skulle den fungere som en digital identitetslommebok der innbyggerne kan lagre og dele identitetsopplysninger på en sikker måte, for offentlige tjenester, søknader og dokumentdeling.[89] Første brukscase som ble prioritert var et identitetsbevis som viser personlig informasjon som navn, fødselsdato og hjemmeadresse.[90] I den videre utviklingen har Nederland prioritert brukscaser som gir konkrete gevinster i hverdagslige tjenester, blant annet muligheten til å dele nødvendige dokumenter og opplysninger i prosesser som boliglånssøknader[91]. Nederland planlegger også å inkludere digital dokumentsignering som et sentralt brukscase i neste versjon av NL Wallet.[92]

Finland

Finland arbeider med en trinnvis innføring av en nasjonal digital identitetslommebok, med planlagt lansering innen 2026. Første versjon skal tilby brukscaset elektronisk signering, før løsningen gradvis utvides med flere digitale bevis som digitalt identitetsbevis og digitalt førerkort. Utviklingsløpet er tett knyttet til kvaliteten i nasjonale registre og til en strukturert involvering av sektorer som helse, utdanning og transport.[93]

[87] Europakommisjonen, Open Source Observatory (OSOR), *IO*, 2025, lenke her.
[88] Namirial, European Digital Wallet: lessons from Italy and future prospects, 2025, lenke her.
[89] Digital Government, «NL ID-lommeboken ett steg videre i utviklingen» (oversatt med Google), 2024, lenke her.
[90] Digital Government, Advancements in the Dutch ID wallet, 2024, lenke her.
[91] Digital Government, Advancements in the Dutch ID wallet, 2024, lenke her.
[92] VerID, NL Wallet, lenke her.
[93] Digital and Population Data Services Agency (DVV), European digital identity wallet, 2025, lenke her.

3.3 Oppsummerte læringspunkter fra EU-piloter og europeiske erfaringer

Erfaringene fra EUs pilotprosjekter og fra europeiske myndigheter viser at innføring av digital identitetslommebok i liten grad handler om teknologi alene. Det er særlig spørsmål om brukeradopsjon, styring og prioritering av riktige brukscaser som fremheves. På tvers av både piloter og land trer fire mulige læringspunkter frem for Norge:

- **Start med et lite antall tydelige og høyfrekvente brukscaser.** Internasjonale erfaringer viser at mange land prioriterer utvalgte brukscaser som brukes hyppig (med høy frekvens). Dette øker sjansen for tidlig adopsjon og for at brukerne raskt kan oppleve reell merverdi

- **Brukeropplevelse og dataminimering må være styrende prinsipper.** Lav villighet til å adoptere lommebøkene i EU (29 prosent i enkelte undersøkelser) viser at løsningen må være intuitiv, trygg og minst like god som kommersielle alternativer. Erfaringer fra land som Danmark og Belgia viser at dataminimering og transparens om hva som deles er avgjørende for tillit og bred bruk

- **Sikre godt samspill med eksisterende eID-løsninger.** Erfaringer fra land som har kommet lengst med den digitale identitetslommeboken, viser at nye løsninger fungerer best når de spiller sammen med, eller tar i bruk, etablerte eID-løsninger. For Norge betyr dette at utvikling av ny digital identitetslommebok bør skje i sammenheng med dagens eID-landskap og aktører, samtidig som statens rolle og ansvar i et samlet økosystem må avklares

- **Bærekraftige forretningsmodeller som insentiverer aktørene i det fremtidige økosystemet.** Europeiske erfaringer viser at bærekraftige forretningsmodeller og tydelige insentiver blir avgjørende for å etablere et levedyktig økosystem for digital identitetslommebok.[94] Samtidig understrekes det at utformingen av slike modeller er krevende, ettersom personvernhensyn begrenser muligheten til å basere insentiver på innsikt i brukernes data[95]

Samlet peker disse læringspunktene på sentrale forhold Norge bør ta høyde for dersom en digital identitetslommebok skal realiseres. Kapittel 5 bygger videre på dette og peker på forutsetninger som er nødvendige for at Norge skal lykkes med innføring av digital identitetslommebok og sikre bred brukeradopsjon.

[94] NOBID, Deliverable 7.3 Impact Assessment of the payment use case s.69, 2025
[95] EWC, EWC D4.5 eIDAS Economic Model Analysis, lenke her.

4. Identifiserte brukscaser

Dette kapittelet gir en samlet fremstilling av brukscasene vi har identifisert i dialog med offentlig, privat og frivillig sektor. Kapittelet innledes med de overordnede forutsetningene for analysen, etterfulgt av en beskrivelse av tilnærmingen til prioritering av casene. Deretter presenteres en detaljert gjennomgang av de prioriterte casene, mens de ikke-prioriterte omtales på et mer overordnet nivå. Kapittelet avsluttes med en samlet fremstilling av gevinstpotensialet.

4.1 Forutsetninger for gevinstberegninger

I gevinstberegningen av implementeringen av digital identitetslommebok i Norge legger vi noen overordnede forutsetninger til grunn. Det metodiske rammeverket vi legger til grunn for vurdering av alle gevinster er DFØs veileder for samfunnsøkonomiske analyser.[96] I tråd med veilederen prissetter vi virkninger så langt det er mulig og hensiktsmessig og behandler øvrige virkninger som ikke-prissatte virkninger. For de ikke-prissatte virkningene har vi søkt å kvantifisere virkningene, så langt det lar seg gjøre for å bedre kunne vurdere virkningens størrelse.

For alle brukscaser har vi benyttet en analyseperiode på 10 år og neddiskontert alle virkninger til 2030 med en årlig neddiskonteringsrate på 4 prosent, i tråd med kravene i DFØs veileder for samfunnsøkonomiske analyser. Slik angitt i samme veileder forutsetter vi at unngåtte offentlige kostnader medfører redusert skattefinansieringskostnad og dermed gir en ekstra gevinst på 20 prosent av innsparingen. For å gjennomføre beregningene er det nødvendig å ta en forutsetning om når analyseperioden starter. For alle brukscaser har vi valgt at nyttevirkningene løper fra 2030-2039. Det er ikke avgjørende for noen av casene om brukscasen settes ut i live i 2030 eller et annet år.

For alle caser forutsetter vi at digital identitetslommebok er knyttet opp mot en eID med høyt sikkerhetsnivå. Den parallelt pågående KVU-en om utstedelse av digitale lommebøker i regi av Digitaliseringsdirektoratet vil utrede og kostnadsberegne konsepter hvordan dette vil sikres. I tillegg til kostnadene som dekkes av KVUen vil det være brukscasene i varierende grad kreve investeringer i utvikling, forvaltningsmessige endringer og regelverksarbeid for at brukscasene skal kunne gi gevinster. Vi har ikke kvantifisert eller vurdert disse kostnadene, og har med andre ord kun vurdert nyttesiden. For å vurdere om det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å gjøre de nødvendige investeringene for å virkeliggjøre brukscasene, vil kreve at også kostnadene for hver case beregnes. Våre estimater for gevinstpotensialet forbundet med brukscasene vil imidlertid være en god pekepinn på hvor høye implementerings- og driftskostnadene forbundet med casene kan være, dersom de skal være samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Vi ser i alle caser bort ifra kostnaden forbundet med digital utstedelse av elektroniske bevis i identitetslommeboken ettersom marginalkostnaden forbundet med dette trolig vil være tilnærmet lik null.[97]

4.2 Tilnærming til prioritering av brukscasene

Brukscasene som presenteres i dette kapittelet bygger på kvalitative innspill fra semistrukturerte-intervjuer, dokumentgjennomgang og dialog med aktører i offentlig, privat og frivillig sektor, slik beskrevet i kapittel 1.2. Innsikten danner grunnlaget for å forstå hvor en digital identitetslommebok kan forenkle prosesser i praksis, og hvilke gevinster som potensielt kan realiseres i bruksfasen.

Det er utarbeidet en oversikt over potensielle brukscaser for digitale identitetslommebøker. Oversikten er ikke uttømmende, men dekker et bredt spekter av anvendelser basert på innspill fra aktører, relevante internasjonale utviklingsløp og krav fra Annex VI. Mulige bruksområder er i utgangspunktet langt flere enn de som omtales her, hvor analysen er avgrenset til caser som vurderes som særlig relevante i norsk kontekst og som har vært mulig å avdekke innenfor oppdragets gjennomføring mellom oktober og desember 2025. Oversikten omfatter både brukscaser hvor det finnes etablert datagrunnlag for gevinstvurdering, og caser der datatilfanget i dag er begrenset. Variasjonene i datagrunnlag påvirker vurderingsdybden, men ikke relevansen, og brukscasene er derfor behandlet samlet i oversikten

[96] DFØ, Veileder i samfunnsøkonomisk analyse, 2023, lenke her.
[97] Merk at det er marginalkostnaden som påføres utsteder ved utstedelse av et bevis som er den relevante samfunnsøkonomiske kostnaden vi ser bort ifra. Om en fremtidig utsteder eller drifter av digital identitetslommebok greier å ta seg betalt en høyere pris enn marginalkostnaden for å utstede beviset vil denne merkostnaden ikke innebære høyere reell ressursbruk og dermed kun være en fordelingsvirkning.

og analysert med ulik presisjon basert på tilgjengelig informasjon. I tillegg ble enkelte brukscase som var testet i europeiske piloter vurdert som mindre relevante i norsk kontekst, da tilsvarende tekniske løsninger allerede er etablert og fungerer godt her, hovedsakelig basert på registeroppslag.

Totalt ble det identifisert 54 potensielle brukscaser. Videre prioritering ble gjort på bakgrunn av antatt nytte, relevans og mulighet for realisering i norsk kontekst, herunder modenhet på prosesser, data og regelverk. For de prioriterte brukscasene ble det gjennomført oppfølgningsdialog for å validere data og antakelser. I det videre beskrives de prioriterte brukscasene i detalj i kapittel 4.3, mens de ikke-prioriterte beskrives på et mer overordnet nivå i kapittel 4.4.

Figuren under presenterer de 54 brukscasene som inngår i vurderingen, og markerer hvilke 12 som ble valgt ut for videre detaljering i rapporten.

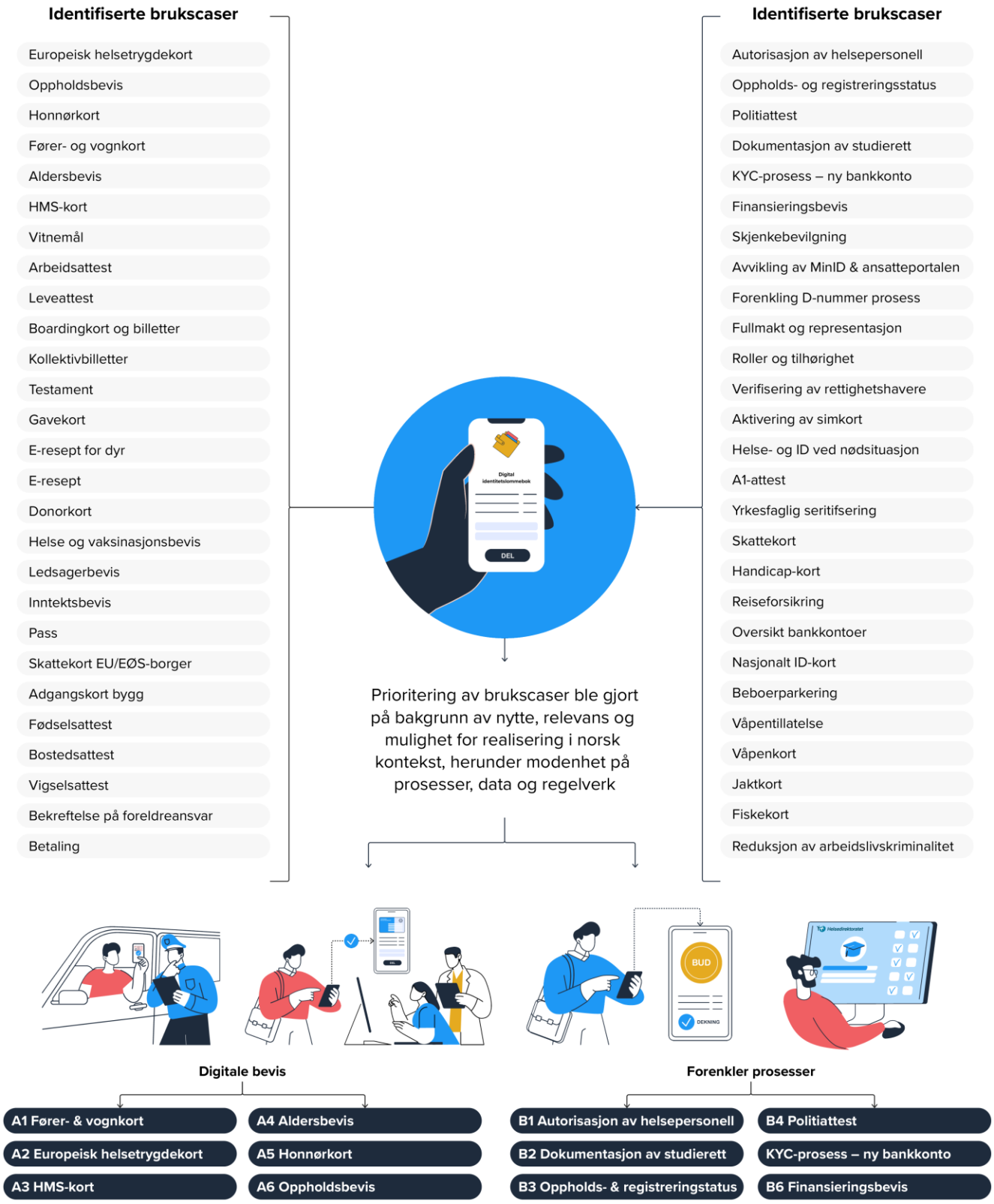

Figur 5: Oversikt over alle identifiserte brukscaser og hvilke som ble prioritert for videre detaljering

4.3 Detaljert vurdering per brukscase

Dette kapittelet presenterer de brukscasene som er prioritert for nærmere analyse. Hver brukscase er beskrevet etter en standardisert struktur for å sikre sammenlignbarhet på tvers. Innledningsvis gis en kort forankring i relevant regelverk og kravene i Annex VI, etterfulgt av eventuelle erfaringer fra piloter eller internasjonale myndigheter som har brukscaset i fokus. Deretter følger en visualisering av brukers reise, før dagens situasjon og utfordringsbildet beskrives og de samfunnsøkonomiske virkningene analyseres. Brukscasene er videre gruppert i to hovedkategorier, digitalisering av fysiske bevis og digitale bevis som forenkler prosesser.

Som beskrevet i kapittel 2.1 danner kravene i Annex VI det strukturelle rammeverket for hvilke typer attesterte opplysninger som minimum skal kunne inngå i en europeisk digital identitetslommebok. Når det i de følgende detaljeringene vises til Annex VI, viser dette derfor til de kravkategoriene som er omtalt og forklart i kapittel 2.1.

4.3A Digitalisering av fysiske bevis

Denne kategorien omfatter brukscaser der fysiske kort og dokumenter kan erstattes av digitale, verifiserbare bevis i identitetslommeboken. En digital representasjon kan gi brukeren sikker og enkel tilgang til bevisene sine, samtidig som kontroll og validering kan gjennomføres raskere og med lavere risiko for feil, tap og forfalskning.

A1 Fører- og vognkort

Bruker får effektivt utstedt fører- og vognkort digitalt i sin identitetslommebok, og kan fremvise dette som gyldig legitimasjon ved kjøring og i situasjoner der førerkort kreves som bevis. En digital løsning forenkler hverdagen for førere, styrker muligheten for automatisert kontroll og reduserer risikoen for tap, forfalskning og misbruk av førerkort. Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at offentlige tillatelser og lisenser skal kunne tilbys som digitale, verifiserbare bevis. Førerrett og kjøretøyrelaterte tillatelser faller direkte inn under denne kategorien.

Figuren under viser en brukerreise der førerkortet er tilgjengelig og verifiserbart i en digital identitetslommebok.

Figur 6: Brukerreise for førerkort utstedt i digital identitetslommebok

Som beskrevet i kapittel 3 er digitalt førerkort testet i POTENTIAL-piloten, der det ble brukt blant annet ved bilutleie, bildeling og politikontroll på tvers av land. Pilotene viser at digitalt førerkort kan verifiseres raskt og sikkert, samtidig som det gjenstår arbeid knyttet til blant annet offline-verifisering og brukeropplevelse. Førerrelaterte bevis fremstår samtidig som et av de mest etterspurte og prioriterte bruksområdene i Europa. Belgia, Tyskland og Italia har allerede førerkort som sentrale bevis i sine nasjonale lommebokløp, og både Danmark, Finland og Sverige peker på digitalt førerkort som et av de neste bevisene de forventer å inkludere.

Fører- og vognkort finnes i dag både som fysiske kort og i digitale versjoner som er gyldige i Norge. Førerkortet dokumenterer at en person har en gitt førerrett, og kan vises digitalt i Førerkort-appen ved kontroller i Norge. Midlertidig vognkort del 1 er også tilgjengelig digitalt.[98] De norske digitale løsningene er imidlertid ikke gyldige utenfor Norge. Mange aktører i utlandet, som bilutleiere, bilforhandlere og forsikringsselskaper, har heller ikke løsninger som gjør det mulig å kontrollere norske digitale fører- og vognkort. Det innebærer at nordmenn fortsatt må bruke fysiske kort når de skal leie bil, kjøpe bil eller dokumentere førerrett eller kjøretøyopplysninger i andre EU/EØS-land. Når førerkort og vognkort blir tilgjengelige som digitale, verifiserbare bevis i den europeiske identitetslommeboken, kan både førerretten og kjøretøyopplysninger kontrolleres digitalt på tvers av EU/EØS. Høsten 2025 ble det vedtatt en ny EU-forordning som moderniserer førerkortregelverket og legger opp til en felles digital førerkortløsning som skal være gyldig i hele EU/EØS. Samtidig slår forordningen fast at brukere fortsatt skal kunne be om fysisk førerkort i tillegg til det digitale.[99]

For både førerkort og vognkort handler gevinstrealiseringen først og fremst og reduserte kostnader knyttet til produksjon av fysiske kort. Tiltaket kan også gi en liten tidsbesparelse for enkelte aktører som må kontrollere fører- eller vognkort, men denne virkningen vurderes som marginal og svært usikker.

Figuren under viser et årsaks-virkningsdiagram for hvordan bruk av digital identitetslommebok for fører- og vognkort kan skape samfunnsøkonomiske gevinster.

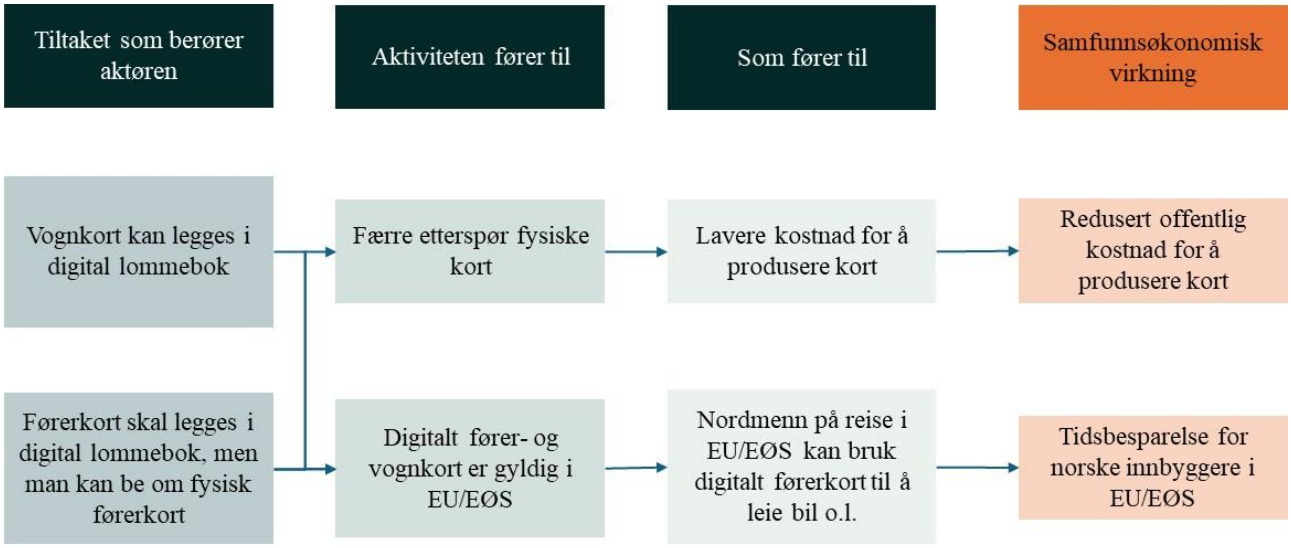

Figur 7: Årsaks-virkningsdiagram for fører- og vognkort i digital identitetslommebok

Redusert offentlig kostnad for å produsere bevis på førerrett

Når den nye standarden blir digitale førerkort og vognkort i europeisk digital identitetslommebok, mens man kun får fysiske fører- og vognkort om man etterspør det, vil antallet fysiske kort som produseres og sendes ut til brukere reduseres. Dette gir reduserte kostnader for det offentlige.

[98] Statens Vegvesen, Last ned midlertidig vognkort, lenke her.
[99] European Parliament, Modernising EU Driving rules to increase road safety, 2025, lenke her.

Det ble produsert i gjennomsnitt 468 000 fysiske førerkort i året de siste fire årene. Statens vegvesen (SVV) forventer at antall utstedelser vil øke framover fordi gyldighetstiden ble redusert til 15 år i 2013. I beregningen under legger vi likevel til grunn dagens årlige nivå som et konservativt utgangspunkt, men vi legger til grunn at antall førerkort vokser i tråd med forventet befolkningsvekst.[100]

Når standarden blir at førerkort er digitale bevis og at man kun får fysisk førerkort om man etterspør det, forventer SVV at rundt 70 prosent fortsatt vil ønske å få fysiske kort i startfasen. På bakgrunn av dialogen vår med SVV legger vi til grunn at andelen faller med om lag 10 prosentpoeng per år deretter, fram til år sju og framover der kun 10 prosent velger å etterspørre fysisk førerkort.

SVV har grunnet kontraktsmessige forhold ikke anledning til å dele produksjonskostnad for førerkort med oss. Som en tilnærming legger vi derfor til grunn samme enhetskostnad for produksjon og utsendelse som UDIs oppholdskort, det vil si 65 kr per kort. Selv om oppholdskort inneholder biometrisk chip med fingeravtrykk, mens førerkort i Norge kun har foto og signatur, vurderer vi likevel kostnaden som en rimelig proxy for personalisering og distribusjon i fravær av eksakte kostnadstall fra SVV. Etter hvert som volumet av førerkort reduseres, vil trolig enhetskostnaden øke noe. Vi har ikke tatt eksplisitt høyde for dette, ettersom volumet av oppholdskort er lavere enn førerkort og fordi vi har lagt til grunn relativt konservative antagelser når det kommer til utfasing av fysiske førerkort. Neddiskontert over ti år, justert for befolkningsvekst og inkludert skattefinansieringskost kommer vi til en samfunnsøkonomisk gevinst på 235 millioner 2025-kroner knyttet til spart ressursbruk ved å produsere og utstede fysiske førerkort.

Det utstedes i dag om lag 1,2 millioner vognkort årlig, ifølge SVV. På bakgrunn av innspill fra SVV legger vi til grunn en adopsjon på 75 prosent digitale vognkort i lommeboken og at kun 25 prosent vil etterspørre fysisk vognkort. SVV vil fremdeles være pliktig til å tilby ikke-digitale alternativer. Samtidig kan en løsning for å få ned andelen fysiske kort, være å tilby fysiske kort mot en kostnad, mens den digitale løsningen er gratis. Dette tilsier at produksjonen av fysiske vognkort faller med om lag 900 000 kort i året. SVV anslår en enhetskostnad på om lag 10-12 kroner per vognkort framover, inkludert porto.[101] Neddiskontert over ti år, justert for befolkningsvekst og inkludert skattefinansieringskost kommer vi til en samfunnsøkonomisk gevinst på 140 millioner 2025-kroner knyttet til spart ressursbruk ved å produsere og utstede fysiske vognkort.

Når den nye EU-forordningen innføres i Norge vil det være krav om at digitalt førerkort finnes som bevis i digital identitetslommebok. Dagens løsning for digitalt førerkort vil da kunne avvikles. Drift av dagens løsning er anslås av SVV til å kun være på om lag 1-2 millioner kroner årlig. Den lave kostnaden kommer til dels av at det ikke gjøres mer enn minimum av nødvendig vedlikehold, ettersom løsningen skal avvikles i framtida. I et nullalternativ der den nye EU-forordningen ikke hadde krav om at digitalt førerkort skulle inn i europeisk digital identitetslommebok vil potensielt driftskostnadene av løsningen vært høyere og innebåret med videreutvikling. Vi legger derfor til grunn at 2 millioner kroner spares årlig ved avvikling av dagens løsning for digitalt førerkort, som over ti år og inkludert skattefinansieringskostnad blir 20 millioner kroner neddiskontert.

Tidsbesparelse for norske innbyggere i EU/EØS

Norsk digitalt førerkort er ikke gyldige utenfor Norge. I dag må nordmenn derfor ha med fysisk førerkort når de skal leie bil eller på andre måter dokumentere førerrett i utlandet. Hvis man har glemt eller mistet det fysiske førerkortet, kan man i praksis miste muligheten til å leie bil, eller få problemer med å dokumentere førerrett ved kontroll. Når digitalt førerkort blir tilgjengelig i europeisk digital identitetslommebok og kan brukes på tvers av EU/EØS, reduseres behovet for å ha med fysisk kort, og risikoen for slike situasjoner blir lavere.

Mellom 2017 og 2024 reiste Nordmenn i gjennomsnitt på om lag 7,5 millioner årlige utenlandsturer til EU/EØS.[102] Reiser til EU/EØS utgjør 96 prosent av alle utenlandsreiser for nordmenn.[103] Dette innebærer at virkningen potensielt berører et stort antall reisesituasjoner hvert år. Samtidig oppstår gevinsten primært i de tilfellene der førerrett faktisk må dokumenteres i utlandet. Å kunne vise digitalt førerkort istedenfor fysisk førerkort ved leie av bil eller trafikkontroll

[100] SSB, Nasjonale befolkningsframskrivinger, 2025, lenke her.
[101] Bakgrunnen for den betydelig lavere enhetskostnaden enn for førerkort er at vognkort er et papirbevis og dermed langt enklere å produsere. Enhetskostnaden kan øke, etter hvert som antall kort produsert reduseres. Vi har ikke tatt høyde for dette eksplisitt, men vi forventer at dette motveies av at vi har lagt til grunn relativt konservative forutsetninger for hvor mange som vil fortsette å etterspørre fysiske vognkort.
[102] 2020 og 2021 er ikke inkludert pga. kunstig lave tall under covid-19.
[103] SSB, Reiseundersøkelsen, 2025, lenke her.

gir imidlertid trolig kun en ubetydelig tidsbesparelse. Antallet som ikke kan fremvise gyldig bevis på førerrett på utenlandsreise grunnet mistet eller gjenglemt førerkort, vil derimot trolig reduseres betydelig om førerrett kan dokumenteres via digital identitetslommebok. Andelen slike reiser er trolig svært lav sammenlignet med totalvolumet av utenlandsturer. Dersom 10 prosent ønsker å leie bil på reise i EU/EØS og 1 av 1000 av disse i fravær av digital identitetslommebok, ville ha mistet eller glemt sitt fysiske førerkort før de fikk leid bilen vil det kun dreie seg om 750 situasjoner årlig der et digitalt førerkort kunne spart betydelig tid og/eller ulemper. Dersom man reiser sammen med flere personer med førerrett vil konsekvensene begrenses dersom ikke alle reisende har mistet eller glemt sitt førerkort. Samlet sett taler dette for begrenset tidsbesparelse for norske innbyggere.

Virkningen berører svært mange fordi mange nordmenn reiser i EU/EØS hvert år, men påvirkningen per berørt person er svært liten, med unntak av i svært sjeldne situasjoner. Gevinsten består i økt fleksibilitet og mindre ulempe ved at førerrett kan dokumenteres digitalt ved behov, men vi har svakt grunnlag for å kvantifisere størrelsen på gevinsten. Virkningen behandles derfor som ikke-prissatt og vurderes til ***liten positiv*** verdi, med stor usikkerhet.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	**Nåverdi**
Redusert offentlig kostnad for å produsere førerkort	235 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Redusert offentlig kostnad for å produsere vognkort	140 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Sparte driftskostnader ved avvikling av dagens løsning for digitalt førerkort	20 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Potensiell samlet verdi	395 mill.kr
Ikke-prissatte virkninger	**Størrelsesorden**
Tidsbesparelse for norske borgere i EU/EØS	Liten positiv

Tabell 4: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for digitalt fører- og vognkort

A2 Europeisk helsetrygdkort

Det europeiske helsetrygdkortet gir norske og EU/EØS-borgere rett til nødvendig helsehjelp ved midlertidig opphold i andre EU/EØS-land, Sveits og Storbritannia.[104] Når kortet kan legges i en digital identitetslommebok forenkles prosessen for brukeren, og behovet for fysisk plastkort reduseres.

Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at opplysninger om nasjonalitet eller statsborgerskap og offentlige tillatelser og lisenser kan tilbys som digitale, verifiserbare bevis. Funksjonaliteten er allerede demonstrert i DC4EU-piloten, hvor både EHIC og A1-bevis ble utstedt, delt og verifisert digitalt på tvers av land. Flere europeiske land, blant annet Danmark, Sverige og Italia, har helsetrygdkort som et prioritert bruksområde i sine nasjonale identitetslommebokløp, slik det også er omtalt i kapittel 3.

Figuren under viser et eksempel på en brukerreise der europeiske helsetrygdkortet er utstedt i en digital identitetslommebok.

[104] Helsenorge, Europeisk helsetrygdkort, 2025, lenke her.

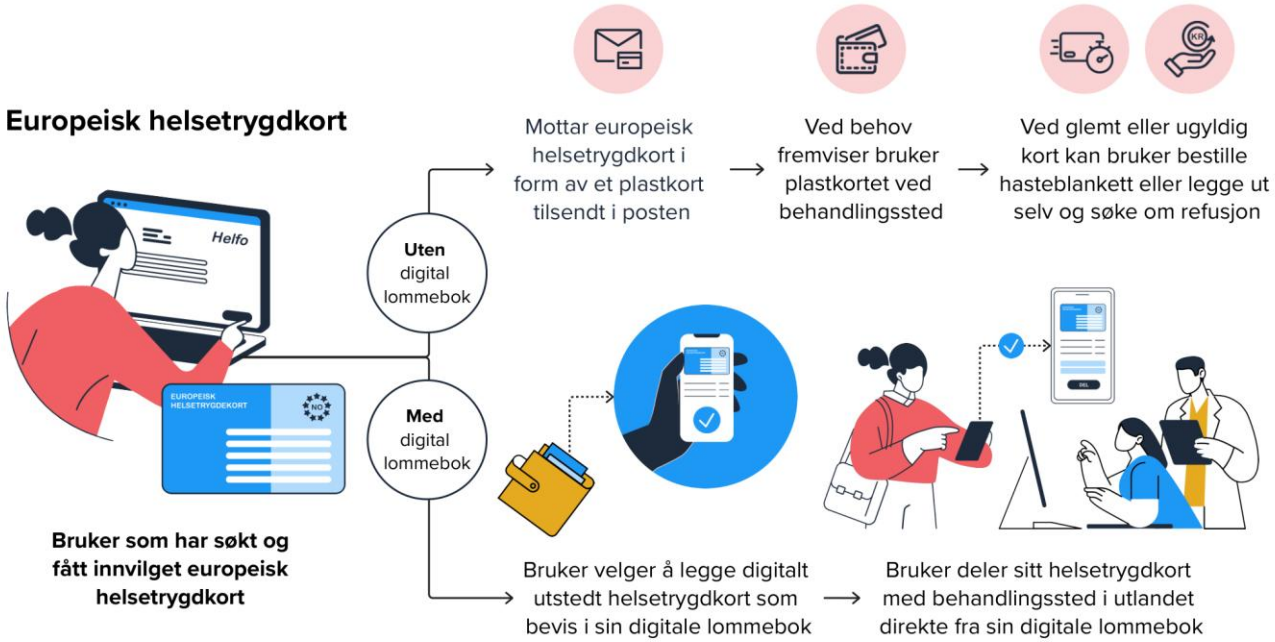

Figur 8: Brukerreise for Europeiske helsetrygdkort utstedt i digital identitetslommebok

De aller fleste som har statsborgerskap fra et EU/EØS-land, Sveits eller Storbritannia, har rett til å få europeisk helsetrygdkort (Helfo-kort). Dette innebærer at innehaveren av kortet ved opphold i andre land som er med i ordningen enn sitt hjemland, har rett til nødvendig helsehjelp på samme vilkår som innbyggerne i det gjeldende landet. Helfo - som er Helsedirektoratets ytre etat og forvalter av ordningen i Norge - understreker at kortene primært er en oppgjørstjeneste for europeiske behandlingsinstitusjoner, der hovedformålet er å gi dem en pålitelig måte å verifisere at pasienten har rettigheter og at et annet land dekker kostnaden, ikke en tjeneste rettet mot innbyggeren selv. Kortet er per i dag et fysisk plastkort med tre års gyldighet og det utstedes årlig om lag 800 000 slike kort i Norge.

I tilfeller der medlemmer av den norske folketrygden trenger behandling i EU/EØS og ikke har med seg gyldig Helfo-kort, kan Helfo utstede såkalte hasteblanketter som dokumenterer for den utenlandske behandlingsinstitusjonen at kostnaden dekkes av den norske folketrygden. Det utstedes om lag 3500 slike hasteblanketter av Helfo årlig og denne utstedelsen innebærer administrative kostnader for Helfo. Årlig behandler Helfo om lag 20 000 refusjonssaker der medlemmer av den norske folketrygden har lagt ut for helsehjelp i EU/EØS/Sveits. Helfo poengterer at selv om det i enkelte tilfeller kan oppstå situasjoner der en behandlingsinstitusjon ikke kjenner til eller mottar gyldig Helfo-kort/hasteblankett i tide, er ikke dette hovedårsaken til at personer legger ut for behandlingskostnader. Den klart største andelen refusjonssaker skyldes at pasienter benytter andre regelverk, særlig pasientrettighetsdirektivet, som ikke er knyttet til bruk av Helfo. Uavhengig av om man kan fremvise Helfo-kort eller hasteblankett har man rett på helsehjelp ved behov i hele EU/EØS. Helfo understreker at de ikke har noen indikasjon på at fravær av helsetrygdkort har innvirkning på om en pasient får nødvendig helsehjelp eller ikke, derfor antas det at digitalisering av helsekortet heller ikke vil påvirke ventetiden på behandling for nordmenn i utlandet.

Å verifisere at EU/EØS-borgere med behov for helsehjelp i Norge følger en lignende prosess, der fremvisning av gyldig helsetrygdekort fra hjemlandet til pasienten, er det som gir lavest administrative kostnader for Norge. Dersom pasienten ikke har gyldig Europeisk helsetrygdkort, skal sykehuset be om hasteblankett fra hjemlandets helsemyndigheter. Dersom dette beviset ikke foreligger innen rimelig tid, sendes faktura midlertidig til pasienten. Mottas gyldig hasteblankett i etterkant, krediteres fakturaen og saken sendes videre til Helfo. Det skjer så godt som aldri at helsekostnader som egentlig skulle vært dekket av helseforsikring i andre EU/EØS-land ender opp som et endelig tap for norske myndigheter, men håndteringen av saker med manglende dokumentasjon innebærer likevel betydelige administrative kostnader. De administrative kostnadene forbundet med pasienter fra utenfor EU/EØS er betydelig høyere per pasient, og her inntreffer det også til dels at det ikke lykkes norske helsemyndigheter å drive inn skyldige beløp.

Dersom digitalt europeisk helsetrygdekort kan legges som bevis i digital identitetslommebok og beviset blir allment akseptert ved behandlingsinstitusjoner i hele EU/EØS, kan det gi en rekke gevinster for personer bosatt i Norge. Figuren under viser et årsaks-virkningsdiagram for hvordan og hvilke samfunnsøkonomiske gevinster innføring av digitalt europeisk helsetrygdekort kan forventes å skape som del av den digitale lommeboken. Figuren og beregningene er bygget på forutsetninger om at behandlingsinstitusjoner i hele EØS vil ha samme tillit til det digitale kortet som til det fysiske, og at verifisering av rettigheter kan gjøres like enkelt som i dag. Uten dette kan pasienter bli krevd for behandlingskostnader, noe som vil øke antallet refusjonskrav og gi betydelig høyere saksbehandlingskostnader enn i dagens ordning.

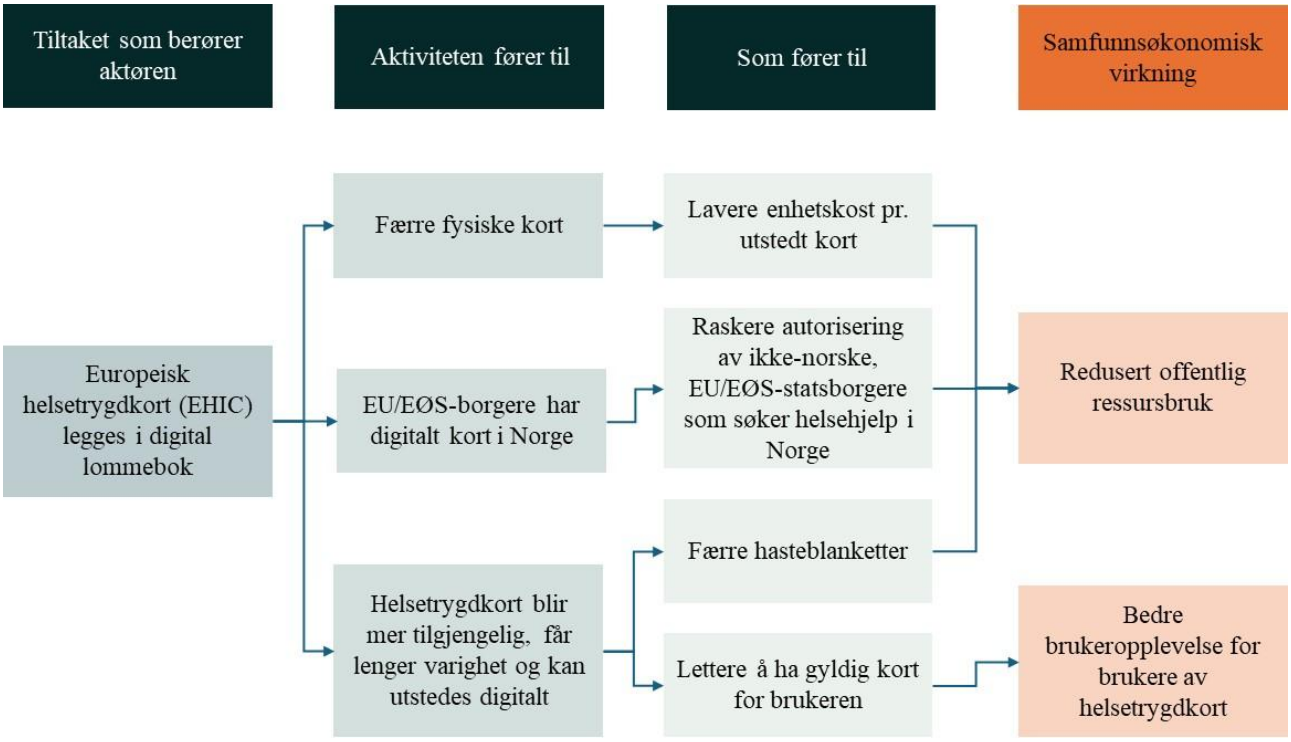

Figur 9: Årsaks-virkningsdiagram for Europeisk helsetrygdekort i digital identitetslommebok

Redusert ressursbruk i det offentlige

For det første vil samfunnet spare ressurser ettersom det ikke vil være nødvendig å produsere og sende ut 800 000 fysiske kort.[105] Antallet er høyt ettersom en høy andel nordmenn reiser i EU/EØS årlig og kortet kun har tre års varighet. Vi forutsetter konservativt at om lag 80 prosent av disse kortene vil bli erstattet av digitale kort, ettersom vi forventer at de aller fleste som har en digital identitetslommebok vil foretrekke å ha kortet digitalt fremfor fysisk. Dersom antallet kort reduseres kraftig, vil trolig marginalkostnaden ved å produsere kortene øke noe. Ettersom vi ikke har informasjon om hvor stor denne kostnadsøkningen per kort vil bli har vi valgt å ta høyde for det ved å være konservative når det kommer til hvor mange fysiske kort som vil utstedes i fremtiden. Inkludert produksjonskostnad, porto av helsetrygdekortet til lommebok, anslår Helfo en kostnad på 9,37 kroner per kort per 2025.[106] At 640 000 færre fysiske kort må produseres og sendes ut gir en neddiskontert nåverdi av besparelsen over 10 år, medregnet skattefinansieringskostnad, på om lag 60 millioner kroner.

[105] I perioden 2022-2024 ble mellom 651 000 og 973 000 kort utstedt årlig ifølge Helfo. EU stiller krav om at de som ønsker det fortsatt skal ha muligheten til å få fysisk HELFO-kort. Grunnet den store variasjonen i antall kort utstedt årlig og fraværet av en tydelig trend i antall utstedte kort legger vi som en forenkling til grunn at antall utstedte kort i fravær av fravær av digital identitetslommebok ville vært konstant lik gjennomsnittet for 2022-2024, dvs. 800 000 årlig.
[106] Enhetspris lik 9,37 kroner fikk vi oppgitt fra Helfo i Mail

For det andre har Helfo i gjennomsnitt utstedt om lag 3500 hasteblanketter årlig de siste tre årene, for behandling i EU/EØS-området.[107] Vi har svakt grunnlag for å si noe om hvor mye færre hasteblanketter det vil være nødvendig å sende ut dersom digitale helsetrygdekort innføres. For at antall hasteblanketter skal reduseres, må reisende som i dag ikke har med gyldig helsetrygdkort, i større grad ha med seg kortet dersom det blir et bevis i digital identitetslommebok. Ettersom det blir enklere å fornye kortet, kortere ventetid på kortet og det digitale beviset blir mer tilgjengelig enn et fysisk kort som lettere gjenglemmes og mistes, forventer vi at antall hasteblanketter vil reduseres betraktelig. For å synliggjøre kostnadsbesparelsen har vi gjennomført en eksempelberegning der vi forutsetter at 50 prosent av antallet hasteblanketter bortfaller som følge av at kortet blir mer tilgjengelig. Helfo oppgir at kostnaden knyttet til behandling av hasteblanketter primært er saksbehandlingskostnader, men de har ikke oppgitt noe anslag på hvor lang saksbehandlingen per blankett er. Vi forutsetter derfor i vår eksempelberegning at gjennomsnittlig tidsbruk er lik 30 minutter per blankett. Gitt en gjennomsnittlig lønnskostnad per time på 550 kroner[108] blant saksbehandlere vil samfunnet dermed vil spare 5 mill. kroner over ti år, inkludert skattefinansieringskostnad.

Til slutt vil norske helseforetak og Helfo kunne få lavere ressursbruk forbundet med å godkjenne rett til dekning for EU/EØS-borgere i Norge. I tilfeller der pasienten ikke kan fremvise europeisk helsetrygdekort ved ankomst, må sykehuset be om midlertidig dokumentasjon. Dersom denne dokumentasjonen ikke mottas, sendes faktura midlertidig til pasienten, og enkelte av disse fakturaene kan bli stående ubetalt over lengre tid. Basert på innsikt hentet inn fra norske sykehus, skjer det imidlertid svært sjeldent at de aldri bli betalt, når det gjelder pasienter fra EU/EØS. Årsakene til at det kan ta betydelig tid kan være at pasienten ikke har fått fremskaffet nødvendig dokumentasjon, dårlige/uleselige kopier av dokumentasjon, at oppgitt adresse er feil eller at pasienten har flyttet. Selv om slike saker er relativt få, innebærer de merarbeid. En digital løsning som gjør helsetrygdekortet lettere tilgjengelig kan bidra til at flere EU/EØS-pasienter kan verifiseres ved ankomst, og dermed redusere antallet saker som ender med midlertidig fakturering og risiko for utestående krav. Samtidig er usikkerheten betydelig, og helseforetaket peker på at omfanget av slike saker er begrenset; vi velger derfor ikke å tallfeste en gevinst, men kun å belyse dette potensielle forbedringsområdet. På bakgrunn av innsikten vi har hentet inn fra norske sykehus vurderer vi virkningen som en ***liten positiv*** virkning.

Bedre brukeropplevelse for brukere av helsetrygdkort

Som følge av at helsetrygdkortet kan legges i digital identitetslommebok, blir kortet enklere å fornye og alltid tilgjengelig digitalt. I dag oppgir Helsenorge at leveringstiden for nytt Europeisk helsetrygdkort vanligvis er inntil 10 virkedager fra bestilling til kortet leveres i posten.[109] Når kortet legges som bevis i den digitale lommeboken, slipper brukeren å huske på å bestille nytt kort før utenlandsreiser, kan motta automatisk varsel om utløp og kan fornye det digitalt, og har kortet tilgjengelig umiddelbart etter utstedelse. Dette gir en forbedring i brukeropplevelsen forbundet med om lag 5,4 millioner Helfo-kort som forventes å utstedes som digitale bevis heller enn fysiske kort.[110] Det kan også bli aktuelt med lengre gyldighet på beviset, eller at beviset automatisk er gyldig ut livet, så fremt man ikke melder seg ut av den norske folketrygden, eksempelvis ved permanent flytting til utlandet. Dette vil i så fall bedre brukeropplevelsen ytterligere.

Virkningen er utvilsomt positiv, men vanskelig å tallfeste. Vi benytter derfor en eksempelberegning for å få bedre forståelse om virkningens mulige størrelsesorden. Vi legger her til grunn at Helfo-kort etterspurt fra og med år fem i vår analyseperiode i all hovedsak består av fornyelser som ikke vil være nødvendige ved overgang til digitale Helfo-kort, anslår vi at om lag 2,2 millioner søknader kan unngås.[111] På bakgrunn av at søknader om Helfo-kort er svært enkle å sende inn anslår vi at en bruker i gjennomsnitt bruker tre minutter på å søke kort i dag. Med en timepris på om lag 250 kr time for fritid, [112] kommer vi til et gevinstpotensial på om lag 30 millioner kroner. Denne eksempelberegningen har betydelig usikkerhet, men gir tilstrekkelig grunnlag for at vi kan vurderer virkningen til å være ***middels positiv***.

[107] Oppgitt i mail-dialog med Helfo
[108] Gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024
[109] Helsenorge, Europeisk helsetrygdkort, 2025, lenke her.
[110] Antall kort som ikke utstedes fysisk er diskontert og summert over ti år.
[111] Vi legger til grunn konservativt til grunn at 75 prosent av Helfo-kort fra og med år fem er fornyelser som kan utgå.
[112] SSB oppgir netto median lønn i Norge lik 431 000, med 1695timer inngående i ett årsverk blir timeprisen lik 254 kroner, lenke her.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert offentlig ressursbruk	65 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Ikke-prissatte virkninger	
Bedre brukeropplevelse for brukere av helsetrygdkort	Middels positiv
Redusert ressursbruk i helseforetak og sykehus	Liten positiv

Tabell 5: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for helsetrygdkort

A3 HMS-kort

HMS-kort er et lovpålagt ID-kort for arbeidstakere i bygg- og anleggsnæringen, renhold, bilpleie, hjulskift og hjullagring, og fra 1. januar 2026 også for sjåfører og medhjelpere i varebilnæringen som frakter andres varer. Brukscasen er forankret i Annex VI, der HMS-kort faller inn under kravkategorien for offentlige tillatelser og lisenser. Dersom HMS-kortet gjøres tilgjengelig som digitalt bevis i identitetslommeboken, kan myndighetene redusere kostnader og ressursbruk knyttet til produksjon og utsendelse av fysiske kort. Figuren under viser en eksempelreise der HMS-kortet er utstedt i en digital identitetslommebok.

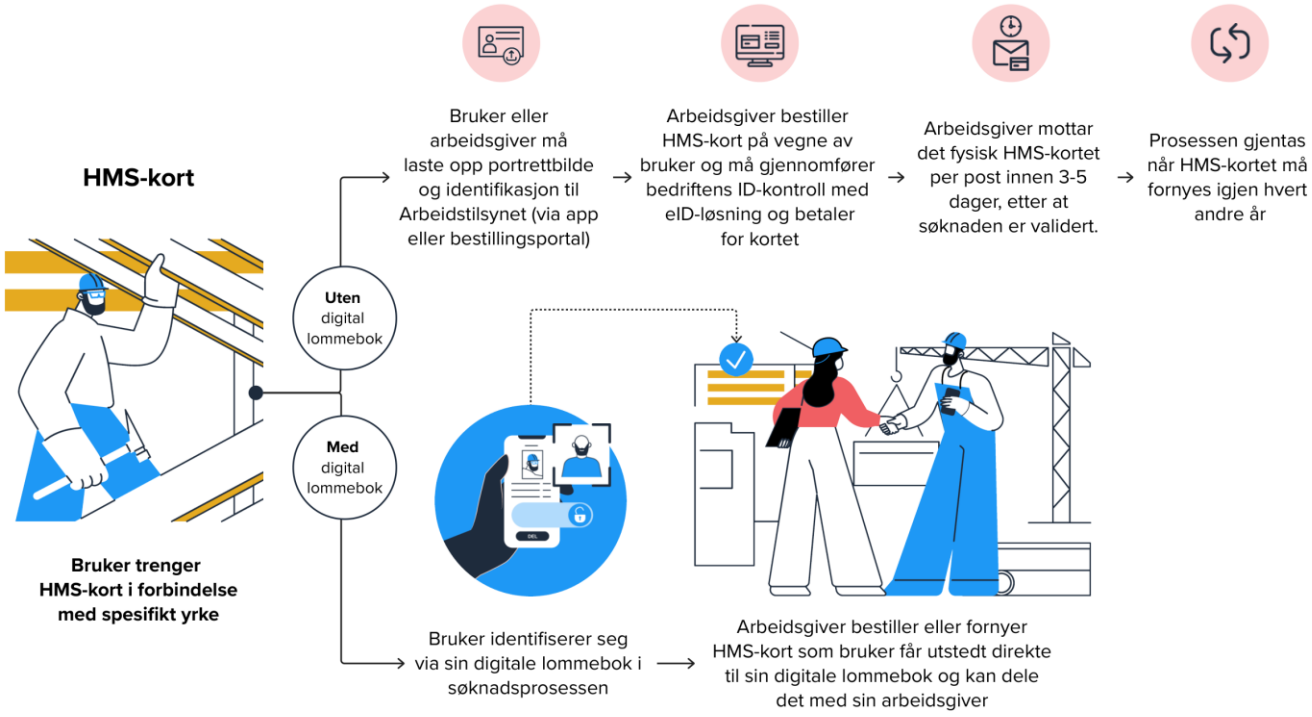

Figur 10: Brukerreise for HMS-kort utstedt i digital identitetslommebok

HMS-kortene bestilles av arbeidsgiver gjennom den offentlige bestillingsløsningen, og kortet skal bæres synlig på jobb. I dag er HMS-kort i praksis et fysisk kort som produseres og sendes ut, og det er gyldig i to år før det må fornyes.

Den offisielle prisen arbeidsgiver betaler, er 134,80 kroner per kort pluss mva.[113] Prisen dekker hele leveransen fra leverandør, inkludert produksjon, distribusjon, drift/forvaltning av bestillingsløsningen (hmskort.no), og support (chat/telefon), samt videreutvikling.

Når HMS-kort gjøres tilgjengelig som bevis i en europeisk digital identitetslommebok, kan arbeidstakere og arbeidsgivere bruke et digitalt bevis i stedet for et fysisk. Dette endrer ikke kravene til hvem som må ha HMS-kort eller hva beviset skal dokumentere, men gir en ny kanal for utstedelse og bruk. Innen bygg og anlegg brukes HMS-kort i dag ofte også som adgangskort, og det betyr at en full utfasing av fysiske kort forutsetter at adgangs- og mannskapslistesystemer etter hvert kan håndtere digitale kort på en tilsvarende måte. Dette behovet ligger utenfor selve HMS-kortordningen, men påvirker hvor raskt fysiske kort realistisk sett kan fases ut.

Figur under viser et årsaks-virkningsdiagram for HMS-kort i digital identitetslommebok.

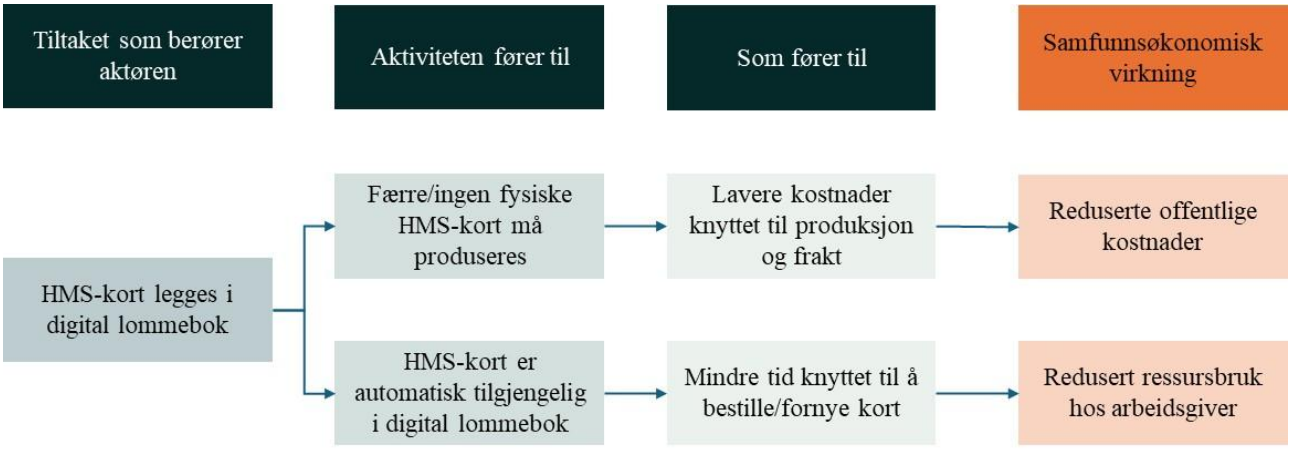

Figur 11: Årsaks-virkningsdiagram for HMS-kort i digital identitetslommebok

Redusert kostnad for å utstede HMS-kort

Når HMS-kort utstedes digitalt, faller behovet for fysisk produksjon og utsending bort. Vi legger til grunn at det vil være 300 000 HMS-kort som blir utstedt i årene fremover, basert på innsikt innhentet fra Arbeidstilsynet.[114]

På bakgrunn av dialog med Arbeidstilsynet legger vi til grunn at om lag 70 prosent av de fysiske kortene erstattes av digitalt bevis i første år av analyseperioden. Resterende fysiske kort forutsettes fases ut lineært over en tiårsperiode i takt med at relevante adgangs- og mannskapslistesystemer tilpasses digitale HMS-kort. Vi legger til grunn at totalkostnaden per HMS-kort kan halveres for digitale bevis i en identitetslommebok, sett opp mot fysiske HMS-kort. Kostnaden for digitale bevis vil gå til å finansiere drift/forvaltning av bestillingsløsningen (hmskort.no), support (chat/telefon) og videreutvikling av løsningen. Ettersom brukerne av kortene betaler kostpris for kortene, innebærer det å legge HMS-kort i digital identitetslommebok ingen endring i offentlig proveny og dermed ingen endring i skattefinansieringskostnad.

Totalt gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på 140 millioner kroner (2025-kr) tilknyttet spart ressursbruk ved å kunne avvikle produksjonen av fysiske HMS-kort.

Redusert ressursbruk for arbeidsgivere og arbeidstakere

Bestilling og fornying av HMS-kort innebærer i dag flere manuelle steg hos arbeidsgiver og arbeidstaker. Arbeidsgiver plikter å gjennomføre nødvendig identitetskontroll før bestilling, og selve bestillingen gjøres i den offentlige bestillingsløsningen, der det blant annet må lastes opp bilde og legitimasjon for den ansatte. HMS-kortet er gyldig i to

[113] Altinn, HMS-kort, 2025, lenke her.
[114] I 2024 ble om lag 287 000 kort produsert og per november 2025 er 265 000 kort utstedt. Ettersom varebiltransport blir innlemmet i ordningen fra 2026 forventes antall kort å øke noe og vi legger derfor til grunn 300 000 kort årlig.

år og må deretter fornyes gjennom en ny bestilling. Dersom kortet blir borte eller stjålet, må arbeidstaker melde fra, og arbeidsgiver må registrere tapet og bestille nytt kort. I tillegg må arbeidstakere som jobber for flere arbeidsgivere ha ett kort per arbeidsgiver, noe som kan øke antall bestillinger og fornyinger over tid.

Når HMS-kort kan utstedes som digitalt bevis i identitetslommeboken, faller behovet for fysisk produksjon, utsendelse og håndtering av tapte eller forsinkede kort bort i relevante tilfeller. Dette kan redusere tidsbruk knyttet til oppfølging av utsendelse, re-bestilling ved tap, samt gjøre fornyingsløpet mer smidig gjennom standardiserte digitale flyter og varsling. Effekten vil variere mellom bransjer, blant annet fordi HMS-kort i bygg og anlegg ofte også fungerer som adgangskort, og full utfasing av fysiske kort derfor forutsetter tilpasninger i adgangs- og mannskapslistesystemer.

Som en illustrasjon av mulig størrelsesorden setter vi opp en enkel eksempelberegning. Med et årlig volum på om lag 300 000 HMS-kort og en digitaliseringsandel på 70 prosent første år, innebærer dette at rundt 210 000 kort utstedes digitalt i startfasen. Basert på innsikt innhentet fra Arbeidstilsynet framstår det rimelig at digital utstedelse kan reduserer tidsbruken for arbeidstaker/-giver med anslagsvis 1-5 minutter per kort som følge av færre tapssaker, enklere fornying og mer sømløs identifisering av mottaker. Dette tilsvarer dette om lag 210 000-1 050 000 minutter spart i første analyseår, det vil si omtrent 3 500-17 500 arbeidstimer. Om vi legger til grunn en gjennomsnittlig lønnskostnad per time på 550 kroner og at andelen digitale kort øker tre prosentpoeng årlig,[115] gir det en neddiskontert gevinst på 20-100 millioner kroner.

Det foreligger ikke offentlige tidsdata som gjør det mulig å prissette virkningen med tilstrekkelig sikkerhet. Det er derfor stor usikkerhet i eksempelberegningen, og den er kun ment for å synliggjøre mulig størrelsesorden. Virkningen behandles derfor som ikke-prissatt og vurderes til ***middels positiv***, med stor usikkerhet både knyttet til hvor stor del av kortvolumet som faktisk kan digitaliseres på kort sikt og hvor raskt fysiske kort kan fases ut i bransjer der HMS-kort også fungerer som adgangskort.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	**Nåverdi**
Redusert kostnad for å utstede HMS-kort	140 mill.kr
Ikke-prissatte virkning	
Redusert ressursbruk for arbeidsgivere	Middels positiv (anslått til 20-100 mill.kr)

Tabell 6: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for HMS-kort

A4 Aldersbevis

Digitalt aldersbevis i en digital identitetslommebok vil gjøre det enklere for både offentlige og private aktører å kontrollere alder der dette kreves. Dokumentert alder er også nødvendig i en økende rekke digitale tjenester, inkludert aldersgrenser i sosiale medier. Et digitalt aldersbevis kan dermed redusere friksjon for brukere, styrke etterlevelse av regelverk og forenkle kontroll for aktører som må verifisere alder. Brukscaset er forankret i Annex VI, der alder inngår som en av de definerte attributtkategoriene som skal kunne attesteres digitalt.

Aldersverifisering er også demonstrert i EWC-piloten, der digital bekreftelse av alder ble brukt ved kjøp av billetter. Flere europeiske land trekker samtidig frem aldersbevis som et brukscase i fokus. Danmark og Sverige har dette som ett av sine første planlagte bevis, og Belgia vurderer digitalt aldersbevis som et naturlig neste steg i sin videre utvikling.

Figuren under viser en eksempelreise der aldersbevis er utstedt og brukt i en digital identitetslommebok.

[115] Gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024. Krav om HMS-kort finnes i hovedsak i bransjer med lavt lønnsnivå, men med tanke på at det i hovedsak er arbeidsgiver som sparer tid anser vi dette som en rimelig forenkling å ta i bruk lønnskostnadsnivå i statsforvaltningen i eksempelberegningen.

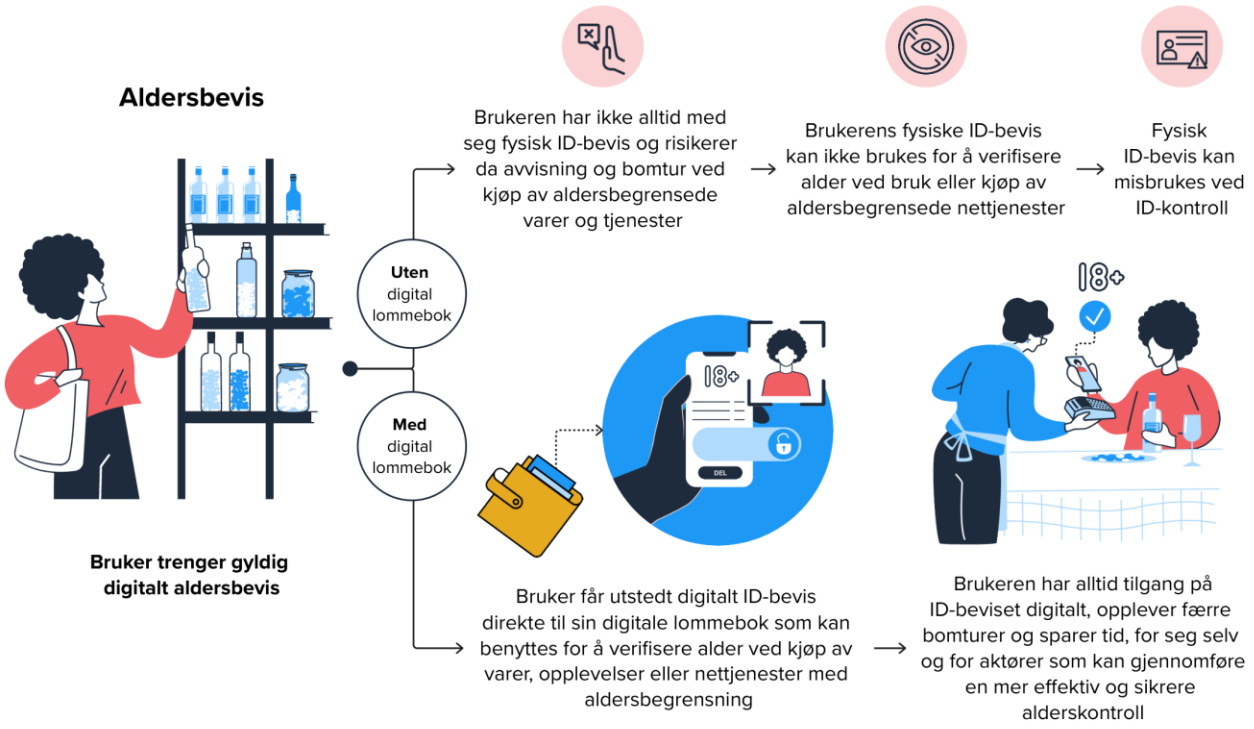

Figur 12: Brukerreise for aldersbevis utstedt i digital identitetslommebok

Skjermbruk og sosiale medier spiller en stadig større rolle i barns hverdag, og flere undersøkelser viser at mange barn og unge får tilgang til digitale tjenester de egentlig er for unge til å bruke. Ifølge Medietilsynet er sju av ti norske brukere av sosiale medier under 13 år, til tross for at dette er minstealderen for plattformer som Snapchat, TikTok, Instagram og Facebook. Siden de fleste digitale tjenester ikke har effektive måter å verifisere alder på utover selvrapportering, er det enkelt for barn å omgå aldersgrensene. Dette skaper utfordringer knyttet til sikkerhet, belastning, ansvarlig innholdsbruk og vern av barn og unge i digitale miljøer.[116]

EU løfter aldersverifisering som et viktig virkemiddel for å styrke trygg digital oppvekst. Digital Services Act[117] krever at store plattformer må kunne verifisere om en bruker er mindreårig, og eIDAS 2 peker på digitale identitetslommebøker som en sikker måte å dokumentere alder på tvers av landegrenser.

Selv om aldersrestriksjonene er viktige for å beskytte samfunnet og mindreårige, gir et rasjonelt konsum av aldersbelagte varer også et konsumentoverskudd for forbrukerne. Kostnadene et slikt konsum har for samfunnet er i stor grad håndtert gjennom skatter og avgifter som øker prisen. For å redusere de sosiale kostnadene av alkohol stilles det også et krav om å ha en gyldig legitimasjon som verifiserer alder ved kjøp.

For å kjøpe alkohol med en styrke på over 4,7 prosent er man nødt til å henvende seg til Vinmonopolet. I dialog med Vinmonopolet opplyser de at de har registrert en kraftig økning av avviste kjøp fra rundt 0,015 prosent av alle kunder i 2018 til over 0,04 prosent i 2025, en økning på rundt 300 prosent. Samtidig har antall alderskontroller vært stabilt på 10 prosent. Vi har ikke tilsvarende tall fra dagligvarekjeder tilgjengelig, men det er rimelig å anta at denne bransjen har opplevd en lignende utvikling.

Vinmonopolet erfarer at økningen i stor grad skyldes at unge i mindre grad har fysisk førerkort med seg som gyldig legitimasjon, samtidig som bankkort ikke lenger utstedes med bilde. Samtidig tror mange brukere feilaktig at digitalt førerkort kan brukes som gyldig aldersidentifikasjon. Resultatet er at stadig færre unge har gyldig legitimasjon basert på fysiske ID-bevis, og stadig flere blir nektet kjøp av aldersbelagte varer. Ni prosent av alle Vinmonopolets

[116] Medietilsynet, Barn og unges medievaner og tilgang til teknologi, 2024, lenke her.
[117] Datatilsynet, Ny lov om digitale tjenester sendt på høring, 2025, lenke her.

alderskontroller gjøres i dag allerede digitalt gjennom en løsning fra Stø, men Vinmonopolet kan ikke markedsføre denne tjenesten fordi dette er en kommersiell tjeneste fra en kommersiell aktør. I tillegg vil innføringen av 16-års aldersgrense for energidrikker medføre et større behov for unge til å legitimere seg, og forutsetter i stor grad gyldig nasjonalt ID-kort eller pass som legitimasjon. Vinmonopolet erfarer at spesielt pass er upraktisk å ha med seg.

Et digitalt aldersbevis i en europeisk identitetslommebok vil kunne løse flere av disse utfordringene. Brukere vil alltid ha gyldig legitimasjon tilgjengelig på mobilen, noe som reduserer risikoen for avvisninger og sparer tid både for kunder og ansatte. Ifølge Vinmonopolet er digitale verifikasjoner allerede sikrere enn visning av fysiske kort, og en overgang til digital legitimasjon vurderes derfor som et tiltak som i større grad sikrer at konsum av aldersbelagte varer skjer i tråd med regelverket. I tillegg vil et digitalt aldersbevis kunne benyttes for å få tilgang til aldersbegrenset innhold på nett, dersom dette blir aktuelt for sosiale medier eller andre digitale tjenester. En oppsummering av årsaks-virkningsforholdet og de samfunnsøkonomiske virkningene av et digitalt aldersbevis er forventet å gi er vist i figuren under:

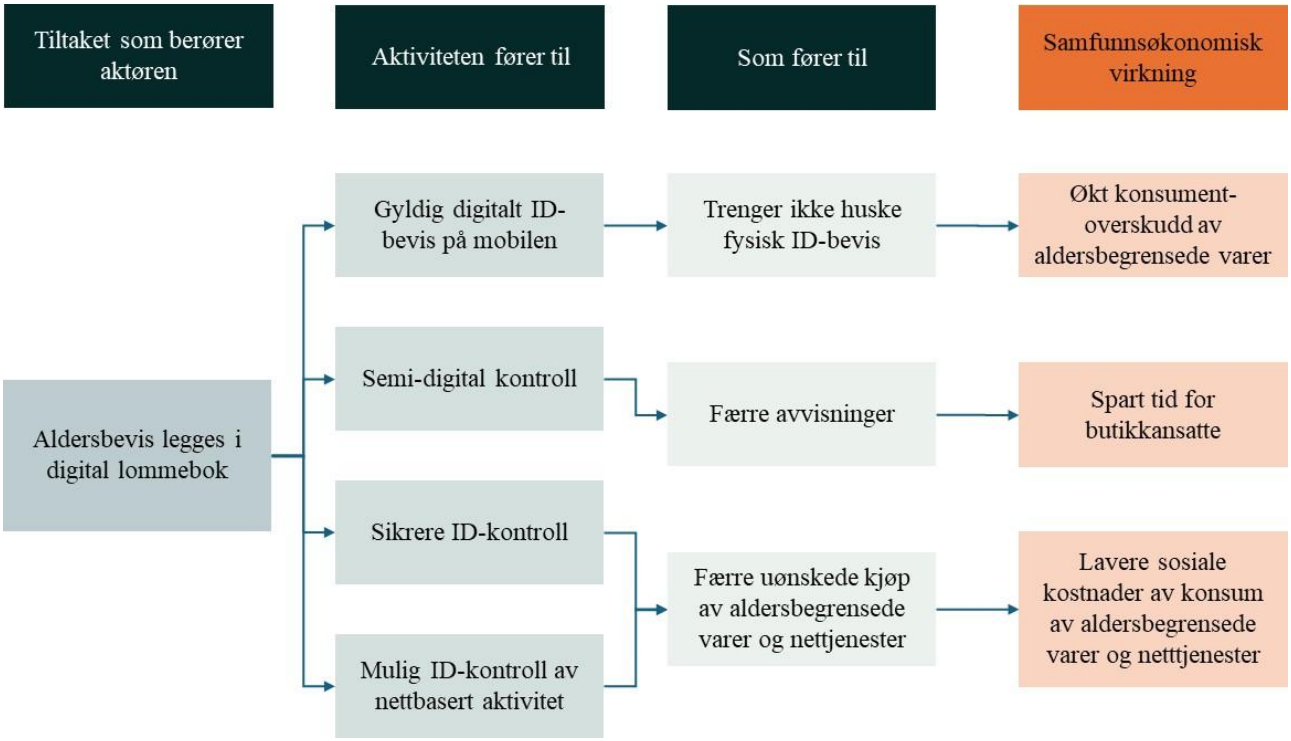

Figur 13: Årsaks-virkningsdiagram for aldersbevis i digital identitetslommebok

Økt konsumentoverskudd av aldersbegrensede varer

Hvor stort konsumentoverskudd hver kunde opplever av varen hen kjøper, er svært vanskelig å tallfeste nøyaktig. Vi kan imidlertid gi et minimumsestimat ved å se på hvor mye en person er villig til å ofre for å tilegne seg varen (i tillegg til prisen for selve varen). En slik «avslørt preferanse»-metodikk gir et minimumsgrunnlag for tallfesting.

Vi forutsetter i beregningen at digitalt aldersbevis blir brukt nok til at antall bomturer går ned igjen til tidligere nivå. Av totalt 40 millioner årlige Vinmonopolet-handler har Vinmonopolet registrert at antall avvisninger gått fra rundt 0,015 prosent til over 0,04 prosent. Dette gir en økning på rundt 10 000 bomturer årlig, og om lag 84 000 bomturer neddiskontert over 10 år. Ifølge Vinmonopolet er det ikke grunn til å anta økningen skyldes at flere mindreårige enn før forsøker å kjøpe aldersbelagte varer. Kostnaden av en bomtur er lik kostnaden av fritidsreiser, det vil si 86 kroner timen.[118] For å kunne ta utgangspunkt i en eksempelberegning forutsetter vi at en tur til Vinmonopolet tar rundt 30

[118] Statens vegvesens verdsettingsfaktor for tid for korte fritidsreiser med bil er på 70 2020-kroner. KPI-justering gir 86,4 kroner i 2025. Kilde: Statens Vegvesen, 2021, Håndbok V712 Konsekvensanalyser, tabell 5-12, lenke her.

minutter totalt, noe vi anser som en konservativ antagelse, gir dette en kostnad på 42 kroner i 2025. Kostnaden av antall bomturer for Vinmonopolet totalt over analyseperioden blir dermed 3,7 millioner kroner over perioden[119].

I tillegg selges det aller meste av aldersbelagte varer i dagligvarekjedene. SSB registrerte i 2024 388 millioner liter solgt i 2024.[120] Vi forutsetter at det i gjennomsnitt selges 1,5 liter øl per tur til dagligvarekjedene, og at avvisninger i prosent er det samme for dagligvarene som hos Vinmonopolet. Dette gir en økning på om lag 542 000 bomturer over analyseperioden. Samtidig drar man ikke alltid til dagligvarekjedene kun for å kjøpe alkohol. Selv dersom alkoholkjøp i gjennomsnitt skulle stått for 80 prosent av grunnen til turen i gjennomsnitt, vil det kun bety en kostnad på 19,2 millioner kroner neddiskontert over 10 år. Totalt har regneeksemplene vist en nytteøkning på maksimalt 23 millioner kroner.

Metodikken vi har lagt til grunn er en metode som beregner et minimum av betalingsvillighet, ikke en forventningsrett betalingsvillighet. Det er dermed mulig at betalingsvilligheten er høyere enn de viste regneeksemplene. I tillegg finnes det andre aldersbelagte varer enn alkohol. Dette taler for at virkningen burde være noe høyere enn regneksemplene viser. På grunnlag av dette vurderer vi den samfunnsøkonomiske virkningen som ***liten til middels positiv***.

Spart tid for butikkansatte

Ved å avvise en kunde vil det medføre merarbeid for butikkansatte ved at de må håndtere eventuelle konflikter og sette tilbake varene vedkommende skulle kjøpe. Vi har et estimat på en reduksjon i 84 000 bomturer totalt fra Vinmonopolet og 542 000 bomturer totalt for dagligvarekjeden. Vi tar utgangspunkt i et spenn der hver bomtur krever mellom 20 sekunder og 2 minutter ekstra arbeid for en gjennomsnittlig butikkansatt ved at ansatte for eksempel må sette varene på plass igjen etter kunden har blitt nektet kjøp. Dette gir et spenn på 3 500 til 20 900 timer spart, noe som igjen gir et kostnadsspenn på 2 til 12 millioner kroner neddiskontert over analyseperioden. På dette grunnlaget vurderer vi størrelsen på virkningen som ***liten positiv***.

Færre uønskede kjøp av aldersbelagte varer og nettjenester

Et digitalt aldersbevis anses som betydelig sikrere enn dagens kontroller av fysiske bevis. Dersom samfunnet legger om til å i større grad benytte seg av et digitalt aldersbevis vil man lettere kunne etterleve lovgivning om kontroll og kjøp av aldersbegrensede varer. Den største nyttevirkningen her ligger nok i muligheten til å kunne aldersbegrenset nettbasert innhold dersom dette viser seg å være skadelig for mindreårige. Forenklet kan vi ta utgangspunkt i de rundt 600 000 mindreårige i Norge i alderen 8-17 år.[121] . Neddiskontert over analyseperioden gir dette om lag 5 080 000 berørte. De aller fleste av disse vil nok ikke forsøke å benytte falsk identifikasjon for å kjøpe aldersbelagte varer. Samtidig vil et digitalt aldersbevis også kunne benyttes til andre formål enn aldersbelagte varer. Et slikt bevis vil kunne muliggjøre større politikkendringer, for eksempel aldersgrense på sosiale medier og aldersgrense på annet nettinnhold. For at virkningen skal være i samme størrelsesorden som øvrige virkninger vurdert som ***middels positive***, er samfunnet nødt til å være villig til å betale mellom om lag 0,1 til 2,2 kroner per berørt for disse mulighetene. Vi anser dette som et rimelig spenn, men understreker at denne vurderingen er usikker

Samlet verdi

Ikke-prissatte virkning	
Økt konsumentoverskudd fra aldersbelagte varer	Liten til middels positiv (opp mot 23 mill.kr)
Spart tid for butikkansatte	Liten positiv (2-12 mill.kr)
Færre uønskede kjøp av aldersbelagte varer og nettjenester	Middels positiv

Tabell 7: Samlet vurdering av ikke-prissatte virkninger for aldersbevis

[119] Inkludert realprisjustering i henhold til forventet BNP-vekst i perspektivmeldingen, slik at eksempelvis kostnaden for bomturer som inntreffer i 2030 er 43,3 kroner, og bomturer som inntreffer i 2031 er 43,5 kroner.
[120] SSB, 2025, Nedgang i Alkoholomsetning i 2024, lenke her.
[121] Ifølge SSB, statistikk for familie og husholdninger, 2025, lenke her, finnes det om lag 1,09 i Norge i alderen 0-17 år. Vi har forenklet tatt utgangspunkt i en lik fordeling for hver av alderne mellom 0-17.

A5 Honnørkort

Honnørkort gir 50 prosent redusert billettpris på kollektive transportmidler.[122] Per i dag er honnørkortet et papirkort som lett slites ut. I framtiden kan bruker få effektivt utstedt honnørkortet som bevis i sin digitale identitetslommebok, og vil kunne dele dette i situasjoner der fremvisning av honnørkort er nødvendig. Dette letter hverdagen til uføre, effektiviserer kontroller, samt minsker risiko for mistet bevis, forfalskning og misbruk av honnørkort. Brukscaset oppfyller også kravene i Annex VI ved at honnørkortet bygger på attestering av offentlige tillatelser og lisenser. Figuren under viser en brukerreise der bruker har utstedt honnørkort i sin digitale identitetslommebok.

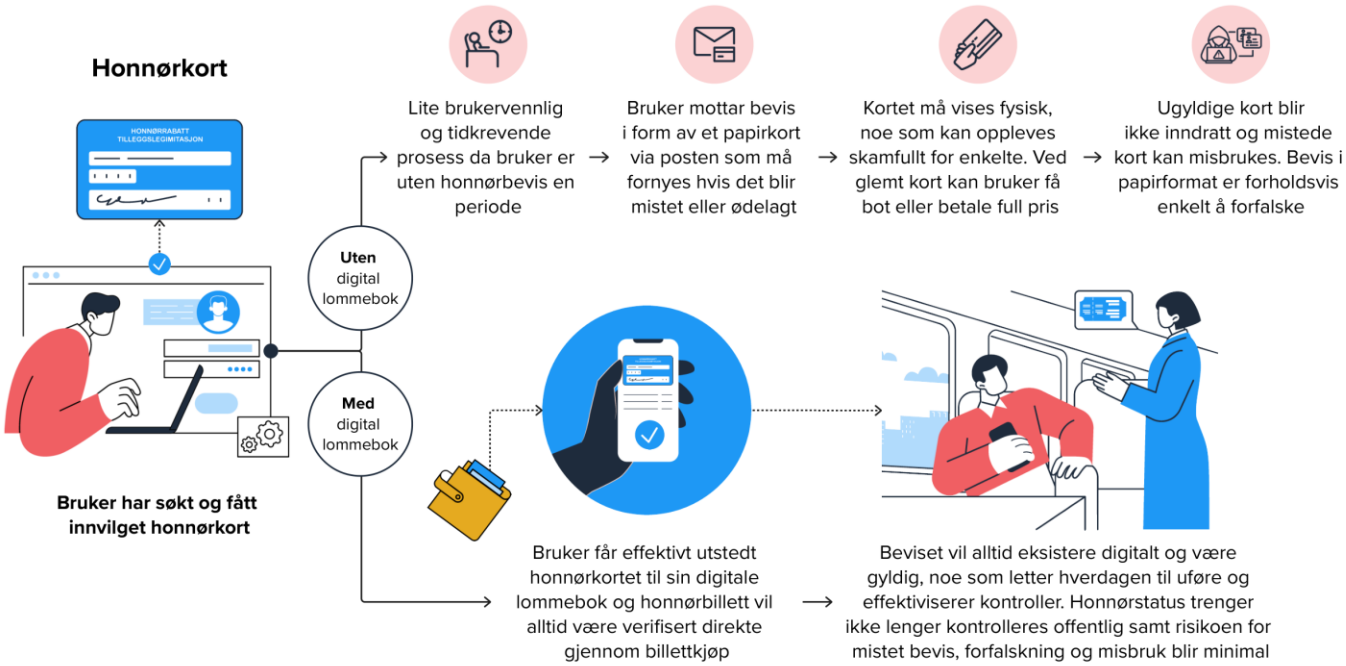

Figur 14: Brukerreise for honnørkort utstedt i digital identitetslommebok

Uføretrygdede, personer over 67 år, og svaksynte har rett til honnørrabatt.[123] Personer med minst 50 prosent uføretrygd fra Nav, får automatisk tilsendt honnørkort i forbindelse med vedtak om uføretrygd. Kortet kommer i posten sammen med eventuelt fysisk vedtak. Personer over 67 år får rabatt ved å vise fysisk ID-bevis som pass eller nasjonalt ID-kort og trenger derfor ikke honnørkort. Svaksynte og blinde får kort som gir rett til rabattert ordning gjennom Norges Blindeforbund eller Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde.

Dagens honnørkortordning for uføre baserer seg på fysiske papirkort som Nav utsteder på vegne av Samferdselsdepartementet. Nav sender ut om lag 29 000 honnørkort til nye uføretrygdede hvert år, i tillegg til rundt 15 000 erstatningskort for tapte eller ødelagte kort. Kortet sendes i posten og er av enkel kvalitet: ulaminert, uten utløpsdato, og med signatur som eneste identifikasjonsfunksjon. Resultatet er at kortet lett blir slitt, krøller seg og må erstattes. Dette gjør det vanskelig for uføre å ta vare på kortet. At brukerne må vise et fysisk honnørkort gjør situasjoner ubehagelige for noen, særlig når de reiser foran bekjente, i henhold til innsikt hentet inn fra Nav og gjennom intervju med tidligere overkonduktører i Vy. Det er også grunn til å anta at misbruk forekommer, ettersom kortet lett kan brukes av andre eller når personen ikke lenger er ufør. Gjennom intervju med tidligere overkonduktører i Vy kunne vedkommende vise til konkrete tilfeller av at uføre rusmisbrukere ikke lengre får tildelt fysiske honnørkort grunnet gjentatt misbruk. Omfanget av misbruk er vanskelig å stadfeste.

Ved å introdusere et digitalt honnørkort i digital identitetslommebok kan man kjøpe en digitalt verifisert honnørbillett i billettappene. Slik vil Nav kunne bruke færre ressurser på produksjon og utsending av store mengder kort, brukerne

[122] Regjeringen, Kollektivtransport - ansvar og rabattordninger, 2023, lenke her.
[123] Nav, Honnørkort, 2025, lenke her.

må i mindre grad huske og håndtere skjøre kort som for noen oppleves som belastende å vise frem, og transportoperatørene får redusert tidsbruk særlig som følge av færre konfliktsituasjoner. Til slutt opplever samfunnet for øvrig mindre misbruk av honnørordningen.

Årsaks-virkningssammenhengen mellom introduksjonen av digitalt honnørkort og de samfunnsøkonomiske virkningene er illustrert i figuren under:

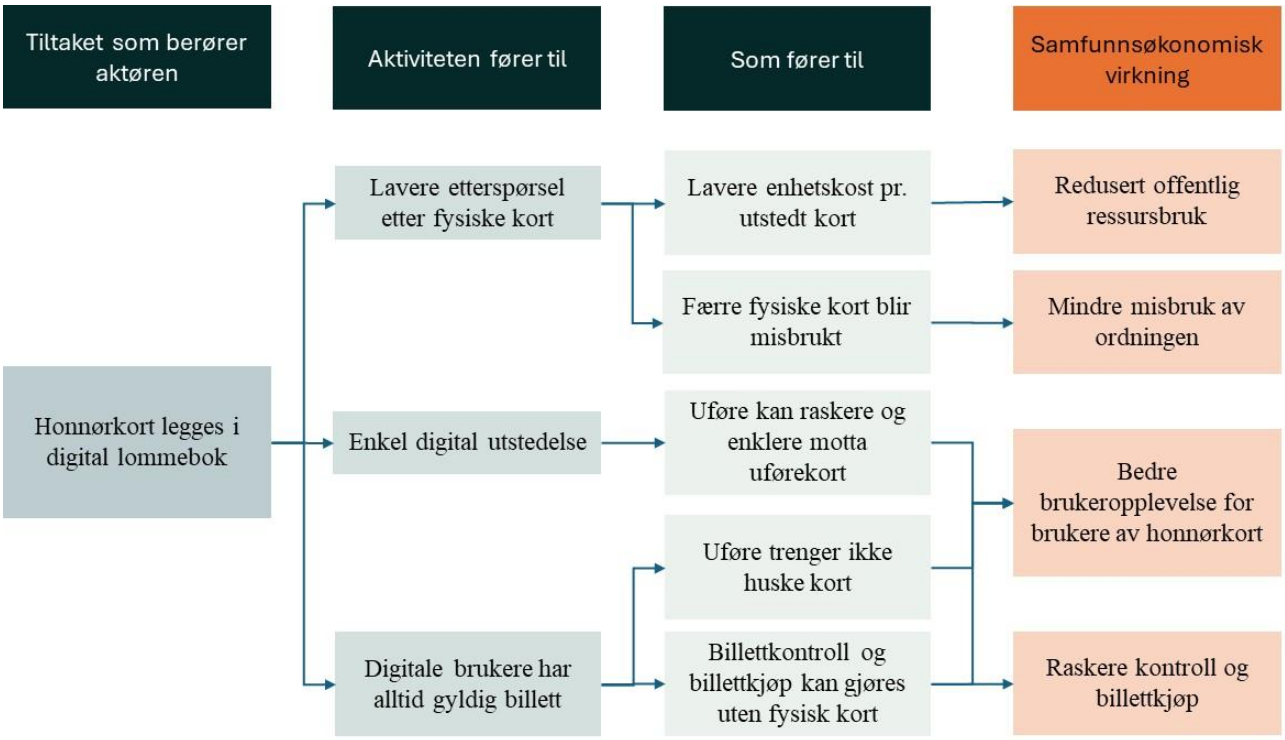

Figur 15: Årsaks-virkningsdiagram for honnørkort i digital identitetslommebok

Redusert offentlig ressursbruk

Det utstedes rundt 44 000 honnørkort for uføre hvert år, hvor rundt 15 000 er erstatningskort for tapte kort. Ved innføring av digitalt honnørkort vil man kunne velge å motta kortet digitalt, men mange vil sannsynligvis også ønske en fysisk kopi. Nav kan imidlertid dulte brukere over på de digitale kortene, for eksempel ved at digitalt uførekort er «standarden» på «Mitt Nav» og at det å bestille fysisk kort kommer frem under dette på nettsiden. Kortene er av lav kvalitet, og sendes fysisk per post. Vi har ikke fått tilgang til kostnaden for produksjon og utsendelse. For å synliggjøre størrelsesordenen på virkningen har vi gjennomført en eksempelberegning, der vi legger til grunn produksjons- og utsendelseskostnad som for Helfo-kort og vognkort, det vil si om lag 10 kroner. Begge disse kortene er trolig i utgangspunktet noe mer kostnadskrevende å produsere enn honnørkortene, men antall honnørkort er betydelig lavere, noe som taler for noe høyere enhetskostnad enn vognkort og Helfo-kort. Samlet sett framstår derfor 8-12 kroner som et rimelig estimat. Uføre er en gruppe vi forventer at har noe lavere digital kompetanse og evne til å ta i bruk digital identitetslommebok. På bakgrunn av det forventer vi at mellom 10 og 40 prosent av kortene fortsatt vil være fysiske honnørkort. Inkludert skattekostnad og neddiskontert gir dette en gevinst på mellom 2- og 5 millioner kroner. På bakgrunn av eksempelberegningen vurderer vi virkningen å være en ***liten positiv*** virkning.

Mindre misbruk av ordningen

Honnørordningen er en form for positiv prisdiskriminering, der personer med lav inntekt og få alternative transportmetoder får lavere transportutgifter. Nytten uføre får av lavere billettpriser er en fordelingsvirkning og ikke en samfunnsøkonomisk virkning. Det er derimot et tap for samfunnet om personer som ikke har rett på denne ordningen klarer å misbruke den og få billigere kollektivpriser for sine reiser. Om enkelte som ikke har krav på det betaler mindre,

må kvaliteten på kollektivtransporten reduseres, prisen for de som faktisk betaler økes, eller tilskudd via skatteseddelen økes. Dette har en negativ effekt for alle kollektivreisende. Forenklet antar vi at dette går utover hele samfunnet, da deler av kollektivtransporten finansieres gjennom skattefinansiering.

Rundt 15 000 erstatningskort utstedes hvert år. Vi anser det som mer sannsynlig at dette skyldes at kortet er mistet enn ødelagt, men dette er usikkert. De mistede kortene kan lett misbrukes dersom de plukkes opp av personer som ønsker å misbruke dem. I tillegg kan kortene lett forfalskes. Vi forventer likevel at kun et fåtall mennesker misbruker ordningen, da dette er forbundet med stort sosialt stigma og nytten ved misbruk er begrenset til 50 prosent rabatt på kollektivbilletter. Kostnaden av en persons misbruk av honnørordningen spres utover hele samfunnet, og dette gjør enhetsverdien svært lav, sannsynligvis under en krone årlig per persons misbruk.

Det gjennomføres 729 millioner reiser i kollektivtransporten årlig i Norge. Som et eksempel har vi avledet et øvre anslag for kostnaden av misbruk av honnørordningen, gjennomfører vi en eksempelberegning der forutsetter at honnørordningen misbrukes i så mange som én av 1000 av disse reisene. Dette ville innebåret en svært høy frekvens av misbruk. Neddiskontert gir dette et misbruk på mellom om lag 611 000 og 6 110 000 reiser. En reduksjon på 60-90 prosent av fysiske uførekort forutsetter vi gir en like stor reduksjon i misbruk, altså mellom 360 000 og 5 500 000 reiser. Vi forutsetter også at en gjennomsnittlig kollektivbillett koster 40 kroner og at honnørbillett gir 20 kroner rabatt. Dermed vil det bli opptil 100 millioner kroner tapt grunnet honnørbilletter solgt til personer uten krav på det. Dette er imidlertid en overføring og ikke en samfunnsøkonomisk virkning i seg selv.

Det som derimot er en samfunnsøkonomisk virkning, er reduksjonen i kollektivmarkedets effektivitet ved å ikke kunne belaste alle reisende for den marginale kostnaden de påfører produksjonen av kollektivtjenester. Konsekvensene av at markedet blir mindre effektivt, er at reisende som betaler det de skal vil møte en høyere pris og et dårligere tilbud. Siden logikken rundt redusert markedseffektivitet er lik som logikken rundt skattefinansiering, er det rimelig å forutsette at den samfunnsøkonomiske kostnaden også her er lik 20 prosent av overføringen. Dette vil gi en samfunnsøkonomisk verdi på opptil 20 millioner kroner. På grunnlag av dette vurderer vi virkningen som ***liten positiv***.

Bedre brukeropplevelse for brukere av honnørkort

Per september 2025 er det om lag 374 000 uføre i Norge.[124] Kontrollører og konduktører må be om honnørbeviset når personen ikke er åpenbart ufør. Uføre på tog kontrolleres ofte, blant annet fordi de i høy grad sitter i betjent vogn der kortet må vises for å kjøpe honnørbillett. De påpeker videre at manglende kort også skaper utfordringer i kontrollsituasjoner og kan lede til diskusjoner. Spesielt når en bruker med rett på ordningen føler seg anklaget for «juks», oppgis det at situasjonen ofte kan eskalere og bli tidkrevende for konduktør eller kontrollør.

De aller fleste av de 374 000 uføre vil til en viss grad ønske å ha kontroll på uførekortet sitt. Det er imidlertid de ikke åpenbart uføre som i størst grad er avhengig av å vise honnørkort på kollektivtransport. Denne gruppen har også i større grad tilstrekkelige teknologiske ferdigheter til å benytte seg av digitalt honnørkort. Ved å ta utgangspunkt i at 10 - 40 prosent ikke vil ta digitalt uførekort i bruk, får vi et neddiskontert kvantum over 10 år på mellom 1,9 millioner og 2,8 millioner berørte.

Gjennom digitalt honnørkort vil disse berørte oppleve noe mindre bekymring forbundet med kollektivreiser, samt at de ikke midlertidig mister honnørrabatt dersom kortet blir borte eller ødelagt. Vi kan ikke tallfeste konkret hvor stor verdi dette har for hver uføre, men basert på intervjuer anser vi det som usannsynlig at betalingsviljen per berørt ligger over 100 kroner for å slippe denne bekymringen. Dette er med tanke på at betalingsvilligheten er et engangsbeløp som dekker hele varigheten av et fysisk honnørbevis for en bruker, at verdien av honnørrabatt er relativt lav, at det tar relativt kort tid å få nytt kort ved mistet kort og at uføre kan være er en gruppe med lav betalingsevne. Dette gir oss eksempelberegninger på maksimalt 280 millioner kroner. Verdien kan også falle godt under dette, men gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere virkningen som ***middels til stor positiv***.

Raskere kontroll og billettkjøp

[124] Nav, Uføretrygd - Kvartalsstatistikk, 2025, lenke her.

I 2024 ble det registrert 729 millioner passasjerer i kollektivtransporten i Norge.[125] Antall uføre er 6,8 prosent av befolkningen. På usikkert grunnlag antar vi at uføre reiser like ofte som resten av befolkningen, noe som gir om lag 50 000 reiser årlig, eller om lag 415 000 reiser neddiskontert over 10 år.

Vi forutsetter at 10-40 prosent av de uføre ikke vil bruke digitale kort. Ved kjøp av uførebillett fysisk er man i dag i stor grad nødt til å vise honnørkort selv når det ikke er billettkontroll. Samtidig rekker man ofte ikke kjøpe billett i betjent vogn eller buss dersom man kun skal på korte turer. Vi forutsetter dermed at uføre er nødt til å vise honnørkort på rundt 10-50 prosent av turene de foretar.

Videre er det usikkert hvor mye mindre tid kontrollør vil måtte bruke dersom flere i dag kjøper digital billett og har digitalt uførekort tilgjengelig. De fleste billettkjøp og billettkontroller for uføre skjer med kun marginal økning i tidsbruk. Samtidig er det noen av kontrollene som eskalerer når reisende føler seg anklaget for «juks» når de ikke har fysisk honnørkort tilgjengelig. Basert på innspill fra tidligere overkonduktører anser vi det som usannsynlig at man oppnår mer enn 30 sekunders besparelse i gjennomsnitt. Dette gir en tidsbruk på maksimalt 174 timer neddiskontert over 10 år. Kombinert med en gjennomsnittlig lønnskostnad på 550 kroner, gir dette en størrelsesorden på maksimalt 950 000 kroner. Dette gir oss grunnlag for å vurdere virkningen som ***svært liten positiv***.

Samlet vurdering

Ikke-prissatte virkninger	
Redusert offentlig ressursbruk	Liten positiv (2-5 mill.kr)
Bedre brukeropplevelse for brukere av honnørkort	Middels til stor positiv (opp mot 280 mill.kr)
Raskere kontroll og billettkjøp	Svært liten positiv (opp mot 1 million kr)
Mindre misbruk av ordningen.	Liten positiv (opp mot 20 mill.kr)

Tabell 8: Samlet vurdering av ikke-prissatte virkninger for honnørkort

[125] SSB, ny passasjerrekord i kollektivtransporten, 2025, lenke her.

A6 Oppholdsbevis

Personer fra land utenfor EU/EØS må i dag dokumentere gyldig oppholdstillatelse gjennom et fysisk oppholdskort.[126] Når dette beviset kan legges direkte i en digital identitetslommebok, forenkles prosessen både for brukeren og myndighetene. Behovet for fysisk kort reduseres, og ventetiden fra vedtak til tilgjengelig bevis bortfaller i stor grad. Brukscaset oppfyller kravene i Annex VI ved at oppholdsbevis bygger på attestering av nasjonalitet eller statsborgerskap og offentlige tillatelser og lisenser.

Figuren under viser en eksempelreise der oppholdsbevis utstedes og lagres digitalt.

Figur 16: Brukerreise for oppholdsbevis utstedt i digital identitetslommebok

De aller fleste personer fra land utenfor EU/EØS trenger oppholdstillatelse for å bo og arbeide i Norge. I dag dokumenteres gyldig oppholdstillatelse primært gjennom et fysisk oppholdskort for borgere fra land utenfor EU/EØS. Det utstedes etter at Utlendingsdirektoratet (UDI) har fattet vedtak og søkeren har møtt hos politiet for opptak av biometri.[127]

Det fysiske kortet fungerer som bevis på lovlig opphold i Norge og i andre Schengen-land. Innehaver kan bli bedt om å vise det ved ansettelse, anskaffelse av banktjenester, offentlige tjenester eller annen dokumentkontroll, og fungerer i praksis som et bevis for rett til å reise innad i Schengen. Oppholdskortet er gyldig i to år (ti år for permanent opphold) og må fornyes ved utløp. Dagens ordning innebærer manuell produksjon av kortet og ventetid på inntil 20 virkedager fra opphold er innvilget til kortet er framme hos brukeren.

Vi forutsetter at Schengen regelverket vil tillate at oppholdskort i digital identitetslommebok vil være gyldig reisebevis i Schengen-området på samme måte som det fysiske kortet i dag. Ved innføring av digital identitetslommebok, kan oppholdsbeviset legges direkte inn som bevis i lommeboken, og i stor grad erstatte dagens fysiske kort. Dette innebærer at utstedelse av beviset blir rimeligere og at ventetiden fra vedtak til mottak av fysisk kort, i stor grad kan bortfalle. Vi ser primært på utstedelse av beviset og redusert ventetid for brukeren. Vi har valgt å ikke inkludere gevinster knyttet til digital kontroll av oppholdsstatus, fordi det per i dag er usikkert i hvilken grad kontrollprosessen faktisk vil bli mer effektiv. Fordi gyldigheten kun er to år, kunne man tenke seg at det finnes et potensial for forenkling av fornyelsesprosessen, ved å fjerne kravet om fysisk oppmøte. Imidlertid innebærer prosessen allerede effektivisert, for

[126] UDI, Dokumentere lovlig opphold mens du venter på oppholdskort, 2022, lenke her.
[127] UDI, Oppholdstillatelse for første gang, lenke her.

studenter oppgir UDI at søknadsprosessen er fullt ut digital. For søkere som fornyer oppholdstillatelse gjennom arbeids- eller familieinnvandring, kreves det fortsatt fysisk oppmøte hos politiet, selv ved digital innlogging og elektronisk opplasting av dokumentasjon. UDI opplyser at det ved oppmøte tas nødvendig biometri (fingeravtrykk og bilde).[128] Ettersom søknaden allerede er koblet til en verifisert digital identitet og digital dokumentlevering, er det vanskelig å se at innføringen av digital identitetslommebok vil eliminere behovet for fysisk oppmøte. Vi velger derfor å se bort fra denne potensielle virkningen. Figuren under viser årsaks-virkningsdiagram for oppholdskort.

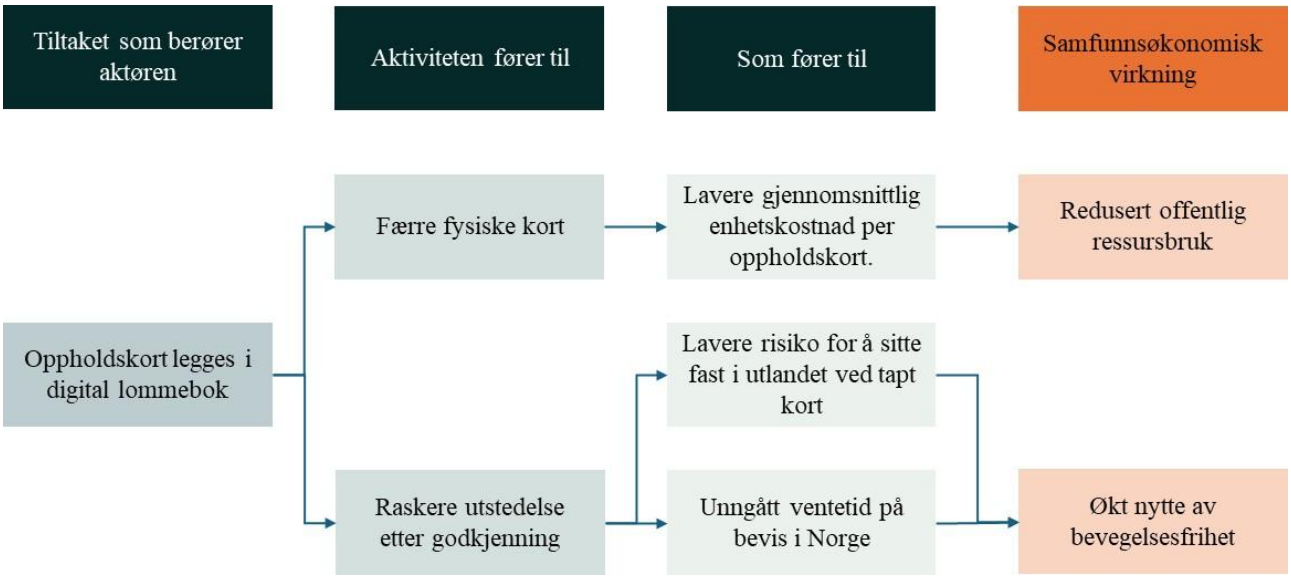

Figur 17: Årsaks-virkningsdiagram for oppholdskort i digital identitetslommebok

Redusert offentlig ressursbruk

Samfunnet vil spare ressurser ettersom det ikke vil være nødvendig å produsere og sende ut om lag 192 000 plastkort årlig.[129] Kostnadene ved å produsere og utstede kort ligger i dag på om lag 65 kroner per kort, ifølge UDI. Under forutsetning om at de fysiske oppholdskortene i 95 prosent av kortene erstattes av digitale bevis og antall innvilgede oppholdstillatelser er konstant, vil det gi en neddiskontert kostnadsbesparelse for det offentlige, inkludert skattefinansieringskostnad på om lag 120 millioner kroner over ti år.[130]

Økt nytte av bevegelsesfrihet

Det tar i dag opptil 20 arbeidsdager fra oppholdskortet er bestilt hos politiet til personene har fått dette i posten.[131] Vi legger til grunn at dette i snitt tar mellom 5 og 15 arbeidsdager, som tilsvarer 7 og 21 dager totalt. Vi forutsetter at utstedelse som bevis i digital identitetslommebok kan skje umiddelbart og automatisk ved vedtak. Vi legger til grunn at det hvert år er 192 000 personer som mottar oppholdsbevis/-kort. Med mellom 7 og 21 dager kortere ventetid per kort vil automatisk utstedelse i digital identitetslommebok dermed medføre mellom 11 og 34 millioner færre dager med ventetid neddiskontert over 10 år. Under ventetiden vil personene ikke ha noen måte å dokumentere oppholdsretten sin i Norge og i andre Schengen-land. De kan i denne perioden dermed ikke fritt reise i Schengen uten risiko for å bli nektet innreise i øvrige Schengen-land. Et unntak er søkere av fornyet oppholdstillatelse som søker tidlig nok om fornyelse til at deres gamle oppholdskort fortsatt er gyldig mens de venter på nytt oppholdskort. Disse vil ikke ha noen gevinst av kortere ventetid på utsendelse og produksjon av oppholdskort.

[128] UDI, Skal fornye, lenke her.
[129] Anslag på antall kort er basert på prognose for 2025 og 2026 oversendt av UDI. Prognosen er om lag lik som antall kort utstedt i 2024.
[130] Det legges til grunn at om lag 5 prosent fortsatt vil ha behov for fysiske kort, enten på grunn av praktiske eller juridiske forhold som hindrer bruk av digital identitetslommebok. Som omtalt for Helfo-kort kan marginalkostnaden per fysisk kort øke når volumet faller, og anslaget er derfor lagt konservativt i forhold til hva vi forventer.
[131] Politidirektoratet, Oppholdskort, lenke her.

Vi forventer at betalingsvilligheten for å en dag kortere ventetid på oppholdskortet vil være svært lav. Personer med gyldig opphold som fornyer sin oppholdstillatelse vil ikke få noen gevinst så lenge fornyelsen skjer før eksisterende oppholdskort er utgått. For den resterende gruppen består gevinsten kun av at brukeren kan reise fritt i Schengen noe raskere. Å kunne reise fritt i Schengen en uke eller to tidligere grunnet redusert ventetid på selve oppholdskortet forventer vi at har lav verdi for brukerne. Dette kommer av at oppholdskortet utstedes rett etter vedtak på oppholdssøknad og prosessen med å få godkjent oppholdssøknaden kan ta alt fra uker til et halvt år. I perioden søkeren venter på vedtak for sin oppholdssøknad kan søkeren ikke planlegge reiser til Schengen. Usikkerheten rundt når vedtaket blir fattet, gjør det vanskelig for dem å på forhånd planlegge en reise til Schengen i tidsintervallet der de ved kortere ventetid på oppholdskort, får mulighet til å reise. Verdien av å ha mulighet til å kunne fremskynde spontane reiser til Schengen i et par uker er etter vår vurdering svært lav. Til tross for at omfanget antallet dager redusert ventetid potensielt er flere titalls millioner vurderer vi det derfor som lite sannsynlig at virkningen er større enn ***middels positiv***.

En digital versjon av oppholdskortet reduserer også risikoen for at innehavere mister fremvisningsmuligheten for oppholdstillatelsen når de er på reise. I dag kan tap eller tyveri av det fysiske kortet, særlig i utlandet, skape betydelig usikkerhet og forsinkelser knyttet til retur til Norge eller videre reiser. Med digitalt oppholdsbevis kan brukeren raskere fornye hvis utgått, eller verifisere hvis stjålet. Dette reduserer risikoen for å bli "sittende fast" i utlandet og gir økt nytte som følge av lavere risiko for kostnads- og tidkrevende prosesser under reiser i Schengen. Selv om dette trolig påvirker svært få personer årlig, forventer vi at verdien per berørt person høy. Denne tilleggsgevinsten bidrar til å øke den *ikke-prissatte* gevinsten hos tredjelandsborgere *svakt*. Samlet sett vurderer vi nytten for 3. landsborgere å være ***middels positiv***.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert offentlig ressursbruk	120 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Ikke-prissatte virkninger	
Nytte av økt bevegelsesfrihet	Middels positiv

Tabell 9: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for oppholdsbevis

4.3B Digitale bevis til forbedring av prosesser

Denne kategorien omfatter brukscaser der digitale bevis brukes for å effektivisere eksisterende prosesser, redusere manuelle avklaringer og sikre raskere beslutninger. Formålet er å gjøre informasjonsdeling mer presis og kontrollerbar, slik at validering kan skje automatisk eller med lavere administrativ belastning. Dette kan bidra til økt kvalitet i saksbehandling, færre feil og bedre samhandling mellom aktører.

B1 Autorisasjon av helsepersonell

Når helsepersonell kan dele validert dokumentasjon direkte fra sin digitale identitetslommebok ved søknad om autorisasjon i Norge, effektiviseres prosessen betydelig. Dette reduserer behovet for manuell dokumentinnhenting og kontroll, og gir kortere saksbehandlingstid både for søker og helsemyndigheter. Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at offentlige tillatelser og lisenser skal kunne tilbys som digitale, verifiserbare bevis.

Figuren under viser en brukerreise der autorisasjonsprosessen effektiviseres ved bruk av digital identitetslommebok.

Figur 18: Brukerreise for autorisasjon av helsepersonell fra EU/EØS i digital identitetslommebok

Alt helsepersonell som skal yte helsehjelp i Norge må ha gyldig autorisasjon eller lisens[132], utstedt av Helsedirektoratet i henhold til helsepersonelloven. Autorisasjonen dokumenterer at helsepersonellet har nødvendige kvalifikasjoner og rett til å utøve yrket sitt. Dette gjelder både for helsepersonell utdannet i Norge og for søkere fra andre EØS-land som får vurdert sine i yrkeskvalifikasjoner etter EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv.[133]

I dag foregår søknadsprosessen digitalt gjennom Altinn, og dette gjelder både søkere med norsk utdanning og søkere fra EU/EØS. Søkere med norsk utdanning kan dele dokumentasjon digitalt via Vitnemålsportalen, mens søkere med utenlandsk utdanning må laste opp all dokumentasjon manuelt, inkludert vitnemål, praksisgrunnlag og annen etterspurt dokumentasjon som vil variere avhengig av stilling. For EU/EØS-søkere benyttes i tillegg IMI-systemet (Internal Market Information System) til å verifisere opplysninger mellom myndigheter i ulike land. Saksbehandlingstiden er normalt om lag tre måneder, men kan bli lengre dersom dokumentasjonen må etterspores eller kontrolleres manuelt.[134]

Forsinkelser i autorisasjonsprosessen skyldes i stor grad at dokumentene som sendes inn må kontrolleres manuelt for ekthet og fullstendighet. Dette gir lang ventetid for søkere, og er særlig uheldig i lys av den betydelige mangelen på kvalifisert helsepersonell i Norge. Mange helseforetak og kommuner opplever allerede store utfordringer med å rekruttere leger, sykepleiere og annet fagpersonell. Når utenlandske søkere må vente i flere måneder på autorisasjon, øker behovet for midlertidige løsninger og vikarbruk, noe som både er kostnadsdrivende og svekker kontinuiteten i helsetjenestene.[135] For å illustrere omfanget: En analyse viser at norske sykehus og kommuner brukte nær 19 milliarder kroner på leie av helsepersonell (vikarer) i perioden 2019-2023.[136]

Dersom formalkrav, vitnemål og karakterutskrifter gjøres tilgjengelig som verifisert dokumentasjon i en digital identitetslommebok, kan søkere dele dette direkte med Helsedirektoratet. Dette forutsetter at nødvendige tekniske løsninger, standarder for digital deling og integrasjoner mot relevante registre er etablert og fungerer i praksis.

En slik ordning vil gjøre det mulig for saksbehandlere å kontrollere ekthet umiddelbart, uten å be om papirversjoner eller kontakte utdanningsinstitusjoner manuelt. Helsedirektoratet understreker at dagens behandlingstid påvirkes av

[132] Helsedirektoratet, Autorisasjon og lisens, 2024, lenke her.
[133] Helsedirektoratet. Godkjenning av helsepersonell med utdanning fra utlandet, 2024, lenke her.
[134] Helsedirektoratet, Autorisasjon og lisens, 2024, lenke her.
[135] Intervju Helsedirektoratet, 2025
[136] FriFagbevegelse, Helse-Norge brukte 19 milliarder kroner på vikarer over fem år, 2025, lenke her.

flere forhold, men bekrefter samtidig at forenklet og forhåndsverifisert dokumentasjon vil gi en betydelig kvalitetsforbedring og redusere behovet for manuell kontroll.

Figuren under viser et årsaks-virkningsdiagram for hvordan og hvilke samfunnsøkonomiske gevinster innføringen av digital autorisasjon for helsepersonell kan forventes å gi.

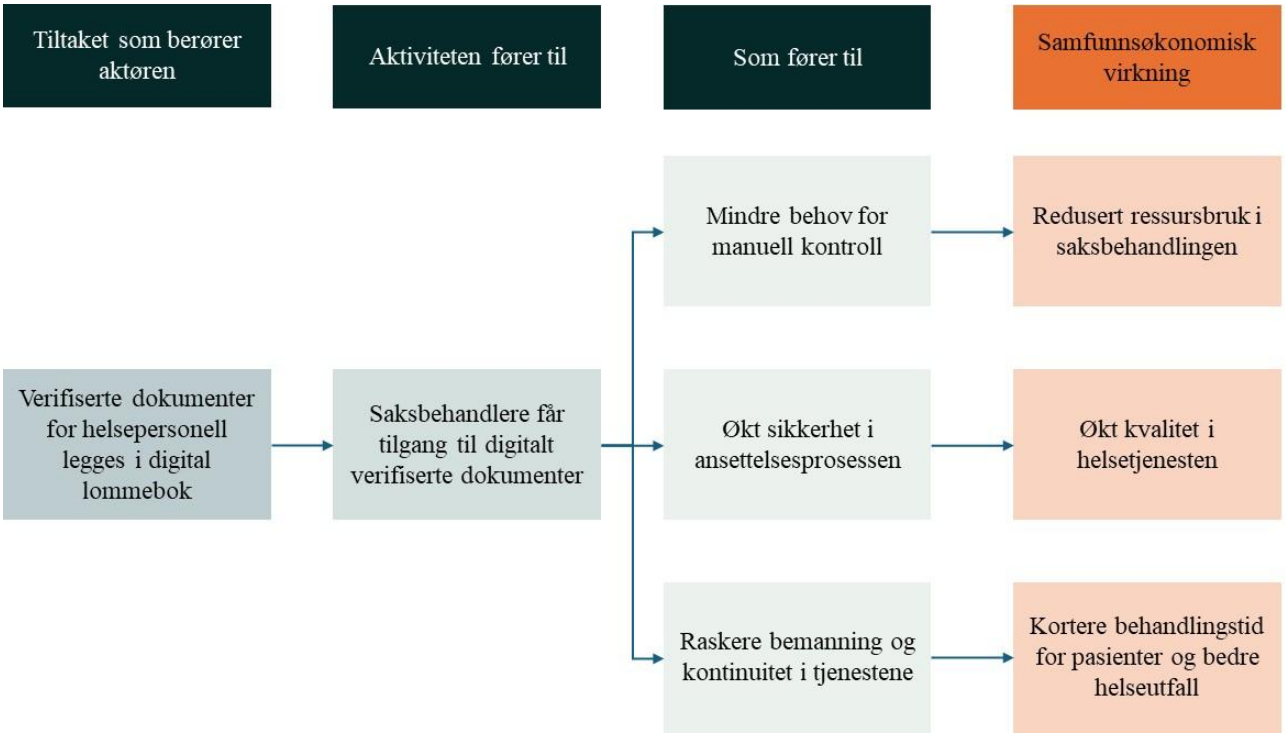

Figur 19: Årsaks-virkningsdiagram for autorisasjon av helsepersonell med digital identitetslommebok

Redusert ressursbruk i saksbehandlingen

Store deler av dagens autorisasjonsprosess i Helsedirektoratet gjennomføres manuelt, og hver sak krever betydelig ressursbruk til kontroll av vitnemål, karakterutskrifter og øvrig dokumentasjon. I 2024 mottok Helsedirektoratet om lag 4 500 søknader fra helsepersonell utdannet i EØS-området om norsk autorisasjon. [137]

Helsedirektoratet oppgir at det ikke foreligger detaljerte målinger av faktisk tidsbruk per sak, og at saksbehandlingstiden påvirkes av flere faktorer, blant annet dokumentkvalitet, behov for verifisering mot eksterne instanser og intern kvalitetssikring. Samtidig vurderer direktoratet at en forenklet prosess med forhåndsverifisert dokumentasjon vil kunne gi en betydelig reduksjon i ressursbruk og økt forutsigbarhet i saksbehandlingen, særlig fordi kvaliteten på dokumentasjonen forbedres når den kommer som digitalt bevis via digital identitetslommebok.

For å illustrere et mulig gevinstpotensial har vi gjennomført en eksempelberegning. Helsedirektoratet opplyser at om lag 50 årsverk går med til å behandle søknader av helseautorisasjon. Dersom all deres tid brukes på saksbehandling tilsvarer dette om lag 19 timer per sak, gitt 1695 timer per årsverk og 4500 saker årlig. En betydelig del av årsverkene går trolig til oppgaver som ikke er direkte knyttet til saksbehandling. På bakgrunn av dette forventer vi at en gjennomsnittlig sak i dag trolig krever mer enn 4 timer og mindre enn 9 timer effektivt arbeid knyttet til innhenting, kontroll og vurdering av dokumentasjon. Vi forventer at en digital løsning vil reduserer dette til om lag 1 timer per sak, slik at ressursbesparelsen blir mellom 3 og 8 timer per sak. Gitt 4 500 årlige saker innebærer dette et potensielt redusert ressursbehov på mellom 13 500 og 36 000 arbeidstimer per år.

[137] Intervju med Helsedirektoratet, 2025

Med en gjennomsnittlig timekostnad på 550 kroner[138] gir dette et anslått årlig ressursbesparelsespotensial på om lag 7,5 og 20 millioner kroner årlig. Neddiskontert over ti år og inkludert skattefinansieringskostnad gir dette en mulig gevinst på mellom 75 og 200 millioner kroner. Vi har drøftet forutsetningene for eksempelberegningen med Helsedirektoratet, men beregningen er basert på vår vurdering av mulig virkning. På bakgrunn av den betydelige usikkerheten rundt virkningen, behandler vi den som ikke-prissatt. På bakgrunn av eksempelberegningen vurderer vi virkningen som en ***stor positiv***.

Økt kvalitet i helsetjenesten

En tryggere og mer effektiv autorisasjonsprosess vil styrke kvaliteten i helsetjenesten, særlig ved at dokumentasjonen som ligger til grunn for vurderingene er forhåndsverifisert og digitalt signert. Dette reduserer risikoen for feil, forfalskninger eller mangelfull informasjon, og sikrer at helsepersonell som får autorisasjon faktisk oppfyller kvalifikasjonskravene etter lov og forskrift. Digital og sporbar dokumentasjon gjør det også enklere å avdekke uregelmessigheter og forebygger situasjoner der personer uten gyldig autorisasjon utilsiktet får tilgang til kliniske stillinger, noe det tidligere har vært kritiske eksempler på i Norge. Effekten vil variere avhengig av yrkesgruppe og risiko knyttet til feilkompetanse, og den vil øke i takt med at tilsynsmyndigheter og helseforetak tar i bruk digitale kontrollmekanismer.

Vi forutsetter kun at formalkrav, vitnemål og karakterutskrifter og annen nødvendig dokumentasjon gjøres tilgjengelig som verifisert dokumentasjon i en digital identitetslommebok. Dette innebærer ikke forbedrede prosesser for å identifisere om søkere har fått inndratt helseautorisasjon i andre EU-land eller er mistenkt eller dømt for straffbare handlinger som kan være diskvalifiserende for å få autorisasjon i Norge. Gjennom et større gravejournalistisk arbeid avslørte VG i 2025 at en rekke leger har hatt autorisasjon i Norge på tross av kritikkverdige forhold som potensielt burde innebåret at de ikke burde hatt autorisasjon i Norge. I alle de avslørte tilfellene var imidlertid ikke problemet forfalskede formalkrav eller vitnemål, men heller kritikkverdige gjerninger eller inndratt helseautorisasjon i utlandet.[139] Dette gir en pekepinn på det er andre deler av autorisasjonsprosessen enn det beviser i digital identitetslommebok kan bidra med isolert sett, som vil kunne gi større gevinster for kvaliteten i helsevesenet. Påvirkningen på kvaliteten i helsevesenet vurderes derfor å være lav, ettersom risikoen for at helsepersonell som får autorisasjon likevel ikke oppfyller kvalifikasjonskravene etter lov og forskrift vurderes å være svært lav per i dag. Til tross for at konsekvensene av feilbehandling ol. kan være betydelig vurderer vi derfor virkningen som å være ***liten positiv***.

Kortere ventetid på behandling for pasienter og da bedre helseutfall

Når autorisasjon behandles raskere, kan kvalifisert helsepersonell komme i arbeid tidligere. Dette kan avlaste bemanningsutfordringer, redusere ventetider og gi større kontinuitet i pasientforløpene. I dag står mange stillinger ubesatt mens søknader behandles, noe som påvirker både kapasitet og kvalitet i tjenestene.

Med en forutsetning om tilsvarende effektivisering som i timetallsanalysen (~ 90 prosent reduksjon), innebærer dette at saksbehandlingstiden for EU/EØS-søkere kan gå fra om lag 12 uker til rundt 1 uke. For 4 500 årlige søkere betyr dette at helsepersonell i prinsippet kan starte i arbeid om lag 11 uker tidligere. Det tilsvarer omtrent 49 000 ukesverk, eller om lag 940 årsverk, som kan bli tilgjengelig for tjenesten tidligere hvert år. Dette anslaget representerer et mulig nivå gitt forutsetninger som er drøftet med Helsedirektoratet, men som ikke er bekreftet. Det understrekes derfor at det er betydelig usikkerhet knyttet til estimatet.

Mangel på helsepersonell er allerede betydelig. Navs bedriftsundersøkelse[140] viser at det i 2024 manglet rundt 13 800 ansatte, særlig innen sykepleie og andre nøkkelprofesjoner. En raskere autorisasjonsprosess løser ikke den strukturelle mangelen, men kan bidra til at kvalifisert arbeidskraft faktisk når tjenesten raskere, og dermed dempe deler av presset.

I tillegg kan en mer forutsigbar og kortere autorisasjonsprosess gjøre Norge mer attraktivt som arbeidsland for helsepersonell utdannet i utlandet. Lange og uforutsigbare saksbehandlingstider trekkes ofte frem som en barriere i rekruttering, og en effektiv digital prosess kan dermed styrke Norges konkurranseevne om kvalifisert arbeidskraft.

[138] SSB, Lønn tabell 1, 2025, lenke her.
[139] VG, Fant 26 flere varsler mot leger med norske papirer, 2025, lenke her.
[140] NAV, Bedriftsundersøkelsen, 2024, lenke her.

Samlet innebærer dette at raskere autorisasjon kan gi bedre tilgang på arbeidskraft, mer stabile tjenesteforløp og redusert risiko for feilbehandling. Over tid kan dette bidra til raskere diagnostikk, tidligere oppstart av behandling og bedre helseutfall, forutsatt at den kortere autorisasjonstiden faktisk leder til økt tilgjengelig arbeidskraft i tjenesten.

Vi har ikke grunnlag for å kvantifisere sluttvirkningen på bedrede helseutfall grunnet raskere autorisasjonsprosess. Det er imidlertid mulig å gjennomføre en enkel eksempelberegning på for å belyse hvordan raskere autorisasjon kan påvirke kostnader i helsesektoren. Vi forutsetter at like mange vil søke og få innvilget autorisasjon uavhengig av om søknadsprosessen digitaliseres og at søknadene fordeler seg jevnt utover året. Med om lag 85 søknader per uke og 11 uker raskere saksbehandlingstid vil det det første året kunne behandles om lag 950 ekstra søknader. For resterende år vil antallet være likt som før. De 950 ekstra personene med innvilget autorisasjon vil kunne starte å arbeide 11 uker tidligere, noe som tilsvarer om lag 390 000 arbeidstimer. Om vi legger til grunn at mellom 10 og 50 av disse arbeidstimene fjerner behov for innleide vikarer, samt at de har en timeslønn på 550 kr og at innleie fra vikarbyrå er 2,5 ganger dyrere enn fast ansatte,[141] så gir dette en besparelse for det offentlige på mellom 40 og 190 millioner kroner, inkludert skattefinansieringsgevinst. I tillegg kommer gevinster av bedret helseutfall som følge av noe færre ubesatte stillinger i helsevesenet og/eller mer stabile tjenesteforløp. Størrelsen på virkningen er usikker, men vi vurdere det som sannsynlig at den er ***stor positiv***.

Samlet vurdering

Ikke-prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert saksbehandlingstid	Middels til stor positiv (estimert til 75-200 mill.kr)
Økt kvalitet i helsetjenesten	Liten positiv
Kortere behandlingstid for pasienter og da bedre helseutfall	Stor positiv (trolig over 100 mill.kr)

Tabell 10: Samlet vurdering ikke-prissatte virkninger for autorisasjon av helsepersonell fra EU/EØS

B2 Dokumentasjon av studierett

Digital dokumentasjon av studierett i en identitetslommebok kan redusere usikkerhet, manuell kontroll og variasjon i dokumentkvalitet som i dag gjør opptak og godkjenning av utenlandsk utdanning tidkrevende.

Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at utdanningskvalifikasjoner, titler og lisenser skal kunne tilbys som digitale, verifiserbare bevis. Studierett kan dermed gjøres tilgjengelig som en digital attestasjon utstedt av ansvarlig utdanningsinstitusjon, slik at mottakere kan stole på at opplysningene allerede er validert. Funksjonaliteten er allerede demonstrert i DC4EU-piloten, hvor utdanningsinstitusjoner utstedte og delte digitale utdanningsbevis og kvalifikasjoner på tvers av land. Piloten viser at slike bevis kan verifiseres automatisk, med kortere behandlingstid, høyere datakvalitet og redusert administrativ belastning, dette omtales nærmere i kapittel 3.

Figuren under viser en brukerreise der en bruker med utenlandsk utdanningsbevis skal søke videre studierett i Norge.

[141] Gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024. Merkostnad for innleide vikarer i helsevesenet hentet fra Fafo 2023:17, «Vikarbruk i sykehus og kommunale helse- og omsorgstjenester», lenke her.

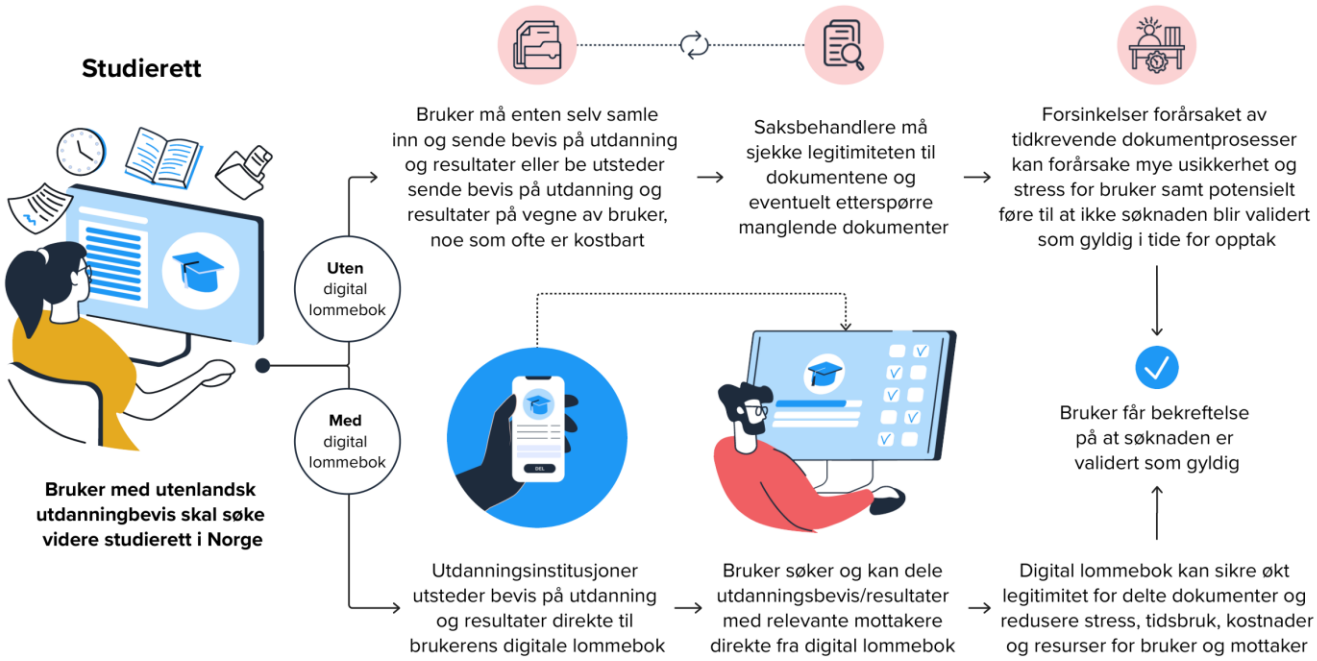

Figur 20: Brukerreise for å få studierett i digital identitetslommebok

I dag er store deler av prosessene knyttet til opptak og godkjenning av utenlandsk utdanning manuelle, tidkrevende og preget av høy variasjon i kvalitet og format. Fordi systemene i ulike land er svært forskjellige, og fordi dokumentasjonen som mottas ofte mangler verifiserbare digitale kjennetegn, bruker både studentene og institusjonene mye tid på å fremskaffe, kontrollere og supplere informasjon. Dokumentasjon av studierett vurderes som et relevant brukscase, da det kan forenkle prosesser for både søkere og saksbehandlere ved opptak, utveksling og godkjenning av kvalifikasjoner i arbeidslivet. En digital identitetslommebok kan muliggjøre sikker og standardisert lagring og deling av dokumentasjon om studierett og utdanningsbevis. Dette vil være nyttig både for studenter og saksbehandlere av opptak og utveksling for høyere utdanning, samt godkjenning av dokumenter for arbeidslivet.

Dokumentasjonen det gjelder er nødvendig for vurdering i Samordna opptak, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sitt arbeid med godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og for universiteters opptak til mastergrader. Dokumentasjon av vitnemål i en digital identitetslommebok kan redusere usikkerhet, forbedre datakvalitet og forenkle dokumentasjonskrav betydelig, og kan dermed gi en enklere hverdag for både institusjoner og brukere.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sitt arbeid med generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning er ressurskrevende. Formålet er å gjøre utenlandsk utdanning forståelig for norske arbeidsgivere, og bekrefte både at utdanningen er ekte og hvordan den sammenlignes med det norske systemet. For å kunne gjøre dette må Direktoratet motta dokumenter fra utdanningsinstitusjoner i utlandet, men variasjonen i kvalitet og format er stor. I dag mottas ofte PDF-er som ikke lar seg verifisere digitalt, og det er ofte usikkerhet knyttet til om dokumentet eller institusjonen bak er ekte. Søkerne må sende inn vitnemål, karakterutskrifter, dokumentasjon fra videregående, eventuell navneendring, passkopi og oversettelser dersom dokumentene ikke er på engelsk eller nordiske språk. Rundt 40 prosent av sakene krever mangelbrev. I 2024 mottok Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om lag 4 800 søknader fra EU/EØS, og hver sak krever rundt to timers aktivt arbeid, i tillegg til dager som går til å vente på tilleggsinformasjon eller verifisering fra læresteder. Med en digital identitetslommebok som inneholder autentiserte vitnemål og verifiserte opplysninger direkte fra utdanningsinstitusjonene, vil mye av denne ressursbruken forsvinne, og både risikoen for falske dokumenter og behovet for manuelle kontroller reduseres betydelig.

Universiteter og høyskoler har egne opptaksprosesser for mastergrader, og for disse må studentene selv laste opp dokumentasjon på vitnemål, karakterer og studierett. Noen ganger må dokumentasjonen også sendes direkte fra utdanningsinstitusjonen til Søknadsweb, noe som skaper ytterligere variasjon og usikkerhet. Dersom utdanningsinstitusjonene isteden kan lastes opp til en digital identitetslommebok, der utdanningsinstitusjonene legger

inn verifiserte dokumenter som kan deles direkte med norske universiteter, vil opptaksarbeidet bli betydelig enklere. Når dokumentasjon av studierett og karakterer kombineres med en autentisert identitet, kan institusjonene være sikre på at utdanningen faktisk tilhører personen som søker.

For at både universiteter, høyskoler og godkjenningsmyndigheter faktisk skal kunne automatisere deler av dette arbeidet, er en sentral teknisk forutsetning tilgang til gode og oppdaterte registerdata, inkludert standardiserte utdanningskoder og strukturerte beskrivelser av kvalifikasjoner. Uten felles datagrunnlag vil digitale vitnemål i praksis fungere som vedlegg med begrenset mulighet for automatisering. Robust registerforvaltning er derfor avgjørende for å oppnå sømløs saksbehandling og sikre kvaliteten i verifiseringsprosessene.

For brukerne betyr dagens system at de må skanne fysisk legitimasjon, vitnemål, karakterutskrifter og andre dokumenter, og for mange innebærer det også å skaffe autoriserte oversettelser til norsk eller engelsk. Selv om dette ikke nødvendigvis er vanskelig, er det tidkrevende og skaper unødvendig friksjon. Dersom dokumentasjon kan deles direkte fra en digital identitetslommebok, i et format som er verifiserbart og tilgjengelig på engelsk, vil mye av denne byrden bortfalle. Brukerne vil slippe mangelbrev i stor grad, og saksbehandlingstiden vil oppleves som kortere fordi institusjonene kan hente manglende informasjon automatisk. Alt i alt vil en digital identitetslommebok gi en langt mer sømløs og forutsigbar opplevelse for de som søker opptak eller godkjenning av utdanning i Norge. Totalt kan sammenhengende mellom årsak og samfunnsøkonomisk virkning oppsummeres i figuren under:

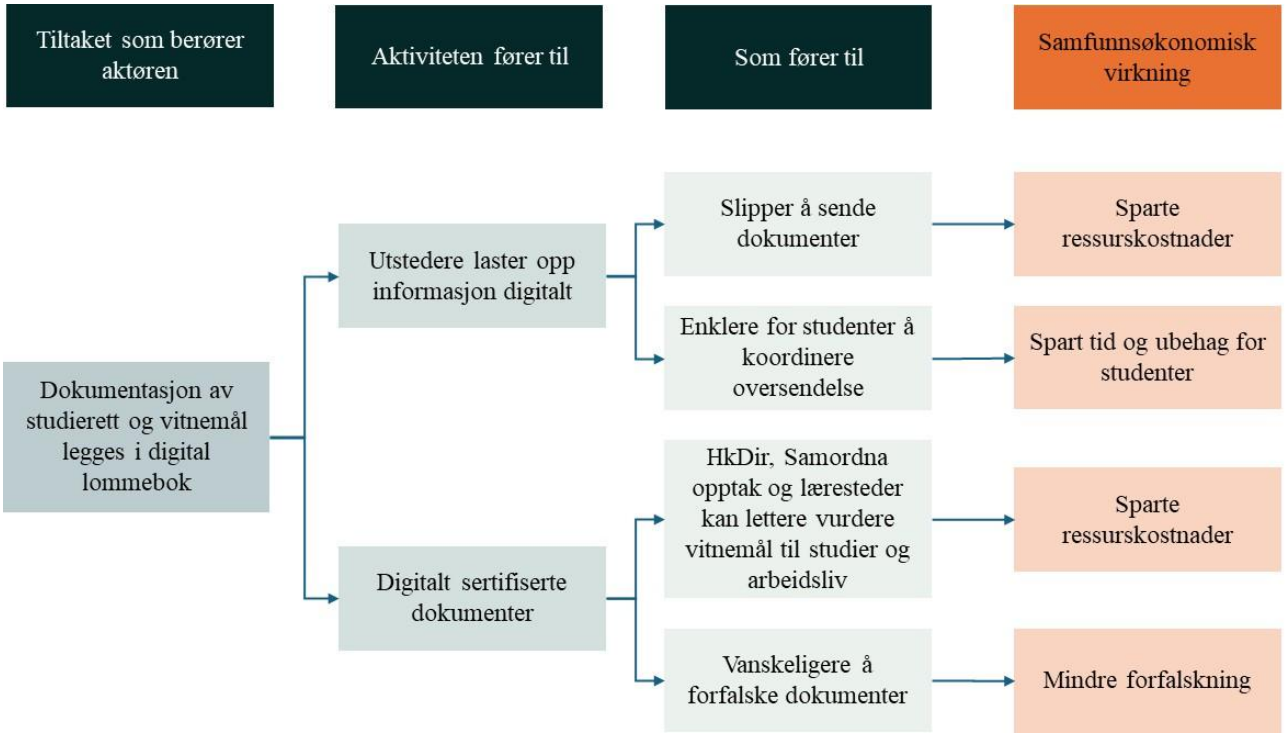

Figur 21: Årsaks-virkningsdiagram for dokumentasjon av studierett og vitnemål i digital identitetslommebok

Sparte ressurskostnader

I 2025 var det totalt 13 305 utenlandske studenter fra EU/EØS på offentlige universiteter og høyskoler ifølge statistikk fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. [142] I samtale med UiO opplyser de at en digital identitetslommebok som sørger for dokumentinnhenting og verifisering vil spare minimum 10 minutter for hver av de europeiske tilfellene. Om vi forutsetter at dette er likt for alle universiteter og høyskoler, vil dette gi 2220 timer spart årlig, noe som tilsvarer om lag 18 600 timer neddiskontert over analyseperioden. Dessuten må rundt 8 500 nominerte utvekslingsstudenter verifiseres årlig.[143] Vi tar utgangspunkt i samme tidsmessig besparelse, noe som gir 11 900 timer

[142] Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Database for statistikk om høyere utdanning, 2025, lenke her.
[143] Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Database for statistikk om høyere utdanning, 2025, lenke her.

spart neddiskontert over analyseperioden. I tillegg er det noe tidsbruk rundt korttidsmobile studenter, samt at det vil forekomme tidsbesparelser for Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. I 2024 mottok Direktoratet 4808 søknader fra EU/EØS om godkjenning av utdanninger for arbeidslivet, og hver sak krever rundt to timers aktivt arbeid. Vi tar utgangspunkt i samme tidsbesparelse for UiO, da det er samme oppgave som må gjøres. Dette gir om lag 6 700 timer spart neddiskontert over analyseperioden.

Samlet estimerer vi dermed at universiteter, høyskoler og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse vil spare rundt 37 000 timer, eller rundt 20 millioner kroner.

Den største gevinsten kommer først når saksbehandling kan automatiseres. På UiO i dag jobber rundt 150 personer rundt 10 prosent med dette årlig. De bruker rundt ¾ av tiden sin på søkere med utenlandsk utdanning. Dersom denne prosessen automatiseres kan man spare 11,25 årsverk årlig for UiO alene. I tillegg kommer tidsbesparelser fra andre Felles studentsystem-institusjoner (FS-institusjoner). Vektet med UiOs andel internasjonale studenter på rundt 15 prosent[144] av disse studentene, estimerer vi en total mulig besparelse på om lag 630 årsverk neddiskontert over analyseperioden. Dette vil gi en besparelse på 702 mill. kroner totalt. Dette vil imidlertid være avhengig av at dagens digitale saksbehandlingssystemer videreutvikles til å kunne ta på seg nye saksbehandlingsrutiner. Videreutvikling og vedlikehold av disse systemene kan potensielt utgjøre en betydelig kostnad, ettersom de er spredd på mange institusjoner som må samordnes om et felles system eller at tilpasning må gjøre til hver av de mange forskjellige systemene som eksisterer per i dag. På bakgrunn av gevinstpotensialet vurderer vi virkningen til å trolig være ***stor til svært stor positiv***.

Spart tid og arbeid for studenter

Studenter og arbeidstakere i dag nødt til å sørge for at en kopi av ID, vitnemål, karakterutskrift og lignende mottas av Samordna opptak, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse eller mottakeruniversitetet. Dette arbeidet tilfaller i dag utenlandske studenter. Det er mulig disse ikke burde være med i analysen, da de fleste av disse befinner seg i utlandet når kostnaden deres inntreffer.[145] Samtidig har vi ikke tatt inn nytten nordmenn vil oppleve dersom tilsvarende løsninger realiseres i utlandet.

Basert på flere samtaler vi har hatt med utenlandske studenters tidsbruk forutsetter vi konservativt en tidsbruk på rundt én time per student for å bestille og organisere diverse dokumenter som må på plass. I tillegg forutsetter vi en bestillings- og utsendelseskostnad for dokumenter på mellom 50 til 500 kroner basert på innspill fra disse studentene, men nedjustert for å kun gjelde europeiske caser. Slike dokumenter må ofte sendes rekommandert, noe som stiller ekstra kostnadskrav.

Basert på tall fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse for 2024 antar vi at det kommer rundt 11 000 internasjonale studenter på utveksling til Norge, hvorav 85 prosent kommer fra Europa. I tillegg kommer det rundt 8 200 internasjonale studenter hvorav rundt 60 prosent er fra Europa. Samlet gir dette et antall på rundt 120 000 berørte neddiskontert over analyseperioden. Med forutsetningene om én times bruk per student med timeskostnad på 550 kroner, og 50 til 500 kroner for dokumentkostnader, gir dette et spenn på rundt 70 mill. til 125 mill. kroner. På dette grunnlaget vurderer vi den samfunnsøkonomiske virkningen som **middels til stor positiv**.

Mindre forfalskning

Overordnet anslag for politianmeldte forfalskninger er litt mer enn 10 per år for søkere til masterprogrammer på UiO, som neddiskontert over analyseperioden blir rundt 85 forfalskninger. I tillegg er det kanskje rundt 0-3 årlige avdekkede forfalskninger av vitnemål fra UiO, noe som neddiskontert over analyseperioden blir til 0-25 forfalskninger. For at

[144] Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Internasjonale studenter i Norge: ny rekord, 2025, lenke her.
[145] I henhold til DFØs veileder i samfunnsøkonomisk analyse er det som hovedregel bare grupper i Norge som skal tas med i en samfunnsøkonomisk analyse. Veilederen sier allikevel at dersom virkningene utenfor landegrensene er vesentlige, er det viktig at denne typen informasjon synliggjøres. For vårt case betyr det at det mest presise ville vært å inkludere virkninger for nordmenn av utenlandske løsninger som inntreffer mens de fortsatt er bosatt i Norge og før de flytter til utlandet for å studere, og kun virkninger på utlendinger som flytter til Norge, som inntreffer mens de er bosatt i Norge. Som en forenkling og tilnærming har vi kun beregnet gevinstene for utenlandske studenter i Norge, uavhengig av om gevinstene inntraff før eller etter de flytter til Norge, og sett bort ifra gevinster for nordmenn som studerer i utlandet

virkningen skal være liten, må betalingsviljen for å eliminere forfalskningene helt være over 9 000 kroner. Samtidig vil forfalskningen ikke elimineres helt. Selv om det finnes mørketall, har vi ikke informasjon som rettferdiggjør at virkningen vurderes som mer enn ubetydelig.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	Nåverdi
Sparte ressurskostnader	20 mill.kr (inkl. skattefinansieringskostnad)
Ikke-prissatte virkning	
Sparte ressurskostnader	Stor til meget stor positiv (opptil 700 mill.kr)
Spart tid og ubehag for studenter	Middels til stor positiv (70-130 mill.kr)
Mindre forfalskning	Svært liten positiv

Tabell 11: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for dokumentasjon av studierett

B3 Oppholds- og registreringsstatus (EU/EØS)

EU/EØS-borgere som skal bo eller arbeide i Norge i mer enn tre måneder må med dagens løsning møte fysisk hos politiet for å registrere oppholdsrett.[146] Når registreringsprosessen kan gjennomføres digitalt ved bruk av verifiserte opplysninger i en digital identitetslommebok, forenkles prosessen betydelig for både brukere og myndigheter. Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at nasjonalitet eller statsborgerskap og offentlige tillatelser og lisenser skal kunne tilbys som digitale, verifiserbare bevis.

Figuren under viser en eksempelreise der registreringen skjer digitalt gjennom den digitale identitetslommeboken.

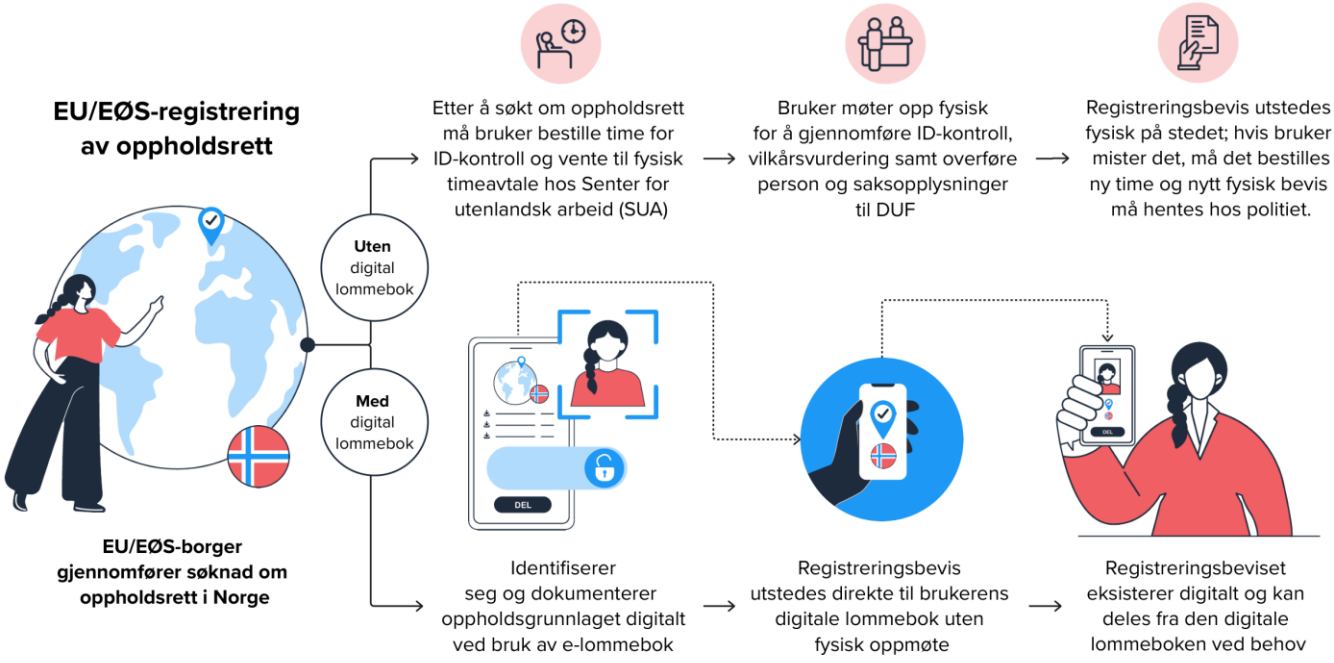

Figur 22: Brukerreise for EU/EØS-registrering av oppholdsrett i digital identitetslommebok

[146] UDI, Arbeidstaker som er EU/EØS-borger, lenke her.

Prosessen ved registrering av oppholdsrett for EU/EØS-borgere består av at søkeren fyller ut søknad digitalt hos UDI, bestiller time og møter fysisk ved et utlendingskontor eller Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA).[147] Under oppmøtet kontrolleres pass og dokumentasjon på oppholdsgrunnlaget, og opplysningene overføres manuelt til utlendingsdatabasen (DUF). I de fleste tilfeller utstedes registreringsbeviset direkte på stedet.

I dag er det fysiske oppmøtet nødvendig for å knytte identiteten til søkeren sammen med dokumentasjonen for oppholdsgrunnlaget, som kan være at søkeren er arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende, familiemedlem til en EØS-borger, student, person med egne midler, eller ansatt i et utenlandsk firma som yter tjenester i Norge. Når denne dokumentasjonen kan ligge som verifiserte opplysninger i den digitale identitetslommeboken kan koblingen mellom identitet og oppholdsgrunnlag gjøres digitalt. Dermed vil behovet for det fysiske oppmøte falle bort. Sammenhengen mellom årsak og de samfunnsøkonomisk virkning oppsummeres i figuren under.

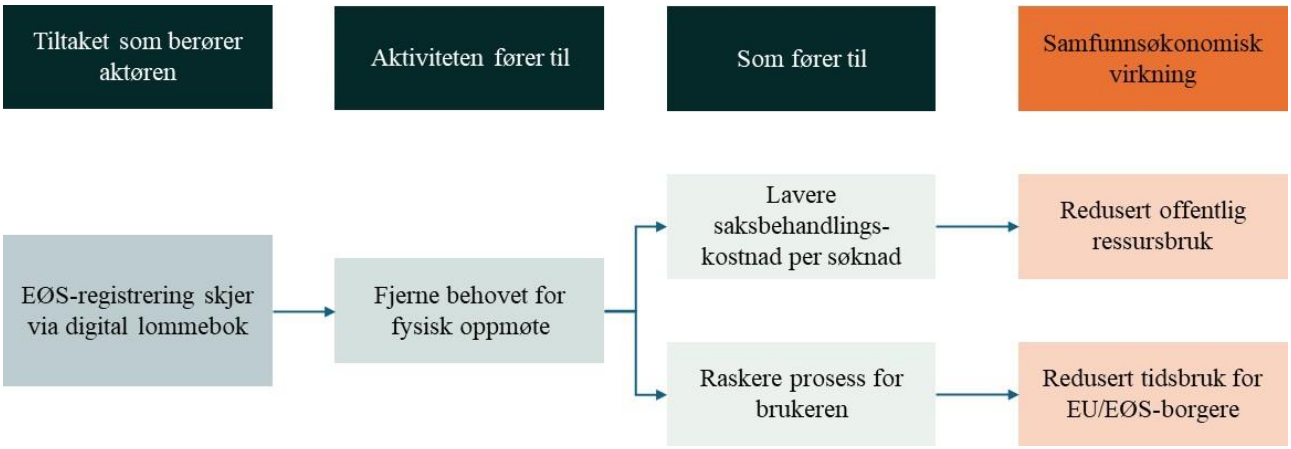

Figur 23: Årsaks-virkningsdiagram for EU/EØS-registrering i digital identitetslommebok

Redusert offentlig ressursbruk

Antall EU/EØSs registreringer har falt betydelig de siste årene, i 2017 var 36 000, i 2023 var det 26 800, 2024 hadde 17 500, mens det per utgangen av september i år har vært 11 400 innvilgede registreringer.[148] Nedgangen skyldes i hovedsak at politiet i liten grad har prioritert å føre EU/EØS-registreringer de siste årene. På bakgrunn av dette og historiske tall antar vi at antallet fremover i tid vil stabilisere seg, og ligge på ca. 15 000 saker årlig. Det brukes i gjennomsnitt 12,5 minutter per sak i skrankepunktet, og nesten alle søknadene blir behandlet direkte i skrankepunktet, noe som betyr at en svært liten andel sendes videre til saksbehandling hos UDI.[149] Dette betyr at det brukes om lag 3125 timer på saksbehandling i skrankepunktet årlig. Med en gjennomsnittlig lønnskostnad per time lik 550 kroner,[150] får vi et gevinstpotensial lik 17 millioner kroner, neddiskontert over 10 år medregnet skattefinansieringskostnad.

Redusert tidsbruk for EU/EØS-borgere

Borgere bruker i tillegg til 12,5 minutter i skrankepunket, 60 minutter i gjennomsnitt på reise til og fra oppmøtepunktet, og i gjennomsnitt 5 minutter på å bestille time. Dette gir en tidsbruk per sak lik 87,5 minutter, vi antar at det vil ta mellom 7,5 og 22,5 minutter å søke gjennom digital identitetslommebok. Dette gir en tiårig neddiskontert besparelse på mellom om lag 140 000 og 170 000 timer, og timeprisen på fritid i from av fritidsreiser er 89 kroner.[151] Dette gir et gevinstpotensial på mellom 12 og 15 millioner kroner.

---

[147] Polititet, Ofte stilte spørsmål til politiet på Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA), lenke her.
[148] Tall fra 2017 til og med 2023 utover er hentet fra årlige rapporter «EØS-registreringer etter statsborgerskap og formål», tallene fra 2024 og utgangen av september 2025 har vi fått på mail fra UDI.
[149] Capgemini Invent, områdegjennomgang ID-forvaltningen - tilleggsrapport, 2019, lenke her.
[150] Gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024
[151] Tidsbesparelsen verdsettes med verdsettingsfaktor for korte fritidsreiser med bil på 70 kr (2020-kr), hentet fra Statens Vegvesens Håndbok V712 Konsekvensanalyser, lenke her. Vi har prisjustert verdsettingsfaktoren med KPI fra 2020 til juli 2025, samt realprisjustert med forventet vekst i BNP per innbygger, slik angitt i veiledningsmaterialet for samfunnsøkonomiske analyser.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert offentlig ressursbruk	17 mill.kr (inkl. skattefinanseringskostnad)
Redusert tidsbruk for EU/EØS-borgere	12-15 mill.kr
Potensiell samlet verdi	29-32 mill.kr

Tabell 12: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for EU/EØS-registrering

B4 Politiattest

Søker får utstedt politiattest digitalt i sin identitetslommebok, og kan fremvise dette som gyldig dokumentasjon i situasjoner der politiattest kreves som bevis. En digital løsning forenkler prosessen for søkere, legger til rette for raskere og mer standardisert kontroll hos mottakere av attesten, og reduserer risiko for feil, forfalskning og misbruk. Brukscaset er forankret i Annex VI, som krever at offentlige tillatelser og lisenser skal kunne tilbys som digitale, verifiserbare bevis.

Figuren under viser en brukerreise der politiattesten er tilgjengelig og verifiserbar i digital identitetslommebok.

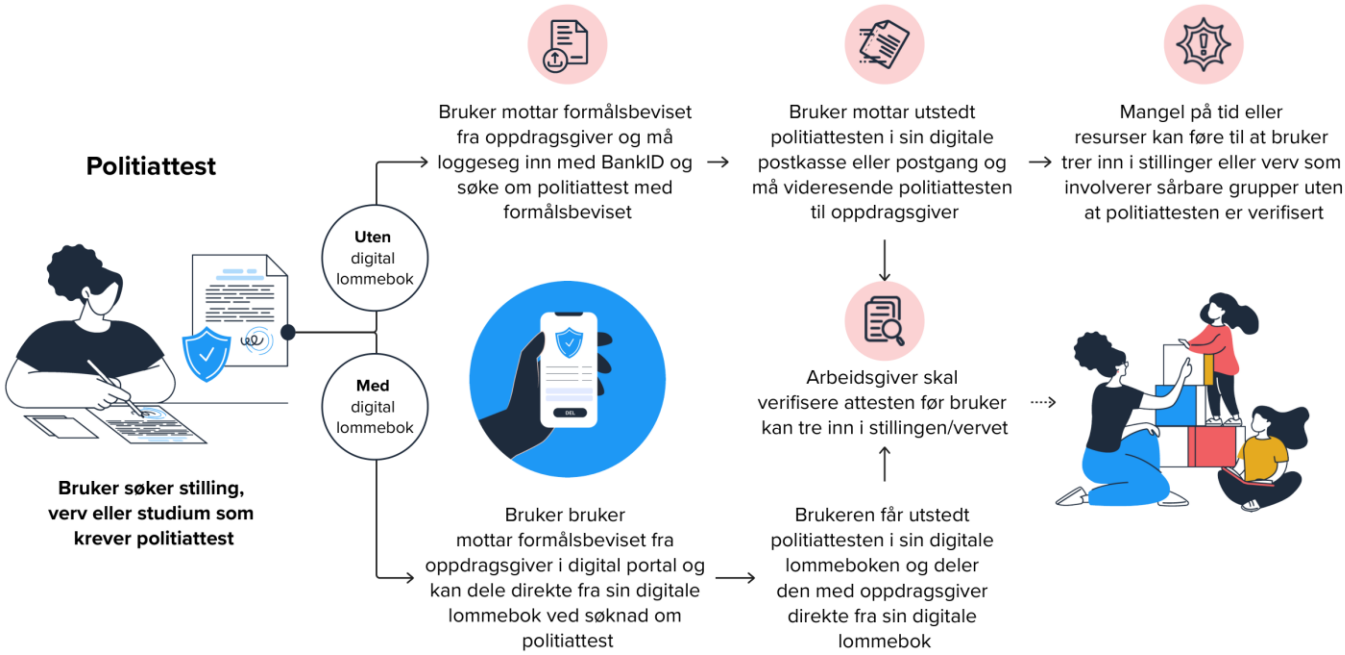

Figur 24: Brukerreise for politiattest utstedt i digital identitetslommebok

Politiattest utstedes for et bestemt formål, typisk arbeid, studier eller frivillige verv. I dagens ordning må arbeidsgiver/oppdragsgiver ha hjemmel for å kreve attest og gi søkeren en formålsbekreftelse som legges ved søknaden. Søkeren søker digitalt hos politiet med eID, velger riktig formål og laster opp bekreftelsen. Politiet skal utstede politiattest snarest mulig og senest innen 14 dager etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt, og attesten sendes til søkeren via digital postkasse eller folkeregistrert adresse.[152]

[152] Søk om politiattest for privatpersoner, Politidirektoratet, 2025, lenke her.

Deretter må søkeren selv videreformidle attesten til mottaker, ofte som PDF via opplasting i portal eller per e-post. Politiattesten har ingen fast lovbestemt gyldighetsperiode, men mange mottakere stiller i praksis krav om at attesten er nyere enn tre måneder ved framvisning, særlig ved oppstart i stilling, praksis eller verv.

Når politiattesten blir tilgjengelig som et digitalt bevis i europeisk digital identitetslommebok, legger vi til grunn at søkere kan søke direkte i lommeboken og se politiattest i en sikker og digital portal, på samme måte som Norges idrettsforbund sin politiattestløsning. Mottakere kan verifisere politiattesten uten å håndtere PDF-filer eller papir, og kontrollere at riktig attesttype og formål er brukt, samt at attesten er den siste utstedte på formålet. Det vil også være naturlig at grensesnittet innebærer dataminimering, slik at mottaker kun får informasjon som er strengt nødvendig for formålet attesten er innhentet for. Det forutsettes samtidig at ikke-digitale alternativer fortsatt må tilbys for de som ikke kan eller vil bruke lommebok.

NIF sin løsning viser hvordan formål kan forhåndsavklares og attester deles trygt innenfor et avgrenset sektorområde (frivillige verv i idretten), men den er ikke en generell ordning for alle hjemler, formål og mottakere av politiattest. Den europeiske identitetslommeboken er derimot en felles, standardisert og juridisk forankret infrastruktur for digitale bevis på tvers av sektorer (og land)[153], som gjør at samme politiattest kan utstedes, deles og verifiseres i alle situasjoner der attestkrav gjelder, uten at hver sektor må etablere egne portaler og prosessregler. Lommeboken muliggjør dermed en bredere gevinstrealisering enn en sektorspesifikk portal alene, samtidig som logikken fra NIF kan gjenbrukes der det er hensiktsmessig.

For politiattest handler gevinstrealiseringen om redusert ressursbruk hos politiet, arbeidsgiver/oppdragsgiver og arbeidstaker/søker gjennom bortfall av dokumentbasert håndtering, i tillegg til økt sikkerhet for sårbare grupper ved enklere og bedre dokumentert vandelskontroll hos mottaker. I figuren under vises årsakvirkningsdiagrammet for gevinstrealisering av digital politiattest.

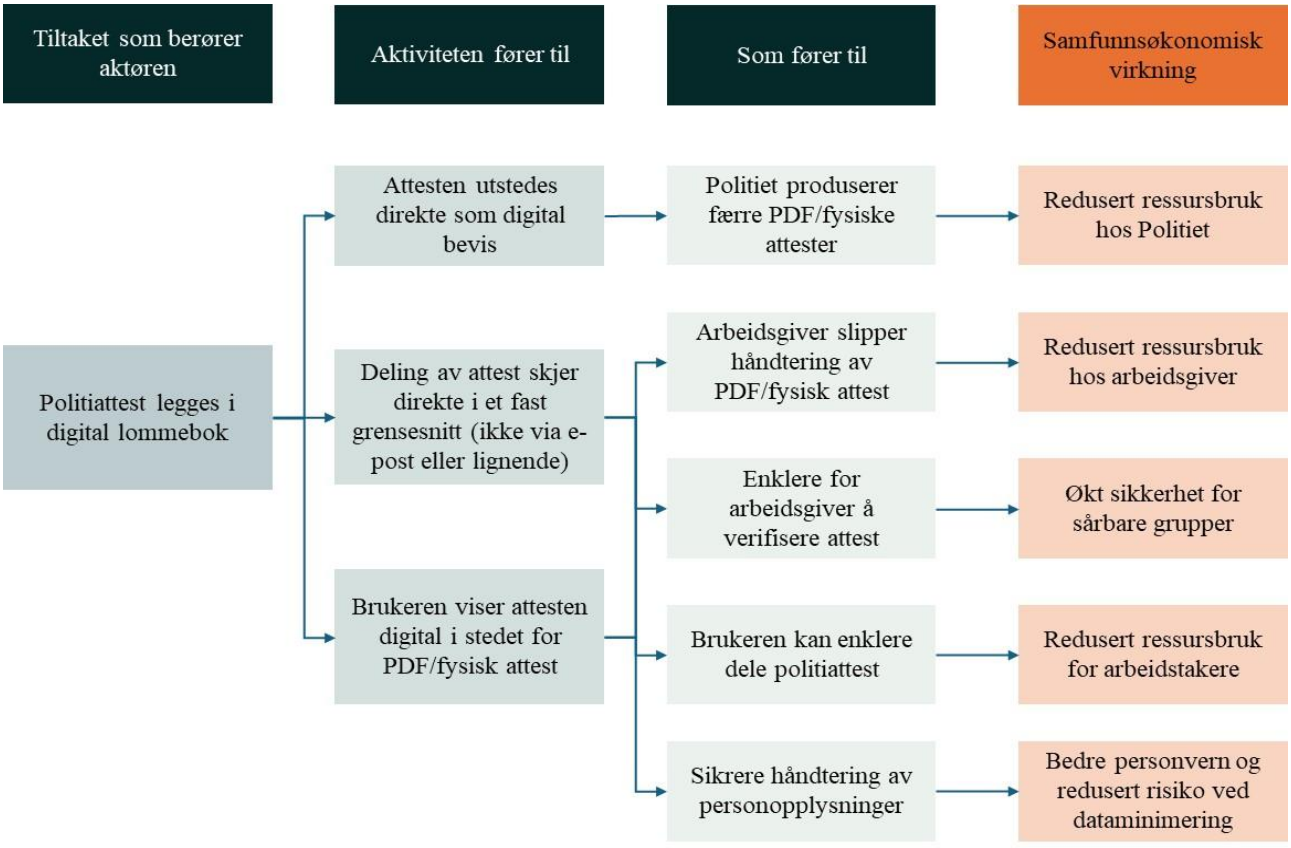

Figur 25: Årsaks-virkningsdiagram for politiattest i digital identitetslommebok

[153] Vi har ikke tatt stilling til om politiattest kan deles på tvers av EU/EØS-land i denne brukscasen.

Redusert ressursbruk for politiet

I dagens løsning må søker manuelt søke seg frem i politiets formålsliste, velge riktig attesttype og formål, og legge ved formålsbekreftelse fra arbeidsgiver eller oppdragsgiver.[154] Politidirektoratet (POD) opplyser i intervjuer at denne manuelle søk- og valgprosessen ofte gir rom for menneskelige feil. Søknader kan derfor komme inn med feil valg av attestkategori eller formål, eller med mangelfull eller feil dokumentasjon. Slike feil utløser ekstra saksbehandling for politiet i form av veiledning, etterspørring, komplettering og ny vurdering før søknaden kan ferdigbehandles.

Når politiattesten utstedes som digitalt bevis i identitetslommeboken, kan denne feilkilden reduseres. Løsningen åpner for at formål i større grad kan forhåndsdefineres og valideres før søknaden sendes til politiet, forutsatt at det etableres en mellomliggende portal eller tjeneste som kobler attestkravet til konkrete roller eller situasjoner. Dette tilsvarer logikken i Norges idrettsforbunds digitale politiattesttjeneste, der attestbehov knyttes til bestemte verv eller roller, og der formålet bekreftes gjennom en heldigital formålsbekreftelse som sendes til søker.[155] Når rollen og formålet er avklart i portalen, kan søker gå videre til politiets søknad med korrekt formål allerede forhåndsdefinert og validert. Overført til politiattest generelt, innebærer dette at søker i mindre grad må tolke regelverk og formålslister på egen hånd. Risikoen for feilvalg og mangelfull dokumentasjon reduseres dermed, og politiets ressursbruk på avklaringer, ettersending og revurdering kan gå ned.

I beregningen legges det til grunn 450 000 politiattester årlig i nullalternativet.[156] Vi legger til grunn en lønnskostnad i politiet på 550 kroner timen.[157] Vi har ikke lyktes med å innhente verifiserte data på ressursbruk per søknad i POD og hvor mye den potensielt kan reduseres. På bakgrunn av samtaler med POD har vi satt opp en eksempelberegning for å synliggjøre mulig størrelsesorden på virkningen. I denne anslår vi ressursbruk i dagens løsning til et sted innenfor i intervallet 10-30 minutter per attest. Med digital politiattest i identitetslommebok legger vi til grunn at ressursbruken reduseres til 5-10 minutter per attest. Det gir en spart ressursbruk på 5-20 minutter per attest som blir digital, tilsvarende 46-183 kroner per attest.

Under forutsetning om en adopsjonsprofil der 50 prosent av attester utstedes digitalt første år, økende med 10 prosentpoeng årlig til 90 prosent fra år fem, og med svak volumvekst i tråd med befolkningsvekst, gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på om lag 200 - 810 millioner 2025-kroner neddiskontert over ti år. Gevinsten inkluderer redusert skattefinansieringskostnad. Grunnet stor usikkerhet behandler vi virkningen som ikke-prissatt, men vurderer den til å være ***stor til meget stor positiv***.

Redusert ressursbruk for arbeidsgiver

Arbeidsgiver eller oppdragsgiver bruker i dag ressurser både på å utstede formålsbekreftelse til søker og på å håndtere politiattesten når den returneres. Dette omfatter å identifisere hvilke stillinger eller oppdrag som krever politiattest, gi søker riktig formålsbekreftelse, samt mottak og manuell kontroll av attesttype, formål og gyldighet når attesten leveres inn. En saksbehandler kan bruke et sted mellom 10 til 40 minutter, men behandlingstiden kan i noen tilfeller også ta flere dager. I tilfeller der tidsbruken er høy, skyldes det at prosessen er oppdelt i flere steg (innhenting av formålsbekreftelse, søknad, mottak og oversendelse av attest), og at den stiller relativt høye krav til søkerens digitale kompetanse, slik at arbeidsgiver må bistå med veiledning og forklaringer underveis. Samlet gjør dette prosessen dokumentbasert og lite standardisert, ettersom attesten fremvises som PDF eller papir, og formålet ikke er maskinlesbart eller forhåndsvalidert.

Når politiattesten utstedes som verifiserbart digitalt bevis i identitetslommeboken, kan arbeidsgivers prosess forenkles og standardiseres. Løsningen åpner for at attestkrav og formål kan forhåndsdefineres og håndteres mer automatisert dersom det etableres en mellomliggende portal eller tjeneste som kobler attestbehov til konkrete roller eller situasjoner før søknaden sendes til Politidirektoratet. Dette tilsvarer logikken i Norges idrettsforbunds digitale rolle- og politiattesttjeneste, der attestbehov knyttes til bestemte verv eller roller, og formålet bekreftes gjennom en heldigital

[154] Søk om politiattest for privatpersoner, Politidirektoratet, 2025, lenke her.
[155] Ny politiattest for norsk idrett - en tryggere og enklere løsning for idrettslag, Norsk idrettsforbund, 2024, lenke her.
[156] Prop. 107L (2021-2022), Regjeringen, 2022, lenke her.
[157] Gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024

formålsbekreftelse før søknaden opprettes hos Politidirektoratet. [158] Overført til arbeidsgivere generelt betyr dette at søker i mindre grad må tolke formålslister og gjennomføre flere manuelle steg på egenhånd. Arbeidsgiver kan i større grad initiere og følge en standardisert digital flyt der riktig formål er avklart på forhånd, og der attesttype, formål og status kan verifiseres direkte i det digitale beviset. Resultatet blant annet mindre tidsbruk på veiledning, manuell dokumentinnhenting, kontroll og registrering, samt færre feil- og unntakssaker.

I beregningen legges det til grunn et tidsintervall på 10-35 minutter per attest i dagens løsning, på bakgrunn av innsikt innhentet fra Oslo kommune, KS, Norges Idrettsforbund og Frivillig Norge. Vi legger til grunn samme lønnskostnad per time som for Politidirektoratet. Vi har svakere grunnlag for å anslå hvor mye tidsbruken vil kunne reduseres til, men velger å ta utgangspunkt i at den kan reduseres til 5 minutter. Dette tilsvarer en ressursbesparelse på 46-275 kroner per attest som blir digital. Med samme volumforutsetninger, adopteringsprofil og neddiskontert over ti år gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på om lag 200 til 1 220 millioner 2025-kroner. Grunnet stor usikkerhet behandler vi virkningen som ikke-prissatt, men vurderer den til å være ***stor til meget stor positiv***.

Redusert ressursbruk for arbeidstakere

Søker bruker i dag tid på å søke om politiattest og videreformidle attesten til mottaker. Søknadsprosessen innebærer innlogging med eID, manuelt søk i formålslisten, valg av riktig attesttype og formål, samt opplasting av formålsbekreftelse. [159] Flere av stegene stiller krav til at søkeren forstår formålskategoriene og håndterer digital dokumentasjon korrekt, og feil eller usikkerhet i denne delen av prosessen kan gi behov for ekstra runder eller bistand fra arbeidsgiver. Videreformidlingen skjer som regel ved nedlastning og opplasting eller videresending av PDF, noe som gjør prosessen potensielt tungvint og lite standardisert for søkeren. Samlet tidsbruk i nullalternativet settes til ti minutter per attest.

Når politiattesten mottas som digitalt bevis i identitetslommeboken, forenkles prosessen for søkeren på to måter. For det første kan formålet i større grad forhåndsdefineres og valideres i en standardisert digital flyt, forutsatt at det etableres en portal eller tjeneste som kobler attestkravet til en konkret rolle eller situasjon, slik som i NIF sin løsning. Dette reduserer behovet for manuelt formålsvalg og opplasting av dokumentasjon, og minsker risikoen for feil. For det andre kan attesten deles direkte fra lommeboken til riktig mottaker uten nedlastning, lagring og manuell innsending. Vi forventer dermed at tidsbruken kan reduseres til om lag ett minutt per attest for den attesten som innhentes til digital identitetslommebok. Det gir en spart tidsbruk på ni minutter per attest som blir digital.

I verdsettingen av spart tid legger vi til grunn gjennomsnittlig nettolønn i Norge, det vil si rundt 250 kroner, da vi forventer at politiattest må søkes på i fritiden til søkeren.[160] En spart tidsbruk på ni minutter utgjør 0,15 timer, som gir en enhetsgevinst på om lag 38 kroner per attest som blir digital i lommeboken. Neddiskontert over ti år, justert for svak volumvekst i tråd med befolkningsvekst og med adopteringsprofil for digitale attester som i de øvrige beregningene, gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på om lag 170 millioner 2025-kroner knyttet til spart tidsbruk for arbeidstakere/innbyggere. Grunnet stor usikkerhet behandler vi virkningen som ikke-prissatt, men vurderer den til å være ***stor positiv***.

Økt sikkerhet for sårbare grupper

Politiattest er et sentralt tiltak for å beskytte barn og andre sårbare grupper i sektorer som barnehage, skole, helse- og omsorgstjenester og frivillige aktiviteter. Regelverket forutsetter at politiattest skal innhentes og vurderes før tiltredelse. Samtidig viser tilsyn og revisjoner at kontroll og/eller dokumentasjon ikke alltid gjennomføres eller registreres i tide, blant annet i barnehagesektoren. Dette svekker etterlevelsen og øker risikoen for at personer uten korrekt vandelskontroll får tilgang til roller med ansvar for barn.

Når det blir enklere for arbeidsgiver å gjennomføre og dokumentere kontroll før tiltredelse, kontrollere at riktig attesttype og formål er brukt, og sikre at attesten er gyldig, øker også sikkerheten for sårbare grupper. I Norge er det om lag 1,1 millioner personer under 18 år[161], og politiattestkrav gjelder i en rekke tjenester som berører store deler av denne gruppen. Samfunnskostnadene ved alvorlige hendelser som ordningen skal bidra til å forebygge, er svært høye.

[158] Ny politiattest for norsk idrett - en tryggere og enklere løsning for idrettslag, Norsk idrettsforbund, 2024, lenke her.
[159] Søk om politiattest for privatpersoner, Politidirektoratet, 2025, lenke her.
[160] SSB oppgir netto median lønn i Norge lik 431 000, med 1695timer inngående i ett årsverk blir timeprisen lik 254 kroner, lenke her.
[161] Statistikkbanken: Befolkning, SSB, 2025, lenke her.

Selv små forbedringer i etterlevelse og verifiserbarhet kan derfor ha stor samfunnsverdi. Virkningen vurderes likevel som ***middels positiv***, på bakgrunn at det er svært sjeldent svakheter i dagens system for kontroll og innhenting av norske politiattester er direkte årsak til at sårbare grupper utsettes for alvorlige hendelser. Ettersom politiattest i digital identitetslommebok fortsatt kun vil inneholde forhold fra Norge, vil løsningen ikke øke sjansen for å avdekke at personer som har begått straffbare handlinger i utlandet utelukkes fra å ta arbeid eller frivillige verv som personen ville vært nektet å ta om de straffbare forholdene var kjente i Norge. At løsningen ikke bidrar til å redusere denne risikoen, bidrar til å redusere potensialet for bedret sikkerhet som tiltaket kan gi sårbare grupper.

Bedre personvern og redusert risiko ved dataminimering

I dagens ordning fremvises politiattest i hovedsak som PDF eller papir som søkeren selv laste ned, lagrer og sender videre til mottaker, ofte på e-post. Denne dokumentbaserte delingen gir lavere sikkerhet rundt politiattesten enn en verifiserbar digital flyt. For det første er en PDF enklere å manipulere eller forfalske, og mottaker har begrensede muligheter til å verifisere ekthet utover visuell kontroll. For det andre innebærer prosessen ofte lokal lagring og videresending av attester i virksomhetens systemer eller e-posthistorikk, noe som øker risikoen for utilsiktet spredning og feil oppbevaring av sensitive vandelsopplysninger, og gjør det krevende å sikre sletting når formålet bortfaller.

Når politiattesten utstedes som et verifiserbart digitalt bevis i identitetslommeboken, kan deling og kontroll skje i en sikrere og mer standardisert flyt. NIF sin digitale politiattesttjeneste illustrerer dette at innhenting og fremvisning kan gjøres enklere og tryggere, blant annet ved at attester deles gjennom en sikker digital kanal der mottaker kan stole på at attesten er ekte og uendret. NIF fremhever at politiattester som deles via Digipost i deres løsning ikke kan forfalskes, og at prosessen gir en tryggere håndtering for både søker og mottaker.

Overført til politiattest i identitetslommebok innebærer dette at mottaker kan verifisere beviset i delingsøyeblikket, uten å håndtere eller lagre en PDF. Delingen kan samtidig utformes med dataminimering, slik at mottaker kun får de opplysningene som er nødvendige for det aktuelle formålet, og søkeren beholder kontroll over videre bruk. Summen av høyere autentisitet, lavere risiko for forfalskning og mindre behov for lokal lagring reduserer både sikkerhetsrisiko og personvernrisiko i ordningen. Virkningen behandles som ikke-prissatt, og vurderes samlet sett som ***middels positiv***, fordi den i hovedsak reduserer sannsynlighet for uønskede hendelser og feil håndtering, men uten at vi har grunnlag for å tallfeste omfanget av slike hendelser i dagens løsning.

Samlet vurdering

Ikke-prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert ressursbruk for politiet	Stor til meget stor positiv (trolig i størrelsesorden 200-810 mill.kr)
Redusert ressursbruk for arbeidsgiver	Stor til meget stor positiv (trolig i størrelsesorden 200-1220 mill.kr)
Redusert ressursbruk for arbeidstakere	Stor positiv (trolig i størrelsesorden 170 mill.kr)
Økt sikkerhet for sårbare grupper	Middels positiv
Bedre personvern og redusert risiko ved dataminimering	Middels positiv

Tabell 13: Samlet vurdering av ikke-prissatte virkninger for politiattest

B5 KYC-prosess – ny bankkonto

KYC-prosesser, bedre kjent som «kjenn din kunde-prinsippet» krever at virksomheter verifiserer kundenes identitet før et kundeforhold kan opprettes.[162] I denne brukscasen avgrenses KYC til finansinstitusjoner (særlig banker), som etter hvitvaskingsregelverket har et særskilt og omfattende krav til kundekontroll ved etablering av nye kundeforhold. I dag må kundene identifisere seg på nytt hos hver bank, selv når de samme opplysningene etterspørres, noe som skaper friksjon for brukerne og kostnader for virksomhetene. Med en digital identitetslommebok kan kunder dele

[162] Finans Norge, Hvitvaskingslovens krav om å kjenne kunden (KYC-prinsippet), lenke her.

identitetsopplysninger som allerede er verifisert av offentlig utsteder, slik at KYC-prosessen kan gjennomføres enklere og mer effektivt.

Figuren under illustrerer en bruker som ønsker å åpne norsk- eller EU/EØS-borger som ønsker å åpne bankkonto.

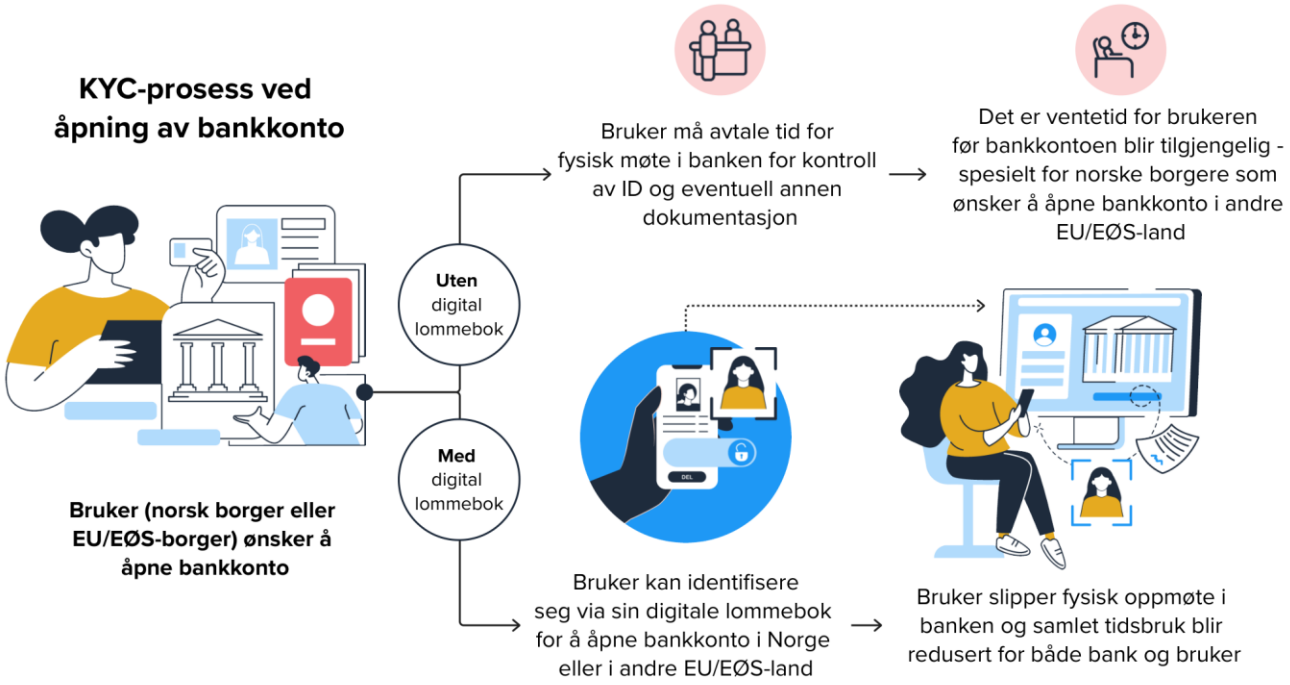

Figur 26: Brukerreise for KYC-prosess ved åpning av bankkonto i digital identitetslommebok

Virksomheter som er underlagt krav om kundekontroll, må verifisere identiteten til nye kunder før et kundeforhold kan etableres. I dag gjøres dette ved at brukeren identifiserer seg gjennom eID, eller ved at virksomheten henter og kontrollerer nødvendige opplysninger mot offentlige kilder. Selv om prosessen i utgangspunktet er lik på tvers av virksomheter, gjennomføres den separat hos hver aktør som trenger KYC (Know Your Customer).

Kunden må derfor gjennomføre en tilsvarende identitets- og kundekontroll hver gang hen etablerer et nytt kundeforhold i en ny bank, selv om mange av de etterspurte opplysningene er de samme. Dette innebærer at kundene må innom flere steg før de får tilgang til tjenesten, og at virksomhetene må ha egne løsninger for innhenting og kontroll av identitetsopplysninger. For enkelte virksomheter kan dette være tid- og kostnadskrevende, særlig når det gjelder avvik og kundestøtte knyttet til gjennomføring av kontrollen.

Bruk av digital identitetslommebok gjør det mulig for kunder å dele identitetsopplysninger som allerede er verifisert av offentlig utsteder, og som oppfyller kravene til identitetskontroll. Virksomheten kan da motta nødvendig informasjon direkte, uten at kunden trenger å gjennomføre en egen identitetskontroll i virksomhetens løsning. Dette endrer ikke innholdet i KYC-kravene, men gir en alternativ måte å hente identitetsinformasjonen på som forenkler prosessen både for brukere og virksomheter.

Figuren under viser et årsaks-virkningsdiagram for hvordan bruk av digital identitetslommebok i KYC-prosesser kan skape samfunnsøkonomiske gevinster.

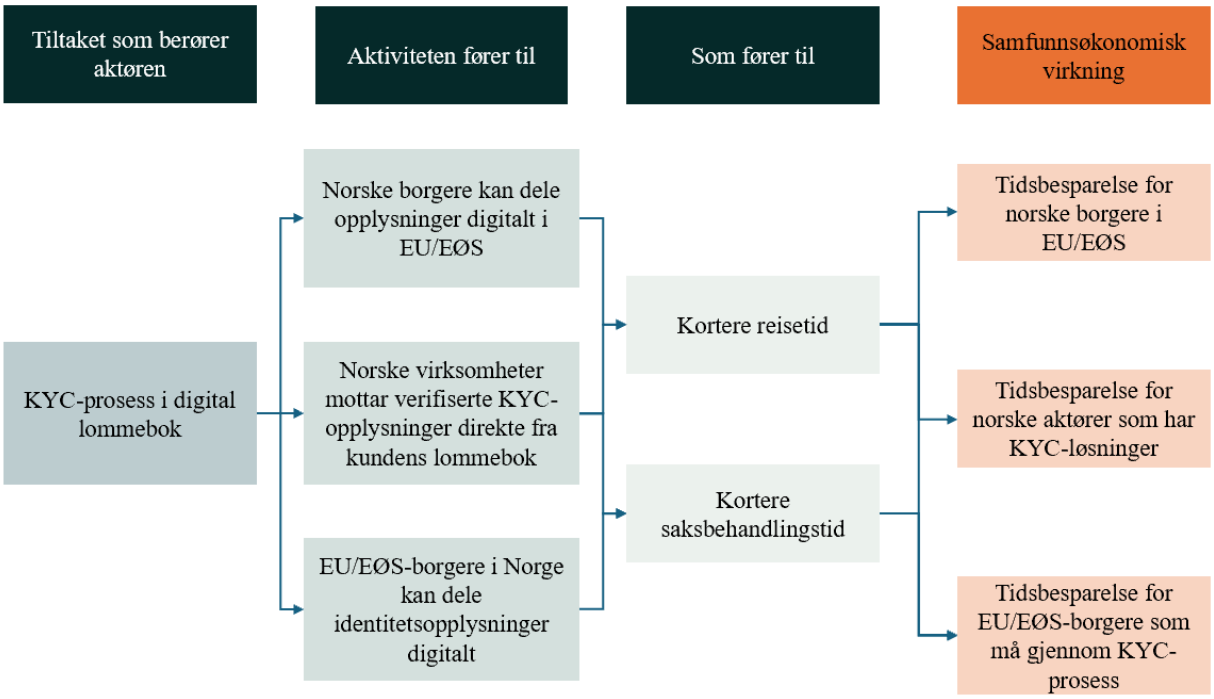

Figur 27: Årsaks-virkningsdiagram for KYC-prosessen i digital identitetslommebok

Tidsbesparelse for norske aktører som har KYC-løsninger

Norske banker må gjennomføre kundekontroll før et nytt bankkundeforhold kan etableres. I dag innebærer dette i enkelte tilfeller fysisk legitimering, der banken bruker tid på å kontrollere legitimasjon og registrere/etablere kundeforholdet i egne systemer. Innføring av digital identitetslommebok endrer ikke KYC-kravene, og banken må fortsatt foreta selve kontoopprettelsen og den grunnleggende kontrollen, men den delen av prosessen som i dag knytter seg til fysisk legitimering kan forenkles når kunden kan dele verifiserte identitetsopplysninger digitalt. Virkningen realiseres dermed som redusert ressursbruk i bankenes KYC-prosess ved etablering av nye bankkundeforhold.

Interne volum- og tidsmålinger i banksektoren indikerer at fysisk legitimering inngår i om lag 61 000 etableringer av nye bankkundeforhold per år i privatpersonmarkedet.[163] Tidsbruken i dagens situasjon er anslått til om lag 10 minutter per sak.[164] Som en eksempelberegning kan digital identitetslommebok gjøre at den fysiske legitimeringsdelen av prosessen kan reduseres med 5 minutter per sak, innebærer dette en samlet tidsbesparelse på om lag 305 000 minutter per år, tilsvarende rundt 5 080 timer. Med en gjennomsnittlig lønnskostnad på 550 kroner per time,[165] gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på om lag 7 millioner 2025-kroner for banksektoren over en tiårsperiode.

[163] Vi har fått anslag fra banker som vi har intervjuet og sett anslagene basert på markedsstørrelsen til bankene.
[164] Dette anslaget har vi fått i intervju med norske banker, men dette kan variere mellom banker som vi ikke har intervjuet.
[165] Vi legger som en forenkling til grunn at lønnskostnader innen personale med ansvar for kundekontroll i norske banker kan tilnærmes ved gjennomsnittlig timelønn i statsforvaltningen inkludert arbeidsgiveravgift, og øvrige sosiale kostnader, 2024.

Tidsbesparelse for EU/EØS-borgere som må gjennom KYC-prosess i Norge[166]

EU/EØS-borgere som flytter til Norge, vil i mange tilfeller ha behov for å opprette bankkonto eller ta i bruk andre KYC-pliktige tjenester kort tid etter ankomst. Dersom personen ikke har norsk eID ved etableringstidspunktet, krever flere banker i dag fysisk legitimering, typisk ved oppmøte i bankfilial eller via Posten/partner. Dette gir tidsbruk knyttet til reise til oppmøtested og tid brukt på selve identitetskontrollen. Når digital identitetslommebok tas i bruk i KYC-prosesser, kan EU/EØS-borgere dele offentlig verifiserte identitetsopplysninger digitalt direkte med virksomheten. Identitetskontrollen kan da gjennomføres uten fysisk fremmøte i de sakene der lommebok aksepteres, noe som reduserer samlet tidsbruk for brukeren.

Omfanget av virkningen anslås med utgangspunkt i SSBs statistikk over innvandring til Norge. De siste ti årene har det i gjennomsnitt flyttet om lag 55 000 utenlandske statsborgere til Norge årlig, hvorav rundt 60 prosent er EU/EØS-borgere, tilsvarende 32 000 personer. I samme periode har barn under 15 år i snitt utgjort omtrent 20 prosent av innvandringsstrømmen, slik at antallet EU/EØS-borgere over 15 år som bosetter seg i Norge ligger i størrelsesorden 20 000 personer per år. [167] Tallene viser samtidig en tydelig nedadgående trend, der antall EU/EØS-borgere som melder flytting til Norge er redusert med om lag 48 prosent fra 2015 til 2024, tilsvarende rundt 7 prosent gjennomsnittlig årlig nedgang.[168] I beregningene legger vi derfor til grunn at 15 000 EU/EØS-borgere årlig både bosetter seg i Norge og har behov for å gjennomføre en KYC-prosess ved åpning av bankkonto. Dette innebærer at beregningene må tolkes som en omtrentlig størrelsesorden, og at faktisk gevinst kan bli lavere dersom en mindre andel enn antatt oppretter bankkonto i etableringsåret.

I dagens situasjon legges det til grunn at fysisk legitimering innebærer reisevei på 30-60 minutter per vei og om lag 10 minutter i selve kundemøtet i bank. Tidsbruk på kundemøter er basert på data som banker har delt med oss. Dette gir en total tidsbruk på 70-130 minutter per etablering. Med digital identitetslommebok antas fysisk oppmøte å bortfalle i de sakene der digital deling aksepteres, slik at tidsbruken reduseres til om lag 10 minutter per etablering. Samlet tidsbesparelse per person blir dermed 60-120 minutter.

Vi legger til som for EØS-registreringer til grunn at volumet av EØS-borgere som bosetter seg i Norge stabilisere seg på om lag 15 000 per år. Dette en samlet tidsbesparelse på om lag 15 000 til 30 000 persontimer per år. Tidsbesparelsen verdsettes med verdsettingsfaktor for korte bilreiser hentet fra Statens vegvesens veiledningsmateriale for samfunnsøkonomiske analyser.[169] Ettersom det er usikkert i hvilken grad oppmøte skjer i arbeidstid eller fritid, brukes reisehensiktsfordelingen for korte bilreiser til å vekte tidsverdiene, som gir en tidsverdi på 194 kr per persontime.[170]

Dette gir en prissatt samfunnsøkonomisk gevinst av spart tid i KYC-prosesser i Norske banker for EØS-borgere på mellom 25 og 50 millioner kroner (2025-kr). Usikkerheten er betydelig, spesielt grunnet EØS-registreringstallene brukes som en tilnærming for faktisk antall som oppretter bankkonto.

Samlet vurdering

Prissatte virkninger	Nåverdi
Tidsbesparelse for norske aktører som tilbyr KYC-løsninger	7 mill.kr
Tidsbesparelse for EU/EØS-borgere i Norge	25-50 mill.kr
Potensiell samlet verdi	32-57 mill.kr

Tabell 14: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger for KYC-prosess

[166] Norske borgere kan også få en forenkling i nye KYC-prosesser dersom de åpner bankforhold hos en ny aktør, men gevinsten er størst for grupper som i dag oftere må møte fysisk fordi de mangler norsk eID. Denne virkningen avgrenses derfor til EU/EØS-borgere uten norsk eID ved etableringstidspunktet.
[167] SSB, Flyttinger 05539: Alle flyttinger: Innenlandske flyttinger og flyttinger fra og til utlandet, etter kjønn og alder (F), 2025, lenke her.
[168] SSB, Flyttinger 05476: Innvandring, utvandring og nettoinnvandring, etter statsborgerskap 2003 – 2024, 2025, lenke her.
[169] Statens Vegvesen, 2021, Håndbok V712 Konsekvensanalyser, verdsettingsfaktorer for reisetid med bil, reiser under 70 km, fordelt på reisehensikt, samt gjennomsnittlig reisehensiktsfordeling, lenke her.
[170] Verdsettingsfaktoren er KPI-justert og realprisjustert fra 2020 til 2025.

B6 Finansieringsbevis

Et digitalt finansieringsbevis i lommeboken gjør det mulig for budgivere å dele bekreftet finansieringsstatus direkte med megler. Dette effektiviserer budprosessen og reduserer behovet for manuell kontroll mot banken. Figuren under viser en brukerreise der bruker har fått utstedt finansieringsbevis i digital identitetslommebok og åpner for at megler kan foreta spørringer direkte mot budgiver.

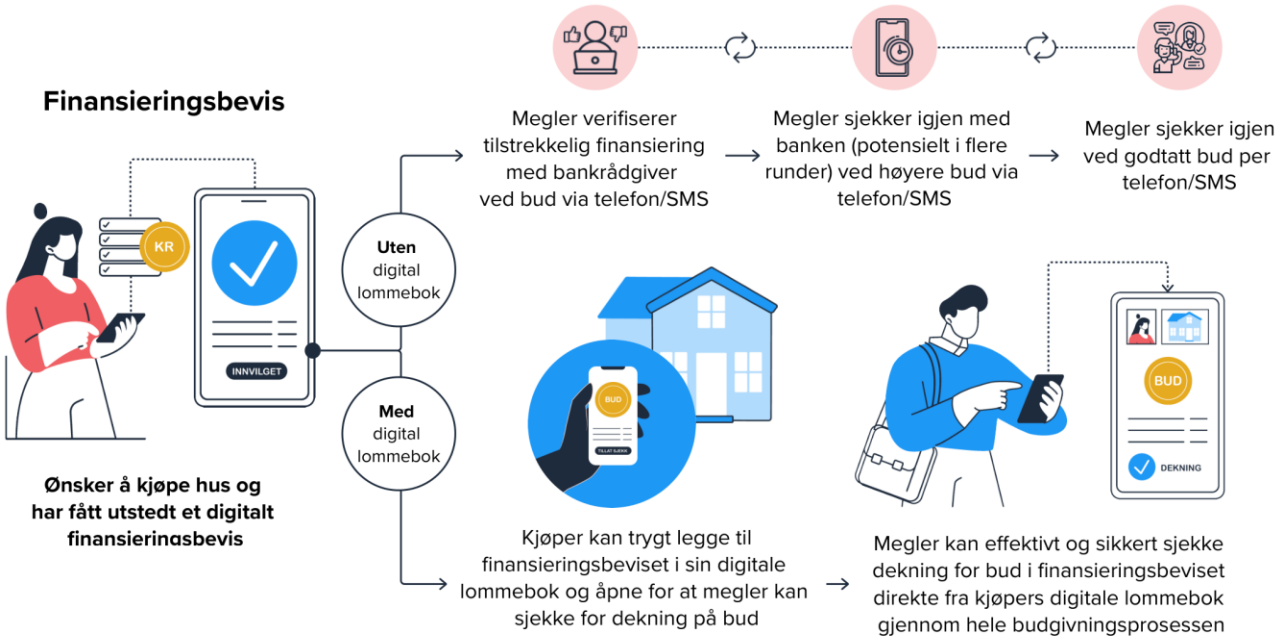

Figur 28: Brukerreise for finansieringsbevis utstedt i digital identitetslommebok

Ved kjøp av bolig må budgivere kunne dokumentere finansieringsbevis fra bank eller annen finansinstitusjon som bekrefter at de har dekning for budet. I dag kontrolleres dette manuelt av eiendomsmegler, som må kontakte banken for å få verifisert finansieringen. Dette er både tidkrevende og ressurskrevende for meglere og bankenes utlånsavdelinger.[171]

En digital løsning der finansieringsbevis finnes som et verifisert attributt i en digital identitetslommebok, og hvor løsningen støtter sikker deling av slike attributter, vil kunne gjøre det mulig for budgivere å dele sin bekreftede finansieringsstatus direkte med megler i budprosessen. Når attributtet deles, mottar megler en automatisk verifisering av at budgiveren har gyldig finansieringsbevis, uten behov for manuell kontroll mot banken.

En slik løsning vil redusere behovet for manuell verifikasjon, og gi raskere og mer effektive budprosesser. Samtidig frigjør den kapasitet både hos eiendomsmeglere og bankenes rådgivere. Digitale og verifiserte finansieringsbevis bidrar også til økt sikkerhet ved at kun gyldige og oppdaterte bevis kan deles.

Ved å digitalisere og verifisere finansieringsbevis i en digital identitetslommebok kan man dermed oppnå en mer effektiv, transparent og sikker boligkjøpsprosess. Figuren under viser et årsaks-virkningsdiagram for hvordan en slik løsning kan skape samfunnsøkonomiske gevinster.

[171] Intervjuer med finansaktører (eiendomsmeglere og banknæring), 2025.

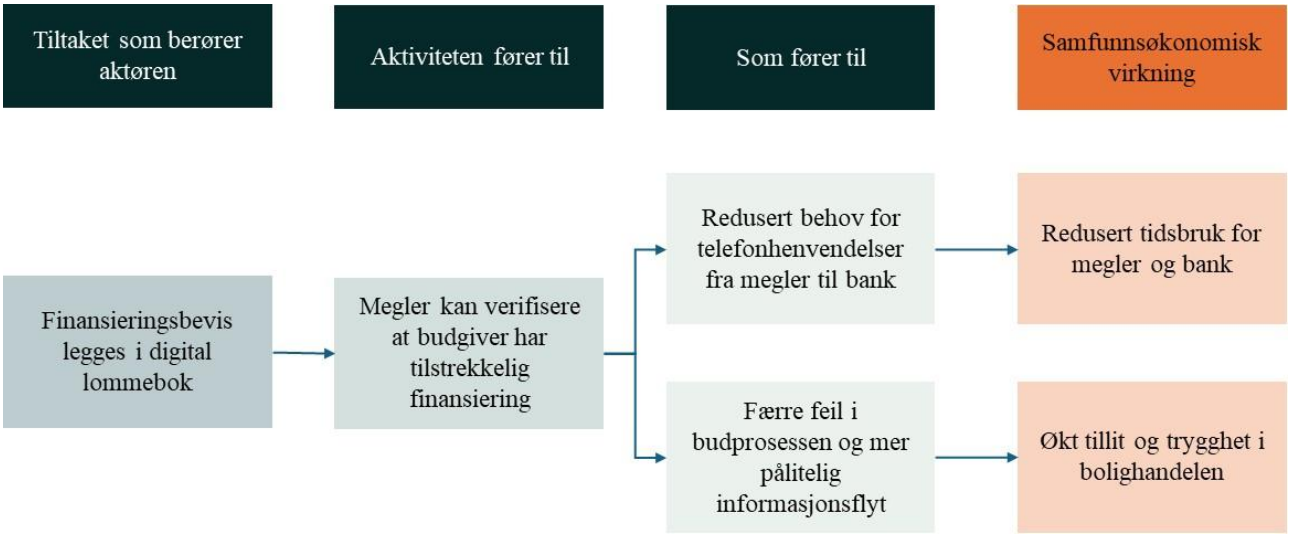

Figur 29: Årsaks-virkningsdiagram for finansieringsbevis i digital identitetslommebok

Redusert tidsbruk for megler og bank

Digital deling av finansieringsbevis i lommebok fjerner mesteparten av manuelle avklaringer mellom eiendomsmeglere og bankenes lånerådgivere i budrunden. I dag skjer verifikasjonen i stor grad via telefon og e-post, ofte flere ganger per budrunde for å bekrefte finansiering og eventuelle endringer. Dette binder opp tid hos både megler og bank og bidrar til unødige forsinkelser i gjennomføringen av budprosessen.

Med utgangspunkt i om lag 99 000 boligsalg per år[172], og et gjennomsnitt på tre telefoner fra megler til bank per budrunde, gir dagens praksis om lag 300 000 telefonhenvendelser for hver av partene. For megler tar hver henvendelse i snitt fem minutter som følge av kø og ventetid, noe som tilsvarer 15 minutter per budrunde.[173] For lånerådgivere tar det å besvare henvendelser om lag ett minutt per kontakt, det vil si rundt tre minutter per budrunde. Når finansieringsbevis kan deles og verifiseres digitalt, bortfaller behovet for manuelle avklaringer for bank, mens megler kun trenger om lag ett minutt per kontakt. Dette gir en tidsbesparelse på 12 minutter per budrunde for megler og tre minutter per budrunde for bank.

Samlet innebærer dette at eiendomsmeglerne sparer om lag 20 000 arbeidstimer. Bankenes lånerådgivere har et tilsvarende innsparingspotensial på om lag 5 000 arbeidstimer. Den samlede årlige tidsgevinsten for næringen blir dermed om lag 25 000 timer. Gitt en gjennomsnittlig timekostnad på 600 kroner[174], utgjør dette en årlig ressursgevinst på om lag 12 millioner kroner for meglerleddet og om lag 3 millioner kroner for bankleddet, til sammen rundt 15 millioner kroner per år. Diskontert over ti år gir dette en samfunnsøkonomisk gevinst på om lag 120 millioner kroner.

I tillegg til ren tidsbesparelse reduserer digital og sporbar deling antallet oppfølgingshenvendelser ved misforståelser, samt risikoen for feilinformasjon i budjournalen. Dette gir en mer forutsigbar og effektiv budprosess, men disse virkningene er ikke verdsatt i beregningen over.

Økt tillit og trygghet i bolighandelen

I dagens budprosesser må eiendomsmegler i stor grad avklare budgiveres finansiering manuelt med bank under tidspress, ofte i flere runder gjennom budforløpet. Når finansieringsgrunnlaget er uklart, avklares sent, eller når dokumentasjonen av finansieringskontrollen er svak, kan dette skape uforutsigbarhet i budrunden og i noen tilfeller gi grunnlag for konflikt i etterkant. Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester behandler jevnlig klager knyttet til budprosesser og meglers håndtering av budrunden. I årsrapporten for 2024 fremgår det at nemnda realitetsbehandlet

[172] Eiendom Norge, Kruttsterkt desember i boligmarkedet, 2025, lenke her.
[173] Intervjuer med finansaktører (eiendomsmeglere og banknæring), 2025.
[174] SSB, Lønn tabell 5, 2025, lenke her.

164 saker totalt, og at budgivning utgjorde en egen, tilbakevendende sakstype (13 saker i 2024). [175] Nemndspraksis og regelverksforståelsen på området understreker samtidig at megler skal undersøke og kontrollere budgivers finansiering så langt det er mulig før bindende avtale inngås, blant annet fordi budgivere som hovedregel ikke kan avvises fra budrunden selv om finansieringsbevis ikke foreligger på budtidspunktet, og fordi selger ellers kan ta en reell risiko.[176]

Når finansieringsbevis foreligger som et verifiserbart digitalt attributt direkte fra banken i identitetslommeboken, kan megler motta automatisk bekreftelse på gyldig finansieringsstatus i delingsøyeblikket og dokumentere dette i budjournalen uten gjentatte telefon- og e-postavklaringer. Dette reduserer risikoen for misforståelser om hvorvidt finansieringen faktisk er på plass, og gjør det enklere å håndtere situasjoner der finansieringsbevis mangler eller avklares sent i budrunden. I ytterste konsekvens kan svak eller feil finansieringsavklaring bidra til at bud aksepteres på sviktende grunnlag, som kan ende i heving og dekningssalg. Slike saker er sjeldne, men konsekvensene for de berørte partene kan være store. Rettspraksis og juridiske gjennomganger av dekningssalg viser at erstatningskrav i enkeltsaker kan beløpe seg til millionstørrelser. I 2023 ble en selger svindlet av en kjøper, som ikke hadde tilstrekkelig egenkapital til å betale for boligen. Saken havnet hos nemnda, og kjøperen måtte betale 2 millioner kroner i erstatning til selgeren.[177] Omtrent tilsvarende beløp ble også betalt i erstatning av en kjøper som heller ikke hadde gyldig finansieringsbevis i Bergen i 2014, og kjøperen endte med å betale erstatning på 2,3 millioner kroner til selger.[178] Det er flere eksempler på tilsvarende saker, men det er sjeldent at nemnda går ut med erstatningssum.

Et digitalt, sporbar og verifiserbart finansieringsbevis retter seg direkte mot denne typen risiko ved å gjøre finansieringsgrunnlaget entydig og etterprøvbart i selve budøyeblikket. Selv om løsningen bare forebygger eller avklarer noen få alvorlige enkeltsaker årlig, vil det gi en reell trygghetsgevinst for kjøpere og selgere og styrke tilliten til at budrunden bygger på korrekt og oppdatert informasjon. Virkningen behandles som ikke-prissatt og vurderes som ***liten positiv***, med usikkerhet knyttet til hvor bredt løsningen tas i bruk blant banker og meglerforetak, og i hvilken grad digital finansieringsverifisering faktisk reduserer de situasjonene som i dag kan gi opphav til klager og tvist.

Samlet vurdering av samfunnsøkonomiske lønnsomhet

Prissatte virkninger	Nåverdi
Redusert ressursbruk i budrunde	120 mill.kr
Ikke prissatte-virkninger	
Økt tillit og trygghet i bolighandelen	Liten positiv

Tabell 15: Samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger av finansieringsbevis

[175] Eiendomsmeglingsnemnda, Årsrapport for 2024, 2025, lenke her.
[176] Regjeringen, Prop. 41 L (2024-2025), lenke her.
[177] Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester, RFE-2023-066, 2023, lenke her.
[178] Osloadvokatene, Kjøpte bolig uten å ha råd – måtte betale 2,3 millioner i erstatning, lenke her.

4.4 Samlet oversikt over ikke-prioriterte brukscaser

I kartleggingen er det identifisert flere brukscaser som potensielt kan være relevante for digital identitetslommebok på sikt. Disse casene er imidlertid ikke prioritert eller detaljert i denne utredningen, men omtalt på et overordnet nivå. Prosess for prioritering og detaljering er beskrevet i kapittel 4.2. I det følgende følger en oversikt over disse casene, gruppert tematisk, med en kort omtale av hva de innebærer, kvalitativt gevinstpotensial og en overordnet beskrivelse av hvorfor brukscasene ikke er inkludert. Det bemerkes at enkelte av brukscasene og/eller summen av de ikke-prioriterte brukscasene samlet kan utgjøre et betydelig gevinstpotensial.

4.4A Digitalisering av fysiske bevis

Denne kategorien omfatter brukscaser der fysiske kort og dokumenter kan erstattes av digitale, verifiserbare bevis i identitetslommeboken. En digital representasjon kan gi brukeren sikker og enkel tilgang til bevisene sine, samtidig som kontroll og validering kan gjennomføres raskere og med lavere risiko for feil, tap og forfalskning.

Brukscase	Vurdering
Pass Gjør det mulig å lagre et digitalt verifisert pass i digital identitetslommebok	**Gevinstpotensial:** • Forenkler identifikasjon ved behov for legitimering i fysiske og digitale tjenester, også på tvers av landegrenser • Reduserer avhengighet av fysiske pass • Potensiell redusering av saksbehandlingstid hos Politidirektoratet **Hvorfor ikke inkludert:** Politidirektoratet ønsker fysisk oppmøte ved utstedelse og fornyelse
Nasjonalt ID-kort Gjør det mulig å lagre et verifisert nasjonal ID-kort i digital identitetslommebok	**Gevinstpotensial:** • Forenkler identifikasjon ved behov for legitimering i fysiske og digitale tjenester, også på tvers av landegrenser • Reduserer avhengighet av fysiske ID-kort • Potensiell redusering av saksbehandlingstid hos Politidirektoratet • Reduksjon i antall oppmøter • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader **Hvorfor ikke inkludert:** Politidirektoratet ønsker fysisk oppmøte ved utstedelse og fornyelse
Ledsagerbevis Forenkler dokumentasjon av ledsagerbevis, og kan erstatte de fysiske kortene som finnes i dag	**Gevinstpotensial:** • Bruker slipper å bære fysisk kort • Forenkler utstedelse og reduserer kostnader ved å erstatte et fysisk kort • Forenkler prosess i kontrollsituasjoner **Hvorfor ikke inkludert:** Allerede pågående arbeid med en digital løsning for ledsagerbevis i 2024
Helse- og vaksinasjonsbevis Helseopplysninger som vaksinasjonsstatus kan deles via digital identitetslommebok. For eksempel ved pandemier eller ved innreise til enkelte land	**Gevinstpotensial:** • Tilgjengelig digitalt bevis ved utenlandsreiser og helseprosedyrer • Reduserer behov for manuell dokumentkontroll **Hvorfor ikke inkludert:** Finnes allerede digitale vaksinasjonsbevis på Helsenorge sine sider i dag. Ikke prioritert basert på antatt nytte.

Brukscase	Vurdering
Donorkort Gir utvalgte kontakter tilgang til informasjon om donorkort ved dødsfall	**Gevinstpotensial:** • Forenkler prosessen rundt informasjonshåndtering når organer kan doneres • Reduserer svinn av organer som avdøde ønsket å gi bort **Hvorfor ikke inkludert:** Finnes eksisterende løsning og ikke prioritert basert på antatt nytte
E-resept Bruker kan hente og fornye e-resepter, og legen kan gi ut resepter digitalt via lommeboken	**Gevinstpotensial:** • Forenkle tilgang til resepter både i Norge og utlandet • Slipper å gå via utenlandsk helsevesen for å resept i utlandet **Hvorfor ikke inkludert:** Eksisterer allerede digitale løsninger i Norge og det pågår arbeid med ny helseforordning for grensekryssende bruk som vil regelverksfeste behovet. Dette innebærer at vi ikke har valgt å beregne nyttegevinster tilknyttet grensekryssende bruk, selv om den digitale lommeboken kan være en viktig bærer for e-resepter for borgeren
E-resept for dyr Eier av kjæledyr kan hente ut og fornye resepter uten å møte opp på dyrlegekontoret for å få fysisk resept	**Gevinstpotensial:** • Samler dyrehelserelatert dokumentasjon på ett sted • Minimering av trykk hos veterinær **Hvorfor ikke inkludert:** Brukscasen vurderes å ha for begrenset omfang og ikke prioritert basert på antatt nytte
Boardingkort og billetter Muliggjør lagring av boardingkort og billetter for fly, tog og langdistanse buss direkte i digital identitetslommebok	**Gevinstpotensial:** • Forenkler innsjekking og boarding • Reduserer behovet for manuelle kontroller • Øker effektiviteten ved reise både innenlands og utenlands **Hvorfor ikke inkludert:** Finnes fungerende løsninger for dette i dag som «Wallet» i Apple-telefoner, eller i reiseselskapene sine egne applikasjoner
Kollektivbilletter Samler reisebevis og billetter i lommeboken, slik at brukeren enkelt kan fremvise gyldig billett på mobil.	**Gevinstpotensial:** • Forenkler kontrollprosesser • Reduserer behovet for separate apper eller fysiske kort for brukeren **Hvorfor ikke inkludert:** Eksisterer allerede fungerende løsninger fra kollektivtransportselskapene (Ruter, vy med videre) og fra Entur
HC-parkering Digitale, bekreftede HC-tillatelser i identitetslommebok gjør det enklere for brukeren å dokumentere gyldig parkeringstillatelse, samtidig som kontrollører får et mer pålitelig grunnlag ved fysisk kontroll	**Gevinstpotensial:** • Vanskeligere å låne bort, forfalske eller bruke utgåtte HC-bevis • Kontrollører kan verifisere bevis digitalt i stedet for manuelt. • Kommunen kan lettere tilbakekalle bevis **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster

Brukscase	Vurdering
Beboerparkering Digitale, bekreftede beboerparkeringsrettigheter i identitetslommebok forenkler dokumentasjonen for innbyggere og eliminerer behovet for fysiske eller lokalt lagrede digitale bevis.	**Gevinstpotensial:** • Digital kobling mot registrert bostedsadresse reduserer feil og juks **Hvorfor ikke inkludert:** Eksisterer allerede digitale løsninger for beboerparkering
Adgangskort bygg Digitale adgangsbevis i identitetslommebok kan erstatte fysiske adgangskort på arbeidsplasser og andre bygg med behov for adgangskontroll, og gir brukeren et sikkert og alltid tilgjengelig bevis	**Gevinstpotensial:** • Redusert risiko for misbruk knyttet til tapte, delte eller manipulerte adgangskort • Mer presis og effektiv tilgangsstyring for virksomheten. • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader av å erstatte fysisk kort **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster
Reiseforsikring Samler oppdatert reiseforsikringsbevis i lommeboken, slik at brukeren raskt kan dokumentere dekning ved skade eller behov for helsehjelp i utlandet	**Gevinstpotensial:** • Sikrer at bruker alltid tilgang til gyldig forsikringsbevis på reise • Forenkler dokumentasjon ved skade eller behov for helsehjelp i utlandet **Hvorfor ikke inkludert:** De fleste reiseforsikringsselskaper har allerede gode løsninger for dette i egne apper.
Fødselsattest Digital fødselsattest kan erstatte papirattest og brukes til å verifisere en persons fulle navn, fødselsdato, personnummer, kjønn, fødested og navn på foreldrene	**Gevinstpotensial:** • Reduserte utstedelsekostnader av fysisk attest • Mer effektiv saksbehandling når opplysninger kan deles digitalt og verifiseres direkte mot autoritativ kilde • Lavere risiko for feil eller forfalskninger gjennom digital og verifiserbar attest **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster
Bostedsattest Digital bostedsattest kan erstatte papirattest og brukes til å verifisere hvor en person bor og hvor lenge personen har bodd der	**Gevinstpotensial:** • Reduserte utstedelsekostnader av fysisk attest • Mer effektiv saksbehandling når opplysninger kan deles digitalt og verifiseres direkte mot autoritativ kilde • Lavere risiko for feil eller forfalskninger gjennom digital og verifiserbar attest **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster.

Brukscase	Vurdering
Vigselsattest Digital vigselsattest kan erstatte papirattest og brukes til å verifisere at en person er gift og hvem personen er gift med. Den inneholder også opplysninger om sted og dato for vielsen	**Gevinstpotensial:** • Reduserte utstedelsekostnader av fysisk attest • Mer effektiv saksbehandling når opplysninger kan deles digitalt og verifiseres direkte mot autoritativ kilde • Lavere risiko for feil eller forfalskninger gjennom digital og verifiserbar attest **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster
Bekreftelse på foreldreansvar Digitalt bevis på foreldreansvar kan erstatte papirattest og brukes til å verifisere hvem som er registrert med foreldreansvar for et barn	**Gevinstpotensial:** • Reduserte utstedelsekostnader av fysisk attest • Mer effektiv saksbehandling når opplysninger kan deles digitalt og verifiseres direkte mot autoritativ kilde • Lavere risiko for feil eller forfalskninger gjennom digital og verifiserbar attest **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster.
Våpentillatelse Våpentillatelsen kan lagres som et digitalt bevis i lommeboken og deles ved kjøp, overdragelse eller kontroll. Opplysningene kan verifiseres direkte mot politiets registre	**Gevinstpotensial:** • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader av fysisk bevis • Økt sikkerhet og enklere kontroll gjennom direkte verifikasjon mot politiets registre **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster.
Våpenkort Våpenkortet gjøres tilgjengelig som et digitalt bevis med oppdatert informasjon om registrerte våpen. Det kan vises og verifiseres elektronisk ved kontroll	**Gevinstpotensial:** • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader av fysisk bevis • Lavere risiko for misbruk og forfalskning gjennom digitalt og sterkt autentisert kort **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster
Jaktkort Jaktkort utstedes og lagres digitalt i lommeboken og kan fremvises og verifiseres i felt uten fysisk dokumentasjon	**Gevinstpotensial:** • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader av fysisk bevis • Mer praktisk og effektiv håndtering for jegere og kontrollører med direkte digital verifikasjon i felt **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster. I tillegg til mindre gevinstpotensial grunnet allerede digital løsning
Fiskekort Fiskekort kan lagres i lommeboken og vises digitalt ved kontroll, med gyldighet og rettigheter verifisert i sanntid	**Gevinstpotensial:** • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader av fysisk bevis • Mer praktisk og effektiv håndtering for fiskere og kontrollører med direkte digital verifikasjon i felt **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster. I tillegg til mindre gevinstpotensial grunnet allerede digital løsning

Tabell 16: Oversikt over brukscaser som omfatter digitalisering av fysiske bevis

4.4B Digitale bevis til forbedring av prosesser

Denne kategorien omfatter brukscaser der digitale bevis brukes for å effektivisere eksisterende prosesser, redusere manuelle avklaringer og sikre raskere beslutninger. Formålet er å gjøre informasjonsdeling mer presis og kontrollerbar, slik at validering kan skje automatisk eller med lavere administrativ belastning.

Brukscase	Vurdering
Vitnemål Forenkler dokumentasjon av fullført utdanning eller kvalifikasjoner. Automatiserer kontroll av vitnemål, reduserer manuell verifisering og gir raskere opptak, ansettelser eller godkjenninger	**Gevinstpotensial:** • Reduserer manuell behandling hos arbeidsgivere og utdanningsinstitusjoner • Mindre risiko for feil og falske dokumenter **Hvorfor ikke inkludert:** Eksisterer allerede digital løsning via vitnemålsportalen
Arbeidsattest Samler og tilgjengeliggjør dokumentasjon knyttet til arbeidsforhold. Forenkler prosesser for både arbeidstaker og arbeidsgiver, spesielt i sektorer med høyt dokumentvolum	**Gevinstpotensial:** • Reduserer administrasjon ved ansettelse og referansesjekk • Mindre risiko for forfalskning eller tap av dokumentasjon **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å beregne gevinster
Leveattest Et digitalt levebevis som kan vises direkte fra en digital identitetslommebok gjør det enkelt å dokumentere at en person fortsatt lever der dette kreves, for eksempel ved pensjonsutbetalinger.	**Gevinstpotensial:** • Reduksjon i manuell behandling hos Nav og pensjonsaktører • Reduserer feilutbetalinger **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster. Antatt lavt brukerbehov grunnet begrenset omfang av feilutbetalinger til avdøde personer
Skattekort Forenkler deling av informasjon fra skattekort i forbindelse med søknader og kontroller	**Gevinstpotensial:** • Mer effektiv informasjonsflyt mellom bruker og virksomheter **Hvorfor ikke inkludert:** Eksisterer digitale løsninger for skattekort og manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Skattekort for EU/EØS-borgere Forenkling av prosess for skattekort for EU/EØS borgere	**Gevinstpotensial:** • Raskere arbeidsdeltakelse for utenlandske arbeidstakere • Redusert tidsbruk for EØS-borgere potensielt tilknyttet oppmøte • Redusert ressursbruk til ID-kontroll og dokumentinnhenting **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Inntektsbevis Samler lønnsopplysninger digitalt slik at dokumentasjon kan deles raskt ved lån, leieforhold eller offentlige søknader	**Gevinstpotensial:** • Reduserer behov for manuell innhenting og innsending av dokumentasjon • Gir dataminimering og selektiv deling, kun nødvendige inntektsfelter deles, ikke hele lønnsslippen **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende datagrunnlag for å dokumentere gevinster, og antatt lavt brukerbehov da mange kun deler siste lønnslipp

Brukscase	Vurdering
Forenkling d-nummerprosess Gjør det lettere og mer sikkert for utenlandske borgere å få d-nummer, særlig for EU/EØS-borgere. Kan redusere behov for oppmøte, ID-kontroll og ventetid	**Gevinstpotensial:** • Mindre fysisk oppmøte og kortere ventetid • Redusert saksbehandlingsbelastning hos Skatteetaten **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Yrkesfaglig sertifisering Reduserer tidsbruk på kontroll og verifisering av yrkeskvalifikasjoner. Øker sikkerheten og gir bedre kvalitet i tjenester, særlig ved rekruttering av utenlandsk personell	**Gevinstpotensial:** • Raskere verifisering av fagbrev, godkjenninger og sertifikater • Reduserte produksjon- og utstedelsekostnader tilknyttet ulike bevis • Økt sikkerhet og færre feilansettelser **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende tilgjengelig datagrunnlag for å beregne gevinster
A1-attest i digital identitetslommebok Forenkler dokumentasjon for norske arbeidstakere på midlertidig oppdrag i EU/EØS. Gir raskere tilgang til trygderettigheter og reduserer manuelt arbeid	**Gevinstpotensial:** • Raskere tilgang til trygderettigheter ved arbeid i EU/EØS • Mindre administrasjon for Nav og europeiske myndigheter • Øker mobilitet for norske arbeidstakere **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster, og antatt begrenset brukerbehov
Oversikt over bankkontoer Gir økt sikkerhet for at riktig person er registrert som kontoeier når kontoer kobles til digital identitetslommebok. Reduserer risiko for feilutbetalinger og forenkler kontrollprosesser for aktører som i dag må validere kontoinformasjon manuelt.	**Gevinstpotensial:** • Reduserer risiko for feilutbetalinger ved at kontoeier verifiseres digitalt • Forenkler og automatiserer kontrollrutiner i banker, NAV og andre utbetalende aktører **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende tilgjengelig datagrunnlag for å beregne gevinster. Eksisterer også løsninger som banknæringen benytter seg gjennom konto- og adresseringsregisteret, som flere aktører potensielt kan benytte
Helse- og identitetsinformasjon i nødsituasjoner Brukeren kan identifiseres selv uten fysisk ID-kort, og helsepersonell kan raskt få tilgang til nødvendige og verifiserte helseopplysninger i akutte situasjoner	**Gevinstpotensial:** • Redusert risiko for feilbehandling ved at helsepersonell får verifisert identitet og kritiske opplysninger umiddelbart • Mer effektiv håndtering av nødsituasjoner ved at identifisering og informasjonsinnhenting går raskere **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster

Tabell 17: Oversikt over brukscaser som omfatter digitale bevis til forbedring av prosesser

4.4C Øvrige brukscaser

Brukscaser som ikke omhandler digitalisering av bevis eller direkte til prosesser, samt brukscaser som i hovedsak hører inn under virksomhetslommebok eller fullmakter og representasjon, er plassert i denne kategorien.

Brukscase	Vurdering
Avvikling av MinID og ansattportalen Avvikling av MinID og ansattportalen i Digitaliseringsdirektoratet ettersom digital identitetslommebok vil kunne erstatte disse tjenestene	**Gevinstpotensial:** • Redusert driftskostnader tilknyttet MinID og ansattportalen **Hvorfor ikke inkludert:** Ikke inkludert da dette er brukscase som kun vil treffe Digitaliseringsdirektoratet og ikke brukere i samfunnet
Roller og tilhørighet Brukere kan enkelt vise roller i organisasjoner, studentgrupper eller frivillighet. Forenkler tilgang til tjenester som krever verifisering av tilhørighet eller medlemskap	**Gevinstpotensial:** • Forenkler tilgang til tjenester som krever bekreftet rolle, medlemskap eller organisasjonstilhørighet • Reduserer manuell medlemsverifisering • Gir raskere onboarding i frivillighet, studentorganisasjoner og medlemsbaserte tjenester **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Fullmakt/ representasjon Forenkler prosesser der brukere representerer andre (f.eks. barn, eldre eller personer med bistandsbehov). Reduserer manuell dokumentasjon og kontroll	**Gevinstpotensial:** • Raskere tilgang til trygderettigheter ved arbeid i EU/EØS • Mindre administrasjon for Nav og europeiske myndigheter • Øker mobilitet for norske arbeidstakere **Hvorfor ikke inkludert:** Som omtalt i kapittel 1.3 om avgrensninger, er brukscaser som forutsetter representasjon eller digitale fullmakter holdt utenfor analysen i denne rapporten
Verifisering av rettighetshavere for utenlandske virksomheter Gjør det mulig å dokumentere roller og fullmakter digitalt. Reduserer behov for notarialbekreftelser, manuelle kontroller og saksbehandlingstid for utenlandske representanter	**Gevinstpotensial:** • Raskere og mer pålitelig verifisering av roller, rettighetshavere og fullmakter • Reduserer behov for notarialbekreftelser og fysisk dokumentasjon, særlig ved utenlandske representanter **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende datagrunnlag for å dokumentere gevinster, samt at brukscasen primært tilhører virksomhetslommebok og derfor ikke er videre prioritert i denne utredningen
Søke skjenkebevilling Forenkler søknadsprosess ved at virksomhet og personer kan dele nødvendige dokumenter ved digital identitetslommebok i én samlet prosess	**Gevinstpotensial:** • Forenkler søknadsprosess og dokumentasjonskrav • Reduserer saksbehandlingstid for kommuner og næringsetaten **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende datagrunnlag for å dokumentere gevinster, samt at brukscasen primært tilhører virksomhetslommebok og derfor ikke er videre prioritert i denne utredningen, ref. kapittel 1,3 avgrensninger

Reduksjon i arbeidslivskriminalitet Brukeren kan identifiseres selv uten fysisk ID-kort, og helsepersonell kan raskt få tilgang til nødvendige og verifiserte helseopplysninger i akutte situasjoner	**Gevinstpotensial:** • Mer presis og effektiv kontroll gjennom tilgang til verifiserte bevis og dokumentasjon • Redusert risiko for falsk identitet og uriktige opplysninger i ansettelses- og arbeidsprosesser **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Gavekort Forenkler utstedelse, lagring og bruk av digitale gavekort ved å knytte dem til en verifisert identitet. Gavekort lagres digitalt og er lett tilgjengelige for brukeren, noe som øker sannsynligheten for at de faktisk blir brukt	**Gevinstpotensial:** • Redusert svinn fra glemte eller bortkomne gavekort • Mindre svindel knyttet til uautoriserte eller dupliserte gavekort **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster
Betaling Sikker og brukervennlig betaling nasjonalt og på tvers av landegrenser ved hjelp av digital identitetslommebok, for eksempel ved å kombinere identitetsbekreftelse med verifisering av betalingsinformasjon i én samlet prosess	**Gevinstpotensial:** • Redusert risiko for svindel gjennom trygg identitetsbekreftelse i betalingsprosessen • Mindre friksjon og enklere betalinger ved at identitet og betaling kan gjennomføres i én samlet prosess **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster, samtidig som dagens betalingsløsninger vurderes allerede som godt etablerte og velfungerende
Testament Brukere kan lagre og tilgjengeliggjøre testamenter digitalt. Løsningen kan utvides til å gi utvalgte kontakter visningstilgang til testamentet	**Gevinstpotensial:** • Øker trygghet og tilgjengelighet ved at testamenter lagres sikkert og ikke kan forlegges eller gå tapt • Reduserer praktiske utfordringer for etterlatte ved dødsfall **Hvorfor ikke inkludert:** Manglende identifisert datagrunnlag for å dokumentere gevinster

Tabell 18: Oversikt over brukscaser som omfatter øvrige brukscaser

4.5 Oppsummering - samlet gevinstpotensial

Prissatte virkninger

Tabellen under oppsummerer det estimerte gevinstpotensialet for prissatte virkninger på tvers av de valgte brukscasene, uttrykt som nåverdi i 2025-kroner over analyseperioden. Tallene eksemplifiserer hvilke gevinster som kan realiseres dersom løsningene tas i bruk som forutsatt, basert på de volum- og tidsforutsetningene som er beskrevet i hvert brukscase.

Brukscase	Prissatte virkninger nåverdi (2025-kr)	
A1 Fører og vognkort	Redusert offentlig kostnad for å produsere førerkort	235 mill.kr
	Redusert offentlig kostnad for å produsere vognkort	140 mill.kr
	Sparte driftskostnader ved avvikling av dagens løsning	20 mill.kr
A2 Europeisk helsetrygdkort	Redusert offentlig ressursbruk	65 mill.kr
A3 HMS-kort	Redusert kostnad for å utstede HMS-kort	140 mill.kr
A4 Aldersbevis	*Ingen estimerte prissatte virkninger*	
A5 Honnørkort	*Ingen estimerte prissatte virkninger*	
A6 Oppholdsbevis	Redusert offentlig ressursbruk	120 mill.kr
B1 Autorisasjon av helsepersonell	*Ingen estimerte prissatte virkninger*	
B2 Dokumentasjon av studierett	Sparte ressurskostnader	20 mill.kr
B3 Oppholds- og registreringsstatus (EU/EØS)	Redusert offentlig ressursbruk	17 mill.kr
	Redusert tidsbruk for EU/EØS-borgere	12-15 mill.kr
B4 Politiattest	*Ingen estimerte prissatte virkninger*	
B5 KYC-prosess- ny bankkonto	Tidsbesparelse for norske aktører som tilbyr KYC-løsninger	7 mill.kr
	Tidsbesparelse for EU/EØS-borgere i Norge	25-50 mill.kr
B6 Finansieringsbevis	Redusert ressursbruk i budrunde	120 mill.kr
Estimert gevinstpotensialet		**921-949 mill.kr**

Tabell 19: Estimert gevinstpotensial prissatte virkninger

Ikke-prissatte virkninger

Tabellen under gir en samlet oversikt over ikke-prissatte virkninger per brukscase og vår vurdering av gevinstpotensialets retning og størrelsesorden. Disse virkningene inngår i den mulige gevinstrealiseringen. Virkningene er ikke tallfestet i kroner fordi de enten er vanskelig å verdsette eller fordi det ikke finnes et godt nok datagrunnlag som kan gi et forsvarlig grunnlag for prissetting.

Brukscase	Ikke-prissatte virkninger	
A1 Fører og vognkort	Tidsbesparelse for norske borgere i EU/EØS	Liten positiv
A2 Europeisk helsetrygdkort	Redusert ressursbruk i helseforetak og sykehus	Liten positiv
	Bedre brukeropplevelse for brukere av helsetrygdekort	Middels positiv
A3 HMS-kort	Redusert ressursbruk for arbeidsgivere	Middels positiv (20-100 mill. kr)
A4 Aldersbevis	Økt konsumentoverskudd fra aldersbelagte varer	Liten til middels positiv (opp mot 23 mill. kr.)
	Spart tid for butikkansatte	Liten positiv (2-12 mill. kr)
	Færre uønskede kjøp av aldersbelagte varer og nettjenester	Middels positiv
A5 Honnørkort	Redusert offentlig ressursbruk	Liten positiv (2-5 mill. kr)
	Bedre brukeropplevelse for brukere av honnørkort	Middels til stor positiv (opp mot 280 mill. kr)
	Raskere kontroll og billettkjøp	Svært liten positiv (opp mot 1 million kroner)
	Mindre misbruk av ordningen	Liten positiv (1,5-20 mill.kr)
A6 Oppholdsbevis	Nytte av økt bevegelsesfrihet	Middels positiv (6-60 mill. kr)
B1 Autorisasjon av helsepersonell	Redusert saksbehandlingstid	Middels til stor positiv (75-200 mill. kr)
	Økt kvalitet i helsetjenesten	Liten positiv
	Kortere behandlingstid for pasienter og da bedre helseutfall	Stor positiv (100 mill. kr)
B2 Dokumentasjon av studierett	Sparte ressurskostnader	Stor til meget stor positiv (opptil 700 mill. kr)
	Spart tid og ubehag for studenter	Middels til stor positiv (70-130 mill. kr)
	Mindre forfalskning	Svært liten positiv
B3 Oppholds- og registreringsstatus (EU/EØS)	*Ingen estimerte ikke-prissatte virkninger*	
B4 Politiattest	Redusert ressursbruk for politiet	Stor til meget stor positiv (trolig i størrelsesorden 200-810 mill.kr)
	Redusert ressursbruk for arbeidsgiver	Stor til meget stor positiv (trolig i størrelsesorden 200-1220 mill.kr)
	Redusert ressursbruk for arbeidstakere	Stor positiv (trolig i størrelsesorden 170 mill.kr)

Brukscase	Ikke-prissatte virkninger	
	Økt sikkerhet for sårbare grupper	Middels positiv
	Bedre personvern og redusert risiko ved dataminimering	Middels positiv
B5 KYC-prosess ved åpning av bankkonto	*Ingen estimerte ikke-prissatte virkninger*	
B6 Finansieringsbevis	Økt tillit og trygghet i bolighandelen	Liten positiv

Tabell 20: Samlet oversikt ikke-prissatte virkninger

5. Hva skal til for å lykkes med digital identitetslommebok i Norge?

Norge har et sterkt utgangspunkt for gevinster ved bruk av digitale identitetslommebøker, med høy digital modenhet, høy utbredelse av eID og lang tradisjon for samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Samtidig befinner arbeidet med digital identitetslommebok seg fortsatt i en tidlig fase i Europa, og det finnes derfor begrenset erfaring med fullskala implementering og gevinster ved brukscase i andre land. Intervjuer med norske aktører, samt innsikt fra europeiske piloter og land, peker likevel på noen forutsetninger som vurderes som viktige i det videre arbeidet med en digital identitetslommebok. Basert på innsikten, vurderer vi at fire forutsetninger fremstår som sentrale i det videre arbeidet i Norge:

1. **Utarbeide en innføringsplan som sørger for høy brukeradopsjon med prioritering av høyfrekvente og etterspurte brukscaser**

2. **Aktivere økosystemet gjennom pilotering**

3. **Sikre bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller**

4. **Utarbeide en helhetlig tilnærming til samspillet mellom identitets- og virksomhetslommebok**

Disse fire forutsetningene utgjør et sentralt grunnlag for å realisere gevinstene og sikre at den digitale lommeboken blir en robust, skalerbar og bærekraftig del av Norges nye digitale identitetsinfrastruktur

5.1 Utarbeide en innføringsplan som sørger for høy brukeradopsjon med prioritering av høyfrekvente og etterspurte brukscaser

En digital identitetslommebok med få brukere, vil trolig i liten grad tilrettelegge for at aktører tilgjengeliggjør bevis i lommeboken. Samtidig en lommebok uten tjenester eller bevis, vil i liten grad være attraktiv for brukerne. Det vil si en lommebok med høy utbredelse i befolkningen med relevante tjenester og brukscase har best sannsynlighet til å lykkes. Utbredelse av den digitale identitetslommeboken er tematikk for den pågående KVU-en.

Prioritering av høyfrekvente og etterspurte brukscaser løftes frem som en sentral drivkraft for brukeradopsjon. Dette kan være brukscaser som angår mange og som skjer på tvers av målgrupper, hvor det ikke finnes gode løsninger. Som det ble påpekt i samtale med en av aktørene: «*Brukerne vil ikke ta i bruk en ny løsning bare fordi den finnes, den må gjøre hverdagen enklere.*»

Erfaringer fra de internasjonale pilotene peker også på at tjenester eller bevis som brukes ofte, som reisebevis, aldersverifikasjon, billetter og tilgang til offentlige tjenester har høy adopsjonskraft. Samtidig er det ikke gitt at de samme casene vil gi størst effekt i Norge. Vi har en mer moden digital infrastruktur enn mange europeiske land, med høy eID-utbredelse og flere etablerte digitale tjenester. Derfor må prioriteringen ta utgangspunkt i norske behov og rette seg mot områder hvor dagens løsninger fortsatt innebærer friksjon eller tjenester man tror vil gi høy bruksfrekvens (eksempelvis tilknyttet autentisering eller betaling).

For å operasjonalisere dette i praksis bør Digitaliseringsdirektoratet utarbeide en innføringsplan som innebærer:

1. **Prioritering av høyfrekvente og etterspurte brukscaser**: Første steg er å identifisere hvilke tjenester eller bevis som gir størst sannsynlighet for tidlig adopsjon. Digitaliseringsdirektoratet bør, sammen med relevante markedsaktører og sektorer, prioritere caser som løser et reelt behov, har bred målgruppe og høy bruksfrekvens. Identifiserte caser i denne utredningen bør være et utgangspunkt.

2. **Pilotering og verifisering før skalering**: Før full utrulling bør prioriterte caser testes gjennom piloter. Pilotene bør avdekke brukerbehov, tekniske avhengigheter og regulatoriske barrierer, og gi kunnskapsgrunnlag for videre utrulling og skalering. (Dette utdypes videre i kapittel 5.2)

3. **Plan for trinnvis utrulling av brukscaser**: Når brukscaser er validert, bør det utarbeides en høy-nivå rekkefølge for utrulling, hvilke brukscaser kommer først, hvilke aktører skal utstede dem med videre. En tydelig innføringsplan sikrer at den digitale lommeboken får faktisk nytte tidlig fra brukerne som tar den i bruk.

4. **Tydeliggjøre sammenheng med dagens løsninger**: Privatpersoner og virksomheter baserer seg i dag på etablerte eID-løsninger. Det bør tydeliggjøres i hvilken grad dagens eID-løsninger skal sameksistere med digitale identitetslommebøker.

Summen av dette er en innføringsplan som både prioriterer, tester før man skalerer og legger til rette for en kontrollert utrulling. En slik tilnærming gjør at digital identitetslommebok kan tas i bruk der nytten kan være stor, samtidig som læring fra piloter reduserer risiko og forbedrer brukeropplevelse før videre innføring

5.2 Aktivere økosystemet gjennom pilotering

Størst nytte av digitale identitetslommebøker kan trolig bare kan realiseres gjennom et samspill mellom offentlig og privat sektor. Selv om eIDAS 2.0 legger de overordnede føringene, er det fortsatt behov for nasjonale avklaringer før løsninger kan implementeres i praktisk bruk. Flere aktører uttrykker vilje til å delta i økosystemet og utvikle tjenester, men avventer fordi framdrift og forventninger ikke er tydelig nok beskrevet. En vellykket innføring forutsetter derfor både retning og rom for utprøving, gjennom piloter og mekanismer som gjør det mulig for aktører å delta i utviklingen.

1. Klare rolle- og ansvarsavklaringer

En sentral forutsetning for innføringen er å etablere en tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene i økosystemet. Dette handler i mindre grad om teknologi og i større grad om hvem som utsteder bevis, hvem som verifiserer dem, og hvem som eksempelvis har ansvar for drift, sikkerhet og hendelseshåndtering over tid. For Norge innebærer dette behov for rolleavklaringer som fordeler ansvar mellom offentlige og private aktører, og som tydeliggjør om hovedansvaret skal ligge hos Digitaliseringsdirektoratet, i markedet, eller i en kombinasjon av begge. Videre rolle- og ansvarsavklaringer omtales i den pågående KVU-prosessen, og omtales derfor ikke nærmere her.

2. Tilgjengelige testmiljøer og pilotering for aktører i økosystemet

Pilotering er sentralt i innføringen av digital identitetslommebok. Piloter viser hvordan løsningene fungerer i praksis, hvilke effekter som oppnås, og gir et bedre grunnlag for beslutninger før bred utrulling. For å sikre en koordinert og forutsigbar innføring må aktører i økosystemet ha tilgang til testmiljøer der prioriterte brukscaser kan prøves ut, videreutvikles og valideres før de tas inn i nasjonal implementering.

God pilotering må teste mer enn teknisk funksjonalitet. Den bør avdekke hvordan løsningene faktisk brukes av ulike målgrupper, hvilke barrierer som oppstår, og i hvilken grad brukeropplevelsen gir reell verdi. Slik bruksvalidering gir trygghet for at prioriterte tjenester fungerer i praksis og gir et solid grunnlag for utrulling i større skala.

Digitaliseringsdirektoratets sandkasse[179] for digitale identitets- og virksomhetslommebøker er en slik arena, og kan spille en viktig rolle fremover. Sandkassen gir offentlige og private aktører mulighet til å teste bevis, attributter og arbeidsprosesser i et kontrollert miljø. For å styrke kunnskapsgrunnlaget og redusere risiko i videre innføring vurderes det som viktig både å videreutvikle sandkassen og å sikre bred deltakelse fra aktører i det fremtidige eID-økosystemet.

Digitaliseringsdirektoratet bør stimulere til at både offentlige og private virksomheter deltar i piloteringsarbeidet, samt ha en overordnet plan over hvilke brukscaser som minimum bør piloteres.

3. Tilgang til kompetanse, finansiering og koordinert kommunikasjon for å få pilotene i gang

For å sikre at pilotering faktisk skjer i bredden, må aktører ha tilgang til fagkompetanse og bærekraftige finansieringsrammer. Flere virksomheter ønsker å teste caser, men mangler kapasitet, teknisk støtte eller økonomiske insentiver til å koble seg på tidlig. Dersom pilotdeltakere får tilgang til ekspertmiljøer innen sikkerhet, arkitektur,

[179] Digitaliseringsdirektoratet, Lanserer sandkasse for digitale identitetslommebøker, 2025, lenke her.

interoperabilitet og brukeropplevelse, øker sannsynligheten for gode og valide pilotresultater. Tilgjengelig finansiering for gjennomføring av piloter bør også vurderes. Erfaringer fra piloter bør deles systematisk, slik at innsikt fra piloter blir felles kunnskap, ikke siloer.

Det er samtidig viktig med tydelig og målrettet kommunikasjon til relevante aktører om hvilke gevinster digitale identitetslommebøker kan gi. Gitt dagens roller og ansvar bør Digitaliseringsdirektoratet være et nav i økosystemet som besørger kommunikasjon, deling av beste praksis og kompetanseheving, samt bidrar til prioritering og finansiering av piloter.

5.3 Sikre bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller

For at digital identitetslommebok skal fungere som nasjonal infrastruktur må økosystemet bygge på forretningsmodeller som gir fordeler og forutsigbarhet for alle aktører som deltar. Utstedere må ha insentiver til å utstede og vedlikeholde digitale bevis, brukersteder må kunne koble seg på uten høye kostnader, og det må være et stabilt finansieringsgrunnlag for å sikre drift og videreutvikling av infrastrukturen. Uten en bærekraftig og forutsigbar forretningsmodell kan innføringen stoppe opp, ikke på grunn av teknologiske begrensninger, men fordi aktørene ikke har tilstrekkelige grunner til å investere, prioritere og/eller ta løsningene i bruk.

Dagens eID-økosystem er i stor grad basert på en transaksjonsbasert prisingsmodell, der brukersteder betaler per autentisering eller signering. I en digital identitetslommebok skjer verifikasjonen lokalt hos brukeren, og tjenestetilbydere mottar kun et begrenset sett attributter uten at utsteder får innsikt i bruken. Dette gir styrket personvern, men innebærer også at dagens prisingsmodell ikke uten videre kan videreføres, ettersom transaksjoner ikke kan spores på samme måte og kostnader dermed ikke kan knyttes direkte til bruk.

Aktørene vi har snakket med peker på at usikkerhet om forretningsmodellen er en av de største barrierene for deltakelse i økosystemet. De fremhever at involvering forutsetter klare gevinster for virksomhetene, blant annet gjennom tilgang til et bredt brukergrunnlag og muligheten til å utvikle tjenester som faktisk kan realiseres i markedet. Dette understreker behovet for at det etableres bærekraftige og forutsigbare forretningsmodeller som gir forutsigbarhet for alle parter, og som samtidig sikrer at investeringer og tjenesteutvikling kan skaleres på en bærekraftig måte. En slik modell vil være avgjørende for å bygge et robust økosystem rundt digital identitetslommebok og for å sikre at løsningene tas i bruk i praksis.

5.4 Utarbeide en helhetlig tilnærming til samspillet mellom identitets- og virksomhetslommebok

Selv om en digital identitetslommebok kan innføres uten at identitets- og virksomhetslommebok er fullt integrert, peker innsikt fra intervjuer på at det ligger et stort verdipotensial når disse lommebøkene fungerer tett sammen. Flere sentrale bruksområder forutsetter at en person kan representere både individ og organisasjon, og at man sømløst kan bevege seg mellom rollene. Digitaliseringsdirektoratet bør derfor sikre at arkitektur, samhandlingsmønstre og styringsmekanismer gjør dette mulig på tvers av brukscaser og sektorer.

Erfaringer fra Oslo Kommunes pilot for «Enkel servering» illustrerer potensialet. Her ble identitetslommeboken brukt til identitetsbekreftelse og dokumentasjon av kompetanse, mens virksomhetslommeboken ga firmaattest og oppdaterte eieropplysninger direkte fra offentlige registre. Selv om effektene ikke er direkte kvantifisert, peker Oslo Kommune på at behovet for manuell dokumentasjon ble redusert i en søknadsprosess som i dag preges av omfattende kontroll og høyt ressursbruk. Dette bidro til kortere saksbehandlingstid og viser hvordan samspillet mellom de to lommebøkene kan gi praktisk gevinst i komplekse prosesser. [180]

Et velfungerende samspill mellom identitets- og virksomhetslommebok er derfor sentralt for mange komplekse brukscaser. Uten et helhetlig samspill kan slike tjenester fremstå fragmenterte, og viktige verdikjeder i både offentlig og privat sektor vil fortsatt være preget av manuelle prosesser. Avhengigheter mellom de to lommebøkene må derfor håndteres tidlig og samlet i den nasjonale implementeringsplanen.

[180] Oslo kommune (2024), pilotprosjektet «Enkel servering»

Vedlegg

A. Intervjuoversikt og virksomhetsutvalg

	Navn	Tilhørighet	Aktørtype
1	Marte Vidnes Jensen, Lejla Giske, Petter Hafskjold, Michael Nielsen	Nav	Offentlig
2	Elisabeth Gjervan, Håkon Rotvold, Henrik Ræstad	UDI	Offentlig
3	Mads Bjørklund, Knut Barra, Rasmus Kjær	UDIR	Offentlig
4	Hans Gunnar Hagelin	Digitaliseringsdirektoratet	Offentlig
5	Tor Alvik	Digitaliseringsdirektoratet	Offentlig
6	Stig Slaatto-Hornnes	Digitaliseringsdirektoratet	Offentlig
7	Tor Arild Sunnevåg	Digitaliseringsdirektoratet	Offentlig
8	Jon Håkon Odd	Digitaliseringsdirektoratet	Offentlig
9	Rune Kjørlaug og Sverre Hovland	Brønnøysundregisteret	Offentlig
10	Håkon Tverlli	Helsedirektoratet	Offentlig
11	Thomas Bergøy, Thea Pope og Camilla Winge	Oslo Kommune	Offentlig
12	Lise Nilsen og Birgitte Staib Østebrøt	Politidirektoratet	Offentlig
13	Andreas Grønbekk og Asbjørn Finstad	KS	Offentlig
14	Kjetil Aarhus og Steinar Carlsen	Bergen kommune	Offentlig
15	Silje Smeby, Bente Skjetne	Arbeidstilsynet	Offentlig
16	Einar Meyer, Rigmor Bjørkli	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HkDir)	Offentlig
17	Karl Olav Bø, Jarle Rake	Vinmonopolet	Privat
18	Erlend Engh Brekke, Katrine Wik, Ellen Lundby	Nordea	Privat
19	Kjell Olav Skogen, Geir Fevang, Stein Tore Glemmestad	Commfides	Privat
20	Mads Henriksveen, Vidar Holm og Pål Müller	Buypass AS	Privat
21	Anders Lande, Anders Gjøen, Kasper, Martin Bekkelund	STØ	Privat
22	Jon Ølnes, Gunnar Nordseth og Nina Mathiesen	Significant	Privat
23	Christina Straub, Sondre Mjøen og Jenny Ahlqvist	Sparebank 1	Privat
24	Sverre Mjelde og Martin Haugdal	DNB	Privat

25	Stina Baybutt Lillehagen, Kristian Klavenes	Aera	Privat
26	Lotta Hamalainen	Sverige (DIGG)	Internasjonal
27	Mathias Trier Reindel	Danmark (Digitaliseringsstyrelsen, Digst)	Internasjonal
28	Fabrice Leysens	BOSA (Belgia)	Internasjonal
29	David Mågård	EWC (EU Digital Identity Wallet Conosrtium)	Internasjonal
30	Nils Inge Brurberg, Petter Tolnes	NOBID	Internasjonal
31	Geir Magne Vangen	DC4EU	Internasjonal
32	Jan Heyden og Astrid Verhallen	Capgemini Invent Belgia	Internasjonal
33	Anna-Lena Angerer	Capgemini Invent Tyskland	Internasjonal
34	Marte Skogtrø	Frivillighet Norge	Frivillighet
35	Stig- Arild Martinsen	Norges Idrettsforbund	Frivillighet